

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TARIK DURSUN KAKINÇ'IN ROMANLARINDA
SOSYAL UNSURLAR

CANAN DEMİR

DANIŞMAN
DOÇ. DR. MESUT TEKŞAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2019

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek Lisans Yeterlik tezi olarak savunduğum “Tarık Dursun Kakinç’ın Romanlarında Sosyal Unsurlar” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

02/09/2019

CANAN DEMİR

15530100026

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Canan Demir'in hazırladığı "Tarık Dursun Kakinç'in Romanlarında Sosyal Unsurlar" başlıklı tez 12 /07 / 2019 tarihinde aşağıda imzaları olan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	Üniversite	İmza
Başkan	: Doç. Dr. Mesut TEKŞAN	Ordu Üniversitesi	
Jüri Üyeleri	: Prof. Dr. Salim KÜÇÜK	Ordu Üniversitesi	
Üye	: Doç. Dr. Hatem TÜRK	Giresun Üniversitesi	

ONAY

07.09 2019

Dr. Öğr. Üyesi Seçkin EVCİM
Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Çalışmamızda, toplumcu gerçekçi sanat anlayışını savunan ve kaleme aldığı farklı türdeki pek çok eserle Türk edebiyatının önemli isimlerinden olan Tarık Dursun Kakinç'ın romanlarında yer alan sosyal unsurları tespit ettik. Daha önceki çalışmalara baktığımızda sosyallik yönünden 'romanlarında toplumsal cinsiyet rolleri' dışında bir çalışmanın yapılmamış olması çalışmamızın özgün bir şekilde yapılmasını sağlamıştır.

Çalışmamız, Tarık Dursun K.'nin yaşam öyküsü ve edebi kişiliği, romanlarında yer alan sosyal unsurlar, romanlarının genel olarak incelenmesi olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Tarık Dursun Kakinç'ın romanlarına genel olarak baktığımızda toplumsal hayatı yansıtan ve toplumun ruhuna hitap eden eserler olduğunu görmekteyiz.

Giriş kısmında 'gerçekçilik' ve 'toplumcu gerçekçilik' kavramlarını tanımlayıp, özelliklerinden bahsettik. Monografi nitelikli birinci bölümde, Tarık Dursun K.'nin hayatı, edebi kişiliği ve yapıtlarını ele aldık. Tezin ana yapısını oluşturan ikinci bölümde ise Tarık Dursun K.'nin romanlarının olay örgüsünü ele alarak, romanlarda yer alan sosyal unsurları inceledik. Üçüncü bölümde ise yazarın romanlarını kişi, mekân, zaman ve dil ve üslup bakımından genel olarak incelemeye çalıştık. Son olarak da yararlanılan kaynakları belirterek, sonuç kısmıyla çalışmamızı tamamladık.

Bu çalışmayı yapabilme yetisini bana kazandıran ve çalışmamda desteğini esirgemeyen, kıymetli hocam Doç. Dr. Mesut TEKŞAN'a, değerli arkadaşım Habibe ASLAN'a, Mecnun ÇAMOĞLU'na, Tülay REYHAN'a ve kardeşim Songül DEMİR'e sonsuz teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

CANAN DEMİR

ORDU, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vi
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1
GERÇEKÇİLİK	1
TOPLUMCU GERÇEKÇİLİK	3
BİRİNCİ BÖLÜM	7
1. TARIK DURSUN KAKINÇ' IN YAŞAM ÖYKÜSÜ VE EDEBÎ HAYATI.....	7
1.1. TARIK DURSUN K. 'NİN HAYATI.....	7
1.2. TARIK DURSUN K. ' NİN EDEBİ KİŞİLİĞİ	8
1.3.TARIK DURSUN KAKINÇ'IN ESERLERİ	12
İKİNCİ BÖLÜM.....	18
2. TARIK DURSUN KAKINÇ'IN ROMANLARINDA SOSYAL UNSURLAR	18
2.1. TARIK DURSUN KAKINÇ'IN ROMANLARININ OLAY ÖRGÜSÜ	18
2.1.1. Rıza Bey Aile Evi	18
2.1.2.Kurşun Ata Ata Biter	20
2.1.3. Alçaktan Uçan Güvercin.....	23
2.1.4. İnsan Kurdu.....	24
2.1.5. Sabah Olmasın	26
2.1.6. Kopuk Takımı	27
2.1.7. Denizin Kanı	28
2.1.8. Alo, Harika Hanım, Nasılsınız?	30
2.1.9. Gün Döndü.....	31
2.1.10. Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü	32
2.1.11. Kutup.....	34
2.1.12. İyi Geceler Dünya	35
2.1.13. Ağaçlar Gibi Ayakta	36
2.1.14. Bağışla Onları	36
2.2. ROMANLARDA YER ALAN SOSYAL UNSURLAR.....	37
2.2.1. Maddi Sıkıntılar	37
2.2.2. Kumar	50
2.2.3. Sigara	51

2.2.4. İçki	57
2.2.5. Kaçakçılık	61
2.2.6. Kader	62
2.2.7. Silah-Tabanca-Bıçak	65
2.2.8. Ölüm	67
2.2.9. Deprem	72
2.2.10. Siyaset	73
2.2.11. Toprak	76
2.2.12. Gurbet	78
2.2.13. Süngercilik	80
2.2.14. Kadının Aşağılanması	80
2.2.15. Cinsellik-Namus	83
2.2.16. Din	85
2.2.17. Cehalet	88
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	91
3. TARIK DURSUN KAKINÇ'IN ROMANLARININ İNCELENMESİ	91
3.1. ROMANLARDAKİ KİŞİLER	91
3.1.1. Toplumda Sözü Geçen Güçlü Kişiler-Ağalar	91
3.1.2. Önde Gelen Erkek Şahıslar	92
3.1.3. Ahlakî Zaafları Olan Kadımlar	94
3.1.4. Pasif Kalan Şahıslar	96
3.2. ROMANLARINDA MEKÂNLAR	97
3.2.1. İç-Dış Mekân	97
3.2.2. Reel-Kurmaca Mekân	98
3.2.3. Köy-Kasaba-Şehir	99
3.2.4. Dar Mekânlar	100
3.3. ROMANLARINDA ZAMAN	101
3.3.1. Takvim Zamanı	101
3.3.2. Belirsiz Zaman	101
3.3.3. Geriye Dönüş Tekniği	102
3.3.4. Uzun-Kısa Zaman	103
3.4. ROMANLARINDA DİL VE USLÛP	103
3.4.1. Toplumsal Dil	103
3.4.2. Kısa Cümleler	105
3.4.3. Uzun Cümleler	106
3.4.4. Diyaloglar	107

3.4.5. Soru Cümleleri.....	108
3.4.6. Tekrarlayan Cümleler	108
3.4.7. Ünlem Cümleleri.....	111
3.4.8. Tasvirler	111
3.4.9. Türkü- Şiir-Şarkı	112
SONUÇ.....	114
KAYNAKÇA.....	117
ÖZGEÇMİŞ.....	119

ÖZET

TARIK DURSUN KAKINÇ'IN ROMANLARINDA SOSYAL UNSURLAR

1950 dönemi, Türk edebiyatında önemli bir isim olan Tarık Dursun Kakinç, edebiyat dünyasına şiirle adım atmış daha sonra başta hikâye ve roman olmak üzere eleştiri, anı, deneme gibi çeşitli türlerde eserler kaleme almıştır. Bunun yanı sıra gazetecilik, dergicilik ve sinemacılık gibi farklı alanlarda da kendini ispatlayarak pek çok ödül almıştır. Çalışmamızda, toplumcu gerçekçi bir yazar olan Tarık Dursun Kakinç'in romanları 'sosyal unsurlar' bağlamında incelendi. Roman inceleme sanatına göre tahlil edilerek sosyal unsurlar dışında muhteva, kişiler, zaman, mekân ve dil ve üslup özellikleri açısından da ayrı başlıklar halinde genel değerlendirmeler yapıldı. Bu çalışmamızda toplumcu gerçekçilik ve özellikleri ele alınarak yazarın romanlarında kullandığı sosyal tema, toplumsal dil ve sosyal gerçekçilik ortaya konulmuştur. Çalışmamız yazarın toplumsal yönünü ortaya koymakla birlikte romanlarının da toplumsal bir eser olduğunu ortaya çıkarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarık Dursun K., Sosyal Unsurlar, Toplumcu Gerçekçilik

ABSTRACT

SOCIAL ELEMENTS IN TARIK DURSUN KAKIŇ'S NOVELS

The period of 1950, which is an important name in Turkish literature, Tarik Dursun Kakinç, has stepped into the literary world with poetry, and later he has been writing various kinds of works such as Criticism, memory, essays, and novels. In addition, he has received many awards by proving himself in different fields such as journalism, magazine and filmmakers. In our study, the novels of Tarik Dursun Kakinç, a socialist realistic writer, were examined in the context of 'social elements'. According to the art of novel examination, general evaluations were made in terms of individual, people, time, space and language and stylistic characteristics, except for social factors. In this study, social language and social realism was introduced in the author's novels by addressing the socialist realism and features. Our work reveals the social aspect of the author, but also reveals that his novels are a social artifact.

Keywords: Tarik Dursun K., Socialelements, Socialistrealism

KISALTMALAR VE SİMGELER

A.g.e.	: Adı geçen eser
Çev.	:Çeviren
K.	:Kakıncı
s.	:Sayfa
TDK	:Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

GERÇEKÇİLİK

Türk edebiyatında geçmişten günümüze kadar ‘Gerçeklik’in ne olduğu, nasıl ortaya çıktığı gibi birçok konu sorgulanmış ve bu anlamda gerçeklik kelimesinin anlamı, verilen cevaba göre daralmış ve genişlemiştir. ‘Gerçeklik nedir?’ sorusuna Eski Yunan düşünürleri cevap bulmaya çalışmış ve özellikle Platon gerçeklik kavramını tanımlamıştır. Ona göre, gerçeklik somut olarak algıladığımız dış dünya, asıl gerçeklik olmayıp bir yansımsından ibarettir. Asıl gerçeklik durmadan değişen, kalıcılığı olmayan maddi dünya değil; maddi dünyada yer alan nesnelerin zihinsel olarak algıladığımız ‘idea’sıdır (Platon, 1995, s. 281-284).

İsmail Çetişli’ye göre gerçekçi sanatçı şu şekildedir: Eseri için gözlem yaparak belgeler toplayan, objektif davranan, eseri olduğu gibi değiştirmeden aktarabilen, gerçeklik ve güzellik için sanat yapan, düşünce ve dil, insan ve toplum ilişkisine dikkat eden bir kişidir (Çetişli, 2001, s.72 -78).

Bertolt Brecht’e göre ‘Gerçekçilik’ şöyle tanımlanmıştır: “Toplumun nedensel karmaşalarını açığa çıkarmak, egemen bakış açılarını, egemen sınıfların bakış açıları şeklinde ortaya koymak, yenilmesi gerekli güçlüklerle karşı çözümler getirebilecek, insandan yana bir toplumu oluşturabilecek bir sınıfın açısından sorunlara bakmak, gelişmenin etmenlerini vurgulamak, somutu ve soyutlamayı olabildiğince gerçekçi yapmak” (Brecht, 1980, s.95). Wellek, edebiyatta gerçekçiliğin ayırıcı özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

Edebiyatta gerçekçilik insan gerçeğinin bütün boyutlarıyla verilmesidir. Gerçekçilik edebiyatta insanı olduğu gibi ve olması gerektiği gibi bir oluş ve değişim süreci içinde verdiği için öğretici, ahlâkçı ve evrimcidir. Gerçekçi edebiyatta insan olduğu gibi tasvir edilir ve olması gerektiği gibi perspektif olarak verilir; gerçek idealle birlikte bir oluş süreci içinde birleştirilir. Bu bakımdan natüralist edebiyat sadece tasvir edici ve teşhis edici durumda olduğu halde gerçekçi edebiyat hedef göstericidir. Gerçekçi edebiyatta insan kavramı romantik edebiyatın ve klasik edebiyatın insan kavramlarına ters düşer. Romantik ve klasik edebiyatlarda platonik ve neoplatonik ideallere uygun hedefler insan için ideal gösterilmektedir. Gerçekçi edebiyatta insan sınırlı fakat kendisini aşabilen çevresine yeni bir düzen getirerek onu değiştirebilen kişidir (Kantarcıoğlu, 1993, s. 142).

Edebiyatımızda gerçekçiliği konu edinen birçok roman yer almaktadır. Bu romanlar gözlem yoluyla, olayları ve durumları olduğu gibi eserlere yansıtmayı amaç edinmişlerdir. Gerçekçiliğin en önemli özellikleri şunlardır:

1. Betimlemeleri nesnel bir akış açısıyla yapar.
2. İnsanın hem toplumdaki gerçekliğini hem de iç dünyasındaki gerçekliğini ele alır.
3. Gerçek hayatı, insanların birbirleriyle olan ilişkilerini olduğu gibi yansıtır.
4. Gerçek hayatı, sanat aracılığıyla somutlaştırır.
5. Eserlerinde gerçekçi tiplere yer vererek, gözlemlerini net bir şekilde yapar.

Batı'da XVIII. yy'da ortaya çıkan Rönesans, Reform hareketleri ve Aydınlanma Çağı ile pek çok felsefi düşünce ortaya çıkmıştır. İnsan akli temel alınarak deney ve gözlemin ışığında gerek sosyal gerekse ekonomik hayatta pek çok değişim yaşanmıştır. Bu değişimlerin en önemlisi de edebiyat dünyasında yaşanmıştır. Çeşitli edebiyat akımları ortaya çıkmış ve sanatçılar bu edebiyat akımlarına bağlı olarak eserler ortaya koymuşlardır. Bu akımlardan en önemlisi realizm (gerçekçilik) akımıdır. İlk olarak 19. yy'da Avrupa'da ortaya çıkmış daha sonra Türk edebiyatında yerini almıştır. Realizm kavramı, yaşamı olduğu gibi ele alarak gözlem aracılığıyla bilimselliği amaç edinmiştir. Eserlere konu olan insanı ve toplumu bir ayna olarak görür ve gerçekçiliği yansıtmayı hedefler.

“Realizm (natüralizm ve parnasizm), kendisinden önceki edebiyat akımlarının savunduğu kavramsal gerçekçiliğe karşı çıkar, onun yerine olgu gerçekçiliğini (factual realism); bunun insan ve gerçek kavramlarını sanat/edebiyata yerleştirir” (Çetişli, 2001, s. 71).

Realizm akımından sonra gerçekçiliği yansıtan iki akım natüralizm ve parnasizm'dir. Realizm, gerçekliği gözlem yoluyla ele alırken natüralizm ve parnasizm deneysel yönetime başvurur. Emile Zola öncülüğünde insan, insanın hayatı ve doğa gibi pek çok unsur bilimsel yöntemlere dayalı olarak incelenmiştir. İsmail Çetişli, realizm ve natüralizm farkını şu şekilde açıklamıştır. “Realistler gerçeği yakalamak için gözleme büyük değer verirlerdi. Natüralistler gözlemci gerçekçilikle yetinmeyip deneysel gerçekçiliğe uzanırlar... İşte

natüralistler, pozitif bilimlerde gerçeğe ulaşmada başvurulan deney metodunu, sosyal bilimler ve sanat/edebiyata taşıyıp uygulamaya çalışırlar” (Çetişli, 2008, s. 96). Daha önce de ifade ettiğimiz gibi bu yönelişler 19. yy’dan itibaren bilimin yani deney ve gözlemin gelişmesine bağlı olarak ortaya atılmıştır. Bilimin gelişmesi, nesnel yaklaşım, deney ve gözlem, tarafsızlık gibi unsurlar sanatçılar tarafından ele alınarak, eserlerine yansıtılmıştır.

TOPLUMCU GERÇEKÇİLİK

Toplumcu gerçekçiliğin ilkeleri, Sovyet Yazarlar Birliği’nin ilk kongresinde (1934) resmi olarak belirlenmiştir. Bu tarihe kadar da Karl Marx ve Fredrick Engels tarafından temeli atılmış, ardından Plehanov, Lunaçarski, Troçki gibi düşünürler tarafından sistemleştirilmiştir.

Edebiyat dünyasında sanat ve toplum arasındaki ilişki her daim varlığını korumuştur. Nasıl ki edebiyatsız bir toplum düşünülemezse, toplumun olmadığı bir sanat eseri de düşünülemez. Bu nedenle sanat ve toplum ayrılmaz bir bütün olarak değerlendirilebilir. Toplumcu gerçekçilik, en temel anlamıyla sanat eserleriyle toplumu yönlendirme, toplumu geliştirme ve değiştirme amacı taşıyan bir harekettir. Bu nedenle toplumsal bir varlık olan yazar içinde bulunduğu toplumu ve toplumun sorunlarını eserlerine yansıtmaktan kaçınmaz. Bunu yaparken de gördüklerini, duyduklarını ve yaşadıklarını objektif bir bakış açısıyla kaleme almalıdır. Zaten toplumcu gerçekçiliğin asıl amacı budur.

Toplumcu gerçekçilik, Türk edebiyatında birçok önemli yazarın vakıf olduğu bir sanat anlayışıdır. Bu akım edebiyatın farklı farklı türlerinde kullanılmıştır. Bu sanat anlayışıyla ele alınan tüm eserler toplumun gerçeğini, sorunlarını ve toplumun gerçek hayatta karşılaşılabileceği olayları aktarırlar. Bir edebi eserin toplumsallığı üç aşamada incelenebilir. Birincisi, “yazar sosyolojisi”dir. Yani yazarın toplumsal bir varlık olmasıdır. İkincisi, “eserin muhtevası”dır. Yazar, içinde yaşadığı toplumun siyasi, sosyal ve ekonomik şartlarını eserlerine konu olarak alabilir. Üçüncüsü ise “edebiyatın topluma etkisi”dir. Yani edebi eserin toplumu yönlendirmesi ve topluma sağlayacağı katkılardır (Wellek; Warren 2005, s. 74-89).

Toplumcu gerçekçiliğin asıl kurucusu Gorki’dir. “Devrimci romantizm” ve “olumlu tip” kavramlarını formüle eden kişi de Gorki’dir. Olumlu tipten kasıt,

toplumun örnek alabileceği, yol gösterici, ideolojik inanç ve zekâyâ sahip olan kişilerdir. Gorki, toplumcu gerçekçi sanat eserlerinde var olanın değiştirilmemesi gerektiğini şu sözleriyle ifade etmiştir: “Gerçekliğimizdeki bazı şeyler, yani oldukça ender ve olumlu şeyler tamamen olduğu gibi betimlenmeli, başka türlü değil”(Oktay, 1986, s. 344).Yine Gorki; “Edebiyatın görevi, ayaklanmış olan edebiyat dünyasına omuz vermektir. Bu destek ne kadar güçlü olursa sendeleyeni düşürmek onca çabuk olacaktır... Edebiyatta asıl aradığım her şeyden önce ve her şeyden önemli olarak güçlü, eleştirel bir zekaya sahip bir kişiliği olan bir kahramandı”(Oktay, 1986, s. 106) diyerek edebiyatın ve edebiyatçının amacını ve yöntemini belirtmiştir.

Gorki, “*Sanat İşçiliği Üzerine Söyleşi*” adlı yazısında “Yazar insanı genişletme, üretme hakkına sahiptir, dahası bu onun görevidir. Yazar bireyi betimlerken, o bireyin sınıfsal özelliklerini iyi ve kötü yanlarıyla hamuruna katmayı öğrenmelidir (Oktay, 2000, s. 107)diyerek toplumcu gerçekçilik doğrultusunda, bireyden hareketle topluma yönelme ve toplumu oluşturma amacını ortaya koymuştur.

Toplumcu gerçekçiliğin kaynağı Marksist felsefesidir. Marksizm, her türlü gelişmeyi ekonomiye bağlayan bir ideolojidir. Felsefe ve akli bir bütün olarak ele almaya çalışarak, temel felsefesini Hegel’in diyalektik görüşüne dayandırır. Marksizm’de toplum geçmişi ve geleceğiyle bir bütün olarak ele alınır (Yıldız, 2011, s. 4-5). Tunalı Marksizm ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade eder:

Marksizm nedir? Marksizm tümel, kuşatıcı bir felsefe sistemidir. Bu felsefe, bir yanıyla bugün Batıda felsefe deyince anlaşılan, felsefe problemleri alanını inceleyen, bilgi teorisi, ontoloji ve bilim felsefesi gibi disiplinleri içine alan diyalektik materyalizme, öbür yanıyla da bir tarih felsefesi, bir toplum felsefesi demek olan tarihsel materyalizme dayanır (Tunalı, 1993, s. 13).

Marksizm’in temelleri Karl Marx ve arkadaşı Friedrich Engels tarafından atılmıştır. Bu sistem hümanizm akımını temel alır ve odak noktası tamamen insana yöneliktir. İnsanla ilgili bütün konularla ilgilenir ve insanın geçmişini, sorunlarını ve temel amaçlarını konu edinir.

Toplumcu gerçekçilik ya da diğer bir adıyla sosyalist gerçekçilik temelinde yazan yazarlar, bireyden hareketle toplumu hedef alır ve toplumun gerçeğini saptırmadan, değiştirmeden kaleme alırlar. Asıl gayeleri her şeyi olduğu gibi

yansıtmaktır. Asım Bezirci, toplumcu gerçekçi yazarın görevlerini şu şekilde belirtir:

Gerçeklikteki doğruyu (hakikati), geleceğin tohumu ile gerçeğini ortaya çıkarmalı ve onun yanında yer almalıdır. Şimdiye geleceğin gözüyle-çağımızda işçi sınıfının bilimiyle-bakarak bugünü yarına bağlamalıdır. Ancak bu yöntemle gerçekliğin yüzeyinde dolaşmaktan kurtulur, derine, temel etkenlere inebilir, geleceği hazırlayan güçleri (sınıfları, kuruluşları, insanları) yakalayabilir, toplumdaki çatışmalı oluşumu devrimci gelişmesi içinde hakkıyla gösterebilir. Giderek, bu oluşumun izleyeceği yola, şimdideki geleceğe ışık tutabilir, geleceği sezdirebilir. Böylece yalnızca olmakta olanı değil, olması gerekeni de belirtmiş olur (Bezirci, 1979 s. 24-25).

Toplumcu gerçekçi eğilimle eserler kaleme alan yazarlar, “toplum için sanat” anlayışını benimseyip, “sanat için sanat” anlayışını da eleştirmişlerdir. Bu yönde yazılan sanat eserlerinin gerçeği yansıtmadığını, sanatsal kaygı taşıyıp, toplumu saf dışı bırakarak topluma yabancılaşmış eserlerin ortaya konulduğunu ifade etmişlerdir. Toplumcu gerçekçi yazarlar, sanatın gerçekle örtüşmesi gerektiği düşüncesini savunurlar. Tunalı, toplumcu gerçekçi sanat anlayışının, gerçekçiliğe bakış açısını şu sözlerle değerlendirmiştir:

Marxist estetik’e göre, sanatın obje dünyası, estetik gerçeklik, insanın dışında bulunan bir gerçeklik olmayıp insansal bir gerçekliktir. Bu gerçeklik, en yalın sosyal olaylardan doğanın fiziksel varlığına kadar uzanır. Marxist estetik’e göre, biricik gerçeklik insan gerçekliğidir. Bunun dışında sanat için bir başka gerçeklik alanı yoktur ve olamaz da” (Tunalı, 1993, s. 205).

Toplumcu gerçekçiler eserlerini bir fotoğraf titizliğiyle kaleme alırken estetiğe de dikkat ederler. Çünkü bütün sanat eserlerinde sanatçının dünya görüşü ve estetik zevki de yer alır.

Toplumcu gerçekçi yazarların eleştirip karşı çıktığı diğer bir nokta da natüralistlerin doğayı olduğu gibi yani daha çok olumsuz yönleriyle ortaya koyup bireyin içine kapanmasına neden olmalarıdır. Çünkü onlar, sanatın toplumu yalnızlaştırıp, yabancılaştırmasını değil aksine bireylerin birbirleriyle kaynaşıp bütünleştirmesini isterler. Çünkü her sanatçı ya da her sanat eseri toplumun bir parçasıdır, toplumdan soyutlanamaz (Cömert, 2013, s. 14).

M. Şolohov bir konuşmasında toplumcu gerçekçiliğin görevinin ne olduğunu şu sözlerle belirtmiştir. “... Okuyucuya namuslu söz söylemek, halka doğruyu anlatmak, gerçeği anlatırken kimi zaman sert ama her zaman yürekli olmak, insanların yüreğine gelecek adına, kendi güçleri adına, geleceği biçimlendirmedeki yetenekleri adına güçlü inanç salmak” (Özdemir, 1981, s.117).

Dolayısıyla toplumcu gerçekçiler toplumu en iyiye, en güzele ulaştırmayı ilke edinerek, onları bilinçlendirmek ve eğitmek gibi amaçlar taşırlar.

Toplumdaki sorunların temelinde ekonomik nedenlerin yattığını düşünen toplumcu gerçekçi yazarlar, eserlerinde konu bakımından özellikle köylerdeki toprak kavgaları, ağa-köylü, zengin-fakir, güçlü-güçsüz, öğretmen-imam çatışması, dar gelirlinin sorunları ve geçim mücadelesi gibi temel sorunları ele alırlar. Ayrıca toplumdaki sınıf farklılığını da eleştirirler.

Toplumcu gerçekçi yazarların roman sanatının odak noktasında toplum yer alır. Toplumun içinde bulunduğu her durum yazarın kaleminde vücut bulur. Eserlerde estetik kaideler çoğu kez göz ardı edilmiş, içerik biçimden önce gelmiştir. İçerik bakımından zengin bir kurgu sistemine sahip eserler ortaya konulmuştur. Halkı ya da toplumu anlatırken de toplumsal bir dil kullanırlar. Günlük konuşma dilini yazıya aktararak sade, açık ve anlaşılır bir üslup kullanarak anlatmak istediklerini açıkça okuyucuya iletirler. Yazarlar eserlerinde toplumdan bir insan olmanın verdiği rahatlıkla yöresel kelimeleri, argo sözcükleri ve günlük konuşma dilini rahatça kullanırlar. Ancak bunu yaparken halkın kültürel seviyesini de yükseltmek için çaba göstermeleri gerekmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TARIK DURSUN KAKIŒ' IN YAŞAM ÖYKÜSÜ VE EDEBİ HAYATI

1.1. TARIK DURSUN K.'NİN HAYATI

Tarik Dursun Kakinç, maliye memuru Mehmet Halit Bey ve ev hanımı Neriman Ayőe Hanımın ikinci erkek çocuğu olarak 26 Mayıs 1931 yılında İzmir Bostan'lıda doğmuştur (Kakinç, 2001, s. 449). Asıl adı, Dursun Tarık Kakinç olan yazarın, ağabeyi Faruk Kakinç'tan başka, Esin Üçer adında bir de kız kardeşi vardır.

Yazar, öğrenim hayatına İzmir'de başlamış ancak babası Mehmet Halit Kakinç'ın kendilerini ansızın terk ederek İstanbul'a gitmesi nedeniyle eğitim hayatı yarıda kalmıştır. Ailesi için çok önemli olan bu durum, yazarın hayatını derinden etkilemiőtir.

...babasının kendilerini bırakıp gitmesiyle birlikte, babasından kalan soyadını K. şeklinde kısaltarak kullanmaya başlayan yazar, yalnızca bir harfi alarak kendince özgürleşmeye gitmiőtir. Tarık Dursun'un soyadında bu kısaltmaya gitmesinin diğer bir sebebi ise, çeşitli dergilerde őiirler yazan ağabeyi Faruk Kakinç ile karıőtırılmalara engel olmaktır (Metin, 2008, s. 14-15).

“Askere gitmeden evvelki (1952'ye kadar olan) őiirlerinde ve yazılarında ‘Tarık Dursun Kakinç’, ‘Tarık Kakinç’, ‘T. Kakinç’ isimleri kullanırken, askerde ve askerlik sonrasında yazdığı eserlerinde daha çok ‘Tarık Dursun K.’yı kullanmayı tercih etmiştir” (Fedai, 2008, s.46).

Yazar ekonomik durumlarından dolayı bir süre çalışmak zorunda kalmış ancak askere gitmeden önce dışarıdan sınavlara girerek ortaokul diplomasını almıştır. Yazarın annesi Neriman Ayőe Hanım ise eşinin kendisini terk etmesi üzerine, İzmir Yeni Asır kliőehanesinde çalışan Muzaffer Gögen ile evlenmiőtir. Muzaffer Bey, Ankara'da Ulusal matbaada çalışan kültürlü ve iyi eğitimli bir kişidir. Tarık Dursun K.'ya ve ağabeyine yardımcı olmuş, yazarın eğitim hayatında da büyük katkıları olmuştur.

“Yazar askerliği sırasında, Mersin'de Edebiyatçılar Derneği toplantısında tanıştığı Nermin Tok adlı ilkokul öğretmenini ile İskenderun'da terhis olurken niőanlanmıőtır.14 Kasım 1954 tarihinde ise Nermin Hanım ile dünya evine girmiőtir. Yazarın bu evliliğinden 30 Ağustos 1955'te Hasan Zafer (Muzaffer) Kakinç adını verdikleri bir de oğlu olmuştur” (Fedai, 2008, s. 72-74).

1998 yılı Haziran ayında kanserle savaşan eşi Nermin Tok'u kaybeden Tarık Dursun, 25 Eylöl1999 tarihinde Ümran Bağcı ile evlenmiş ancak bu evliliği kısa sürmüştür (Fedai, a.g.e, s.99).

Hayatını İzmir'in Foça ve Karşıyaka ilçesinde geçiren gazeteci, yazar, şair, eleştirmen Tarık Dursun K., 11 Ağustos 2015 tarihinde 84 yaşında tedavi gördüğü hastanede akciğer yetmezliğine bağlı olarak hayata gözlerini yummuştur.

1.2. TARIK DURSUN K.' NIN EDEBİ KİŞİLİğİ

Tarık Dursun Kakinç, Türk edebiyatının önemli kalemlerinden biridir. Yazarın gazeteci, dergici, senaryocu, hikâye ve roman yazarı ve eleştirmen gibi birçok sıfatla nitelendirildiğini söyleyebiliriz. Ancak yazar, birçok işle ilgilense de asıl ününü hikâye ve romancılığı ile kazanmıştır. Tarık Dursun K.'nın sanat anlayışının özünde sosyal gerçekçilik yatmaktadır.

Tarık Dursun Kakinç, 1947-1949 yılları arasında seyyar köftecilik, gazete müvezziliği, tütün ve incir mağaralarında kantar kâtipliği, eski kitapçılık ve otobüs biletçiliği gibi çeşitli işlerde çalışmıştır. Yazar 1954-1955 yılları arasında Ankara Emekli Sandığı Muhasebe Servisinde memur olarak çalışmıştır (Nebioğlu, 1962, s. 369).

Tarık Dursun Kakinç'in ağabeyi Faruk Kakinç'in şiirle ilgilenmesi ve bazı dergilerde şiirlerinin yayımlanması Tarık Dursun K.'nın edebiyat dünyasına girmesinde etkili olmuştur.

Tarık Dursun'un 1948 yılında okulu bırakmasının ardından, şiirler yazarak aynı dergilere gönderen Cengiz Tuncer, Nedret Gürcan, Ziya Metin, Esat Balım ve ikinci yeni kuşağının şairleri arasında anılan Tefik Akdağ ile ilk edebiyat çevresi oluşmuştur. İlk şiirini 1949'da *Kaynak*'ta yayımlatma fırsatını bulan Tarık Dursun (Kakinç, 2004, s. 294), 1951 yılında Cengiz Tuncer'le *Devriâlem*(1951) isimli ortak bir şiir kitabı yayınlamıştır (Necatigil, 2000, s. 208).

Tarık Dursun, 1949-1952 yılları arasında İzmir'de özellikle *Anadolu ve Halkın Sesi* gazetelerinde şiir ve hikâyeleriyle artık bir yer edinmeye başlar. Ayrıca İstanbul gazete ve dergilerinde de yazdıklarını yayımlatmaya çalışmıştır. İlk dergicilik tecrübesini de İzmir'de Cengiz Tuncer, Ziya Metin, Nedret Gürcan'dan oluşan edebi çevresi ile çıkardığı *Kervan* isimli dergiyle kazanmıştır.

Askerlik yılları, Tarık Dursun'un hikâyeye ciddi olarak eğildiği yıllar olur. *Mavi* dergisi başta olmak üzere *Yeni Ufuklar*, *Kaynak* gibi dergilerde şiir, hikâye, sinema ve kitap eleştirisi gibi yazılar yazar. Askerde iken *Seçilmiş Hikâyeler* dergisinde yayımlanan, *Esrar ve Şarkalı* adlı hikâyeleri ile Salim Şengil'in dikkatini çeken, kendisine her ay *Seçilmiş Hikâyeler* dergisinin gönderilmesini sağlayan yazar, geceleri de vakit buldukça *Mavi* dergisine göndereceği hikâyeleri ve eleştirileri yazar (Fedai, 2008, s. 68).

Ulus(1954-1957), *Yeni Gün* (Temmuz 1956-31 Aralık1957), *Pazar Postası* (1956-1959), *Son Havadis*(1957-1958) ve *Akis* (1959-1960) gazetelerinde sinema eleştirileri ve köşe yazıları yazar, *Ulus*'ta geceleri sekreterlik yapar. *Yeni Gün* gazetesinde yoğun olarak yazdığı sinema eleştirileri ve film tanıtım yazılarıyla adından söz ettiren yazar, bu gazete tarafından Berlin film festivaline gönderilir ve Berlin'den festival notlarını yazar (Fedai, 2008, s. 74).

1955 yılında Tarık Dursun'un kendisine ilk hikâyecilikte ilk şöhreti sağlayan ve iki uzun hikâyeden oluşan kitabı *Hasangiller* yayımlanır. Beğeni toplayan bu kitabın ardından 1957 yılında yazdığı ilk ciddi kısa hikâyelerini topladığı *Vezer Düştü* adlı kitabı basılır (Fedai, 2008, s. 75). Şiirde, İkinci Yeni akımının belirginleşmeye başlaması ve bu şairlerle *Pazar Postası*, *Yelken*, *Şairler Yaprığı* gibi aynı gazete ve dergilerde yazmasının da etkisiyle edebi çevresi genişlemiş, bunun da sonucu olarak İkinci Yeni şairlerinin şiirleri ilk kez Tarık Dursun'un da kurucuların arasında bulunduğu *Şimdilik* adlı dergide yayımlanmıştır (Fedai, a.g.e, s. 75-76).

1957'den itibaren yazarın sinemayla olan bağlantısı iyice güçlenir. Sinema ile ilgili faaliyetleri şu şekildedir: *Yeni Gün*, *Pazar Postası*, *Yeni İstanbul*, *Vatan*, *Son Posta* gazetelerindeki film yazıları ile *Dost*, *Akis*, *Yelken*, *Düşün*, *Gösteri*, *Sinema 65*, *Yeni Sinema* ve *Yedinci Sanat Sine-Film*, *Günümüzde Kitaplar*, *Türk Dili* gibi dergilerdeki sinema eleştirileri ile 1970'lerin sonuna kadar tüm hızıyla devam etmiştir ancak 1970 sonrasında azalmalar meydana gelmiştir.

1993 ve 1955 yıllarında "T. Kakinç" adıyla, üç önemli sinema kitabı hazırlar. Bu kitaplar, *Yüz Filmde Başlangıcından Günümüze Ganster Filmleri*, *Yüz Filmde Başlangıcından Günümüze Western Filmleri* ve *Yüz Filmde Başlangıçtan Günümüze Gerilim/Polisiye Filmleri*'dir (Kakinç, 1993, s. 161).

Tarik Dursun Kakıncı, film eleştirileri ve sinema kitapları yazarlığının dışında bir de senaryo yazarlığı yapmıştır. 1959 ve 1960 yıllarında senaryo ile ilgisi daha da artmış ve senaryolar yazıp, senaryoları filme de aktarılmış böylece sinemada adından söz ettirmeyi başarmıştır. Tarık Dursun K. , *Yaralı Kartal* (1964), *Aşkın Dünyü Bugünü Yarını* (1966),*Alçaktan Uçan Güvercin* (1966), *Kurşun Ata Ata Biter* (1984),*Kopuk Dünyalar* (1992), *Tarih Tersine Akar* (1996) gibi birçok dizi ve sinema senaryosu yazmıştır. Yazarın, *İnsan Kurdu*(1983), *Kurşun Ata Ata Biter* (1983) romanları ile *Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep* (1972) hikâyesi film ve dizi olarak uyarlanmıştır.

Tarik Dursun K. , gazeteciliği ile de ünlenmiş bir yazardır. Gazetecilik hayatına İzmir’de, Anadolu gazetesinde başlamış, Ankara ve İstanbul’da da devam etmiştir. Yazar,1984 yılında gazetecilik ile yakından ilgilenmeye başlamış ve *Yeni Gün*, *Akis*, *Vatan*, *Ulus*, *Pazar Postası* gibi gazetelerde yazıları yayımlanmıştır. Tarık Dursun K. , Anadolu’yu görme fırsatını İstanbul’da gazetecilikle ilgilendiği sırada elde etmiştir. Anadolu’ya röportaj yapmak için gönderilen yazar, Anadolu halkı ile yakından ilgilenmiş, onların yaşantısına birebir tanık olmuş ve bu tanıklığından yola çıkarak tecrübelerini *Kurşun Ata Ata Biter* (1983) romanında dile getirmiştir. Bunun dışında yazar, 1967 yılında *Sabah Olmasın* adlı romanı yayımlamış ve ayrıca bu romanın da filmini çekmiştir. Tarık Dursun K. , çocuk edebiyatıyla da yakından ilgilenmiş ve bu alanda da eserler ortaya koymuştur. “1970 yılı itibariyle *Milliyet Yayınları*’nın başına geçerekçocuk edebiyatına yönelik çalışmalarını gerçekleştiren yazar, *Milliyet Çocuk dergisini* yayımlamıştır” (Fedai, 2008, s. 93).

Tarik Dursun’un, hikâye ve romanları genel anlamıyla sosyal gerçekçiliğe dayanmaktadır. Yazar sosyal gerçekçi bakış açısına sahip olması yönüyle eserlerinde gözlem ve ayrıntılara yer vermiş bununla da yetinmeyip eserlerindeki gerçekliği, yaşadıkları ve gördüklerinden yola çıkarak yansıtmayı amaç edinmiştir. Bir röportajında düşüncelerini şöyle ifade etmiştir: “Ben bildiğimi, tanıdığımı, yaşadığımı yazarım. Bu yüzden kahramanlarım, içinde yaşadığım sınıfın insanlarıdır. Serüvenler onların serüvenleridir. Abartılmış, şişirilmiş, olağanüstü oluşların, görünümünün, vak’aların hikâyeye yalnızca gelip geçici kazançlar sağladığını iyi bilirim. (...) Konu yeri hikâye olacak insanı seçerim” der (Fedai, 2008, s. 35-99).Yazarın hikâye kişileri, “aradıkları çelişkiler, saplandıkları

açmazlarla anlatılmış, yazarın gerçekçi yaklaşımıyla ‘biz’den biri haline gelmiş hayatın içindeki insanlardır” (Özyürekli, 2000, s. 47).

Tarık Dursun K. , 1960 ihtilalinden sonra Anadolu’yu dolaşarak edindiği tecrübeleri romanlarına yansıtmıştır. Özellikle, *Denizin Kanı* romanında Bodrum ve yöresinde denizcilikle uğraşan köylülerin yaşantısını konu edinmiştir. Yazar, 1980 sonrası ustalık dönemine erişmiştir, bunu romanlarında açıkça görebiliriz. *Alçaktan Uçan Güvercin’* (1980) de siyasi gücü elinde bulunduran halkın parti çekişmelerini, *Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü* (1995) romanında, Anadolu’dan Almanya’ya çalışmak maksadıyla giden Türk işçilerini, *İyi Geceler Dünya’da* Berlin şehrini konu olarak ele almıştır. Yazar hemen her romanında gittiği şehirleri mekân olarak kullanmıştır. Yazarın sosyal temalı romanlarının yanı sıra Muhsin Ertuğrul merkezli tiyatro sanatçıların hayatlarını anlattığı *Bağışla Onları* (1989) ve yine bir tiyatro sanatçısının hayatını ele aldığı *Ağaçlar gibi Ayakta* (1990) romanlarıyla bireylerin yalnızlığına yönelmeye başlamıştır. Bunların dışında *Alo, Harika Hanım Nasılsınız?* (1999) ve *Kutup* (2003) isimli romanlarında da bireylerin yalnızlığını ele almıştır.

Tarık Dursun K., hemen her romanında yaşamı konu almış ve insanların maddi durumu, emeklerin sömürülüşü gibi ana konular etrafında yoğunlaşmıştır. “genç kızların kötü yola düşmeleri, namus uğruna işlenen cinayet, kaçak gecekondular, el emeği yapımının makineye yenilmesi, kadın erkek ilişkileri, törelere bağlılık, zenginlerdeki asalet anlayışı, kız kaçırma, işçiler arasındaki dayanışma, Almanya’ya gitmek isteyenlerin ya da oraya gidenlerin karşılaşabilecekleri sorunlar...” (Önertoy, 1964, s. 275) gibi toplumsal konuların yanında bireysel konuların da (yalnızlık, iç dünya, insan psikolojisi) yer aldığı eserleri mevcuttur.

Tarık Dursun K., yayın hayatı boyunca gerek hikâyeye ve romanlarında gerekse yazılarını yayınladığı pek çok dergide “M. Hasan Göksu”, “Muzaffer A. Esin”, “Yaşar Kavdar”, “Tarık Dursun K.”, “T.Kakınç”, (“Kakınç, Tarık Dursun”, 2004, s. 294), “Ekrem Eskişar”, İbrahim Köktürk” (Fedai, 2008, s. 71-72) gibi farklı takma adlar ve imzalar kullanmıştır.

Tarık Dursun K. , edebiyat dünyasında çeşitli türlerde kaleme aldığı eserleriyle dolu dolu bir yazarlık hayatı geçirmiştir. Edebiyat sahasına aldığı

ödüllere bir iz bırakmayı da başarmıştır. *Kurşun Ata Ata Biter* romanıyla “Orhan Kemal Roman Ödülü”nü (1984), *Ağaçlar Gibi Ayakta* romanıyla “Yunus Nadi Roman Ödülü”nü (1991) kazanmıştır. *Güzel Avrat Otu* hikâye kitabıyla “Türk Dil Kurumu Hikâye Ödülü”nü (1961), *Yabanın Adamları* hikâye kitabıyla “Sait Faik Hikâye Ödülü”nü (1967), *Ona Sevdiğimi Söyle* hikâye kitabıyla “İş Bankası Edebiyat Ödülü”nü (1985), *Ömrüm Ömrüm* hikâye kitabı ile “Türkiye İş Bankası Büyük Edebiyat Ödülü”nü (1987) almıştır. *Haritada Beş Nokta* röportajı ile de “Gazetecilik Başarı Ödülü”nü (1960) kazanmıştır. Ayrıca “Altın Portakal Yaşam Boyu Onur Ödülü”ne (2014) layık görülmüştür.

1.3.TARIK DURSUN KAKINÇ’IN ESERLERİ

Devr-i Alem (Cengiz Tuncer ile birlikte,1951)

Aşka Çağrı (Tagore’dan çeviri,1952)

Çağdaş Amerikan Şiirleri Antoloji (Özdemir Nutku ile birlikte,1956)

Şiirimizde Aşk ve Kadın (Ümit Yaşar Oğuzcan ile birlikte,1961)

Şiirimizde İstanbul (Ümit Yaşar Oğuzcan ile birlikte,1961)

Şiirimizde Ölüm (Ümit Yaşar Oğuzcan ile birlikte,1961)

Şiirimizde Ayrılık ve Yalnızlık (Ümit Yaşar Oğuzcan ile birlikte,1961)

Şiirimizde Taşlama (Ümit Yaşar Oğuzcan ile birlikte,1962)

Şiirimizde Tabiat (Ümit Yaşar Oğuzcan ile birlikte,1962)

Hikâye Kitapları

Güzel Avrat Otu (1960)

Sevmek Diye Bir Şey (1965)

Yabanın Adamları (1966)

36 Kısım Tekmili Birden (1970)

Bağrıyanık Ömer ile Güzel Zeynep (1972)

Bahriyeli Çocuk (1976)

İmbatla Dol Kalbim (1982)

Ona Sevdiğimi Söyle (1984)

Ömrüm Ömrüm(1987)

Hikâyeler (1992)

Aşk, Allahısmarladık (1993)

Yaz Öpüşleri (1996)

Dul evi (2003)

Sümbülteber (2004)

Hepsi Hikâye (2006)

Romanları

İnsan Kurdu (1959)

Ya Hep Ya Hiç (Ernest Hemingway'den çeviri,1960)

Aşk ve Kurşun (Noel Loomis'den çeviri,1965)

Bir İdam Mahkûmu Kaçtı (Andre Devigny'den çeviri,1966)

Kanun Dışı (Joseph Hayes'den çeviri,1966)

Altın Çağ (William Saroyan'dan çeviri,1966)

Sabah Olmasın (1967)

Denizin Kanı (1968)

Kopuk Takımı (1969)

Ben Annemi Seviyorum (William Saroyan'dan çeviri,1972)

Korkak Silahşor (Noel Loomis'den çeviri,1973)

Gün Döndü (1974)

Alçaktan Uçan Güvercin (1980)

Kayabaşı Uygarlığının Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü (1980)

Dünyanın Bir Öğle Sonrasında (William Saroyan'dan çeviri,1983)

Kurşun Ata Ata Biter (1983)

İyi Geceler Dünya (1986)

Bağışla Onları (1989)

Ağaçlar Gibi Ayakta (1990)

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? (1999)

Kutup (2003)

Çocuk Kitapları

Ezop Masalları (çeviri, 1966)

Horoz ile İnci Tanesi (İvan Krilov'dan çeviri masal, 1966)

Raşamon (Ryunosuke Akutagava'dan çeviri masal, 1966)

Deve Tellal Pire Berber İken (masal, 1970)

Bir Küçük Aslancık Varmış (masal, 1971)

La Fontaine'den Masallar (çeviri, 1973)

Altın Balık (A. Sergeyeviç Puşkin'den çeviri masal, 1977)

Anadolu Masalları: Gel Zaman Git Zaman (derleme, 1983)

Otobüsüm Kalkıyor (roman, 1990)

Kerem'i Kimse İstemiyor (roman, 1991)

Hoşça Kal Küçük (roman, 1991)

Şu Babamın İşleri (Carlos Blosan'dan çeviri roman, 1991)

Hırsız Karga (masal, 1996)

İki İnatçı Keçi (masal, 1997)

Kırmızı Kedi (masal, 1998)

Aç Kapıyı Bezirgan Başı (oyun, 2000)

Aynalar Gerçekçidir (masal, 2000)

Ateşler Sultanı ile Sular Şehzadesi (masal, 2000)

Bilmeceler (bilmece, 2000)

Çin Çin Çikolata Hani Bana Limonata (tekerleme, 2000)

Denizler Sultanı (masal, 2000)

Gökten Yıldız Düşüren Zürafa (masal, 2000)

Hapşırıklı Minik Cin (masal, 2000)
İyilik Eden İyilik Bulur (masal, 2000)
İyilikçi Şehzade ve İyilikçi Balıkçı (masal, 2000)
İyilikçi Tilki (masal, 2000)
Keloğlan (masal, 2000)
Kurnaz Tilki ile Tilkidenden Daha Kurnaz Tavşan (masal, 2000)
Küpteki Çil Çil Altınlar (masal, 2000)
Pıtır'ın Masalı (masal, 2000)
Yalancı Tilki ile Doğrucu Nalbant (masal, 2000)
Güzel Uykular Alara (derleme, 2001)
Benim Dedem Bir Tane (roman, 2003)
Onlar Ermiş Muradına Biz Çıkalım Kerevetine (derleme, 2005)
Denemeler
Edebiyat Üstüne Narin (1993)
Ben Unutmadan (1994)
Göl Hafif Çalkantılı Olacak (1997)
Geçti Akşam Suları, Ben Unutmadan-2 (1997)
Kitaplara Giden Tren (2001)
Dünya Düzdür (2003)
Atım Kaçtı Ben Vuruldum (2004)
Bir Gün Bir Issız Adaya Düşerseniz (cilt 1, 2005)
Bir Gün Bir Issız Adaya Düşerseniz (cilt 2, 2005)
Gezi Kitapları
The Four Season Türkiye/Dört Mevsim Türkiye (1998)
Kokulu Kentler (2001)
İnceleme-Araştırma Kitapları

Bilim, Teknik ve İcatlar Ansiklopedisi (derleme, ?)

T. Kakıncı, Ünlü Sinema Rejisörleri (derleme, 1963)

Bir Damla Kan Bir Damla Petrol (derleme, 1965)

Romantizm Akımının Ünlü Yazar ve Şairleri (derleme, 1967)

Hitler ve Nazizm (derleme, 1967)

Lenin ve Leninizm (derleme, 1968)

Mussolini Kimdir? Faşizm Kimdir? (derleme, 1968)

Marx Kimdir? Marxizm Kimdir? (derleme, 1968)

J.J. Rousseau Kimdir? Liberalizm Nedir? (derleme, 1968)

Struga Akşamları (Necati Zekeriya ile derleme, 1978)

İlkçağlardan Uzay Çağına Kadar Büyük Dünya Keşifleri Tarihi Ansiklopedi (derleme, 1981)

Türklerin ve Türkiye'nin Tarihi Ansiklopedisi (?)

Yüz Filmde Başlangıcından Günümüze Gangster Filmleri (T. Kakıncı adıyla, 1993)

Yüz Filmde Başlangıcından Günümüze Western Filmleri (T. Kakıncı adıyla, 1993)

Yüz Filmde Başlangıcından Günümüze Gerilim/Polisiye Filmleri (T. Kakıncı adıyla, 1995)

Manilerimiz (M. Hasan Göksu Adıyla, 1996)

Öyküler (derleme, 2002)

Çeviri ve Adaptasyon

Film ve Rejisörlük (Don Livingston'dan, 1961)

Seçmeler (Cicero'dan, 1967)

Herodot Tarihi (Herodotos'tan, 1969)

Fransa'da Basın Rezaleti (Pierre Lazareff'ten, 1995)

Diğer Eserleri

Aşkın Dünü, Bugünü ve Yarını (1966)

Bizimkisi Zor Zanaat (1990)

Gönderdiğin Mektubu Aldım (1999)

O Şehir Senin Bu Şehir Benim (2002)

Gâvur İzmir, Güzel İzmir (2005)

İKİNCİ BÖLÜM

2. TARIK DURSUN KAKINÇ'IN ROMANLARINDA SOSYAL UNSURLAR

2.1. TARIK DURSUN KAKINÇ'IN ROMANLARININ OLAY ÖRGÜSÜ

2.1.1. Rıza Bey Aile Evi

Üretken bir sanatçı olan Tarık Dursun K. çeşitli konularda romanlar yazmış, daima konu yelpazesini geniş tutmuştur. Toplumcu gerçekçi anlayış içinde olan yazar sosyal ögelere ağırlık vermesinin yanında, estetik değerlerden ve sanat kaygısından da uzaklaşmamıştır.

Rıza Bey Aile Evi adlı roman Tarık Dursun K.'nin 1957 tarihli ilk romanıdır. Olaylar İzmir'in Karataş semtinin 'deve çıkmaz' yokuşunda tek katlı bir kira evinde geçmektedir. Olaylar romanın ana kişileri ve onları yakından tanıyan kişiler tarafından "Aldı Kemal, Aldı Hulûsi, Aldı Tahsin, Aldı Bahriyeli, Aldı Güzel İbram, Aldı Fatma, Aldı Recep, Aldı Doğruluk Bakkalı" şeklinde sekiz bölümden oluşmaktadır ve her bölümde birinin bıraktığı yerden diğeri devam etmekte olup, olaylar parça parça anlatılmaktadır.

Romanın birinci bölümü olan "Aldı Kemal" adlı kısımda *Rıza Bey Aile Evi*'ne nasıl yerleşildiği sırasıyla anlatılmaktadır. *Rıza Bey Aile Evi*'ne "Rıza Bey" adının verilmesinin nedeni sahibinin Rıza adlı bir kişi olmasından mı kaynaklanıyor, bilinmiyor. Ancak *Rıza Bey Aile Evi*'nin şimdiki sahibi Davut adlı kişidir. İki yakın arkadaş olan Hulûsi ve Kemal bir semt kahvehanesine giderler. Bu kahvehanenin sahibi Şişman adlı bir kişidir. Sohbet ortamında Şişman, kiralık eve ihtiyaçları olup olmadığını sorar. Ardından *Rıza Bey Aile Evi*'nde kiralık oda olduğunu söyler. Bu evin altı odasından biri, bir kış gününde İncir'de çalıştıkları günden beri arkadaş olan Hulûsi ve Kemal tarafından kiralanır. Kemal, ortaokuldan ayrılmış, bir ara kantar kâtipliği de yapmıştır. Şimdi ikisi de işsizdir. Peşin istenen kira parasını verecek durumları yoktur. Kira parasını, Hulûsi'nin hapisshanedan arkadaşı, kumarbaz fakat mert bir adam olan Bahriyeli Cemal'den isterler. Parayı aldıktan sonra odaya yerleşirler ve *Rıza Bey Aile Evi*'nin bir diğeri kiracısı olan Tahsin'le tanışır. Tahsin İplik fabrikasında çalışarak geçimini sağlar. Hulûsi, Kemal ve Tahsin yeni evlerinin şerefine içerler.

İkinci bölüm olan “ Aldı Hulûsi” adlı kısımda olaylar , “Aldı Kemal” adlı bölümün bıraktığı yerden devam etmektedir. Hulûsi, semt kahvecisi olan Şişman’ı, kahvenin arka bölmesinde kumar oynatmaya razı eder, geçimini bu yoldan sağlayacaktır. Kemal de Tahsin aracılığıyla iplik fabrikasında işe girer. Artık ikisi de iş sahibi olmuştur ve maddi özgürlüklerine kavuşarak, parasızlık sorunu böylece çözülmüştür. Bu bölümde yazar geçmişe dönerek, Hulûsi ile Kemal’in nasıl arkadaş olduklarından kısaca okuyucuya bahseder. Hulûsi’yle Kemal birlikte İncir’de çalışmışlardır. Kemal burada çalışırken kantar kâtipliğine yükselmiştir. Hulûsi ise Kemal’in işçisi olarak kalmıştır. Kemal, her önüne gelene iş emretmeye başlamış, çalışanları sert sözlerle küçümsemiş, yaptıkları işleri beğenmemiştir. Bu davranışlarından dolayı Hulûsi dahi diğer çalışanlar, Kemal’den nefret etmeye başlamışlardır. Bu nefret çalışanların Kemal’e pusu kurarak, öldürme planı yapacak derece büyümüştür. Hulûsi, Kemal’e bu pusuyu haber vererek, Kemal’in hayatını kurtarmıştır. Bu süreçten sonra Kemal ile Hulûsi çok iyi arkadaş olmuşlar, içtikleri ve yedikleri ayrı gitmez olmuştur.

“Aldı Tahsin” adlı bölümde yazar olayların akış hızını kesmeden anlatmaya devam eder. Kemal fabrikada çalışmaya devam eder. Bir süre sonra fabrikada ücretlerin azlığı nedeniyle bir grev teşebbüsü olur, Tahsin Kemal’i o ortamdan çıkarır, başını belaya sokmasını istemez. Ancak elebaşılar tutuklanır. Fabrikanın sahibi olan Memduh Bey tarafından, Şakir Usta işten çıkarılır. Fabrikadakiler bu grev teşebbüsünün Tahsin’in başlattığı yalanını ortaya atarlar. Tahsin bunun üzerine bir süreliğine İstanbul’a gider.

“Aldı Bahriyeli” adlı bölümde yazar yine geçmişe dönüş yaparak Hulûsi’nin Bahriyeli’den kumar oynamayı öğrenme sürecini, oyunu öğrendikten sonra Bahriyeli’den bile öne çıkmasını anlatır. Yazar, sonra tekrar yaşanmakta olaylara dönerek devam eder. Suçsuz olduğu halde aranmakta olan Kemal’i de Hulûsi, Bahriyeli’nin Eşrefpaşa’daki gecekonduasına kaçıtır. Bir süre Kemal orada saklanır. Genelev kadını olan Fatma bu gecekonduada Kemal ile ilgilenir.

“Aldı Güzel İbrahim” adlı bölümde, Güzel İbrahim’a neden ‘güzel lakabı’ takıldığından, Güzel İbrahim’ın Aspasya adlı bir kıza aşkından bahsedilir. Sonra ana olaya tekrar dönülerek, Tahsin ile Kemal’i grev teşebbüsü suçuyla aramaya gelirler. Güzel İbrahim, Tahsin’le Kemal’in Diyarbakır’a gittiği yalanını söyler. Daha sonra “Aldı Fatma” adlı bölüme geçiş yapılır. Bahriyeli’nin metresi olan

Fatma'nın Doktor Salih ile ilişkisinden, Doktor Salih'in Fatma'ya yaptığı eziyetlerden, şiddetten yine Fatma'nın Cemal'le ilişkisinden kısaca kadının para karşılığı kullanılmasından bahsedilir.

“Aldı Recep” adlı bölümde yazar kaldığı yerden devam eder. Olaylar adeta nefes kesici bir hale gelmiştir. Bir gün, Bahriyeli'nin adamlarından Recep, Bahriyeli'nin metresi ve eskiden genelev kadını Fatma'yı Kemal'le sevişirken görür. Kemal'i, Fatma ayartmıştır. Fatma Cemal'i aldatmaktadır. Recep bir süre bu durumu içinde saklar, Cemal'e anlatmaktan çekinir. Grev kovuşturmaları gevşeyince Hulûsi, Kemal'i alır, Rıza Bey'e getirir, fakat bu arada Bahriyeli de Recep'ten durumu öğrenir.

Sonra son bölüm olan “Aldı Doğruluk Bakkalı” adlı kısma geçilir. Bu bölüm olayların can damarı olan bölümdür. Bölümün adının vermiş olduğu sezgiyle bu bölümde bütün gerçekler ortaya çıkar.

Olaylar kaldığı yerden tüm hızıyla devam eder. Kemal'in *Rıza Bey Aile Evi*'ne geldiğinin ertesi günü Bahriyeli Cemal, Kemal'den bu densizliğinin öcünü almaya koşar gelirse de Kemal'in vefalı dostu Hulûsi önlemek ister. Hulûsi, Kemal'in burada olmadığını söyleyerek içeri girmesini engellemeye çalışır. İçeri bırakılmayan Bahriyeli, Hulûsi'yi vurur, öldürür. *Rıza Bey Aile Evi*'ndekiler de Cemal'in üstüne çullanmışlar, Hulûsi'nin etrafında ise sigara yakmışlardır. “Ateşleri kedigözü gibi parlıyordu. Sonra bu ateş, parlaklığını kaybetti; Rıza Bey'in üstüne gün ışığı”(Kakınç, 2008, s.161).

Rıza Bey Aile Evi adlı romanda olaylar birbirinin devamı şeklinde sırasıyla aktarılmıştır. Parasızlıkla başlayan roman ölümle son bulmuştur. Romanın sekiz bölümünde de toplumu yansıtan, toplumun değerlerini ortaya koyan unsurlar yer almaktadır. En çok değinilen sosyal unsurlar parasızlık, işsizlik, kira sorunu, kumar oyunu, güven duygusunun yok oluşu ve çıkar ilişkileridir.

2.1.2.Kurşun Ata Ata Biter

Tarık Dursun K. 1950 döneminin en önemli yazarlarından. Edebiyatın kaynaklarını sinemanın büyüyle bir potada eriten *Kurşun Ata Ata Biter* romanı ile 1984 yılında Orhan Kemal Roman Ödülü'nü almıştır.

Romanda yaşanan olaylar, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde geçmektedir. Üzer, Cevahir ve Tahir adlı kişiler, Güneydoğu sınırında kaçakçılık yapan üç

arkadaştır, hayatları boyunca hep kaçakçılık yaparak geçimlerini sağlamışlardır. Roman, ilk olarak Tahir'in kaçakçılık esnasında mayına basmasıyla başlar. Üzer ve Cevahir Tahir'i bastığı mayından kurtarmak için ellerinden geleni yaparlar. Ancak Tahir üstesinden gelememiş, mayından ayağını çekmekte gecikmiştir. Mayın patlamış, beraberinde Tahir'i arkadaşlarının gözü önünde götürmüştür. Tahir'in patlayan mayınla birlikte paramparça olan bedeni etrafa dağılmıştır. Arkadaşları Tahir'in vücudundan kalan parçaları toplayıp, eşi Hediye'ye götürmüşlerdir. Eşi Hediye yalnız kalmıştır ama şanslıdır çünkü kocasının bedeninden kalan parçalarla zaman zaman ziyaret edebileceği bir mezara sahiptir. Cevahir Tahir'in ölümünden çok etkilenir, Üzer ise üzölmüş olsa da daha soğukkanlıdır ve kadercidir. Herkesin zamanı geldiğinde bir gün mutlaka öleceğinin farkındadır. "Tahir öldü. Bak gözlerime, ne diyorum duyuyor musun? Tahir öldü. Vadesi o kadarmış onun. Vadesi gelen adam her yerde ölür..."(Kakınç, 2018c, s.24) der ve bir karar alırlar. Bundan sonra Tahir yoktur, bunu zor da olsa kabullenerek Üzer ve Cevahir kaçakçılığa çıkarlar.

Kaçakçılık işinde önemli bir isim olan Kasım Ağa ile Üzer ve Cevahir birlikte çalışırlar. Üzer ve Cevahir, Kasım Ağa'ya hayvanlarla mal götürüp, karşılığında paralarını alırlar. Tahir'in eşi Hediye, Tahir'in yokluğuna alışmaya çalışır. Kasım Ağa, Cevahir ve Üzer maddi ve manevi her konuda Hediye'ye destek olurlar.

Yazar, olayların akışına tüm hızıyla devam ederken geçmişe dönüş yapmıştır. Üzer'in babası da kaçakçılıkla uğraşmış, bacağıının kesilmesinden sonra Üzer'in dayısı İsmail'den kendisini vurmasını isteyerek, yaşama veda etmiştir. Üzer ne zaman kaçakçılık için yola çıksa babasını rüyasında görür. Kasım Ağa yeni bir kaçakçılık işi için Hayri Bey adlı kişiyle anlaşır ancak bu kaçakçılık farklıdır. Daha zor, daha tehlikeli ve çok paralıdır. Kasım Ağa artık devrin değiştiğini, insanlara başka şeylerin lazım olduğunu, Cevahir ve Üzer'in de bu değişen düzene ayak uydurmaları gerektiğini düşünür. Cevahir ile Tahir de bu değişimi benimsemeye çalışırlar.

Bu değişime ayak uydurmak için işe koyulan Cevahir ve Üzer ne yazık ki rekabetin daha fazla olduğu bu yeni işte pusuya düşürölürler ve Cevahir bacağıından vurulur. Bacağıından kurşunu Üzer çıkarır. Ancak bacağı kangren olmuştur, derhal hastaneye giderler. Kangren olan bacağı kesilir ve Cevahir sakat

kalır. Cevahir bu duruma çok içerlenir, bir türlü kabullenmek istemez, kimseyle konuşmaz her geçen gün daha da içine kapanır. Cevahir artık kaçakçılık yapamaz, ata binemez, koşamaz, kaçamaz. Üzer Cevahir'i tekrar hayata döndürebilmek için Kasım Ağa'nın da maddi desteğiyle ona bir dükkân açar. Cevahir'e iş bulduktan sonra sıra başını bağlamaya gelir. Hediye'ye çok eskiden tutkun olan Cevahir Hediye ile evlenerek yeni bir hayata yelken açar.

Üzer, Cevahir'in bacağına kaybetmesinden sonra kaçakçılık işinde yalnız kalır. Yeni işten tek kaldığı için vazgeçer ve koyun kaçakçılığı işine girer. At yerine tır ile çalışmak ona göre değildir. Aynı zamanda tehlikeli olan bu iş insanlarda hiçbir insani ve duygusal boyut bırakmadığı ve dayanma gücü verecek manevi bir yönü de olmadığı için bu tır işi hoşuna gitmez. Daha kolay ve ilkel yöntemlerle kaçakçılık yapmak Üzer'e daha cazip gelir.

At üstünden inmem hiç olmazsa. Cipler, TIR'lar başka bize göre değil zaten. Başka bir alem onlarla kaçakçılık yapmak... At, kaçakçı adamın can yoldaşdır... Korkunu paylaşır, sevincini paylaşır; ölsen, ölümünü paylaşır seninle. Ne cipe benzer, ne TIR'a... Korkmazlar, ürkmezler, tehlikeyi sezip haber vermezler. Yelesine sarılıp, boynuna yatıp kulağına 'kurtar beni oğlum, ölümü burada bırakma, hadi fırla.' diyemezsin (Kakinç, 2018c, s. 144-145).

Üzer ile uzun zamandır beraber yaşayan ve düşlerinde bir tarafında göl bir tarafında deniz olan Küçükçekmece'de yaşamak hayali olan Gazel bir gün bu hayalini gerçekleştireceğine inanmaktadır. Üzer ise Gazel'in oralarda yaşayamayacağına, İstanbul'un köy hayatından çok farklı olduğuna, Gazel'i inandırmaya çalışmaktadır. Yazar buradan yola çıkarak ara ara köy-şehir karşılaştırması yapmış ve okurun dikkatini de canlı tutmuştur.

Gazel ile Üzer evli olmamasına rağmen birbirlerine öyle alışmışlardır ki adeta birbirlerini karı koca gibi görürler. Gazel'in Üzer'i heyecanla beklemesi, onun için hazırlık yapması, Üzer geciktiğinde endişelenmesi bunun en iyi kanıtıdır. Gazel de Üzer'in yeni işi bırakmasından memnundur. Üzer'in sürekli tehlikede olması Gazel'i bağlanmaktan alıkoymaktadır.

Kasım Ağa kasabaya gelen yabancı konuğa Yahudi tercüman aracılığıyla Narlı'yı Narlı halkını anlatmaktadır. Kasım Ağa yabancı konukla bir iş anlaşmasına girer. Ancak bu iş öyle bir iştir ki hem tehlikeli, hem çok zor hem de bol paralıdır. Üstelik bu işe giren bir daha çıkamaz. Kasım Ağa'lardan getirilen işlenmiş mal İtalya vb. ülkelere götürüp, silaha dönüştürülecektir. Cevahir işini kurmuş, eşini bulmuş hayatına her şey yolundaymış gibi devam ederken Kasım

Ağa'yı öldürmeye gelen iki kişinin kurşun yağmuru sonucunda öldürülür. Kaderin cilvesidir ki bu iki kişiden biri Üzer'in bir iş dönüşünde kim olduğunu sormadan ve bilmeden sınırı geçirdiği Bekir adlı kişi diğeri ise öz be öz yeğeni Ali'dir. Ancak Üzer dostluk, dayanışma ve güven üzerine kurulu dünyalarında ve öyle veya böyle bir hayat kuran Cevahir'in ölümü ile derinden sarsılır ve arkadaşının kanını yerde koymaz ve öz yeğenini öldürür.

Kurşun Ata Ata Biter romanı, sınır kaçakçılığında mayın kurbanı olan kişinin, eşyle birleşen arkadaşı, kaçakçılığı örgütleyen ağa takımı, büyükşehir özlemindeki kadının İstanbul hayali, köy- kent karşılaştırması, ölen arkadaşı için canını hiçe sayan Üzer'in dostluk anlayışı, sinema-roman örgüsü etrafında anlatılmaktadır. Sahnelerdeki çarpıcılık, kısalık, keskinlik, dostluk ve güven çerçevesinde film kamerasına, televizyon ekranına göre düzenlenmiş gibi yansıtılmıştır.

2.1.3. Alçaktan Uçan Güvercin

Alçaktan Uçan Güvercin, Tarık Dursun K.'nin 1976-1978 yılları arasında yazdığı bir romandır. Olaylar 1970'li yıllarda bir taşra kasabasında geçmektedir. Tarık Dursun K. , bu romanda 17 yaşında Menekşe Çalık adlı bir genç kızın başından geçen olayları konu edinmiştir. Babasının Haydar Beyiköyü yakınlarındaki dağ çadırından kaçırıldıktan sonra iki ay boyunca çeşitli kişilerin tecavüzüne uğrayan Menekşe romanın odak kişisidir.

17 yaşındaki Menekşe Çalık bir çoban kızıdır. Çok sıcak bir gece babasının dağ çadırından çıkıp, dereye inmiştir. Tek amacı yüzünü yıkayıp serinlemektir. Ancak dereye indiği sırada fabrikatör ve Adalet Partisi'nin İç Anadolu'daki temsilcisi Nuri Genç'in adamları tarafından kaçırılmış, memleketinden uzaklaştırılmış ve acı çektirilmiştir. 2 ay boyunca 14 kişi tarafından tecavüze uğramış, bu kişiler bununla da yetinmeyip Menekşe'yi kasaba kasaba gezdirerek İstanbul randevuevlerinde satmak istemişlerdir. Menekşe, İstanbul'a götürülmek üzere Abdo isimli genç tarafından otobüse bindirilmiştir. Önce Akşehir'den Eskişehir'e götürülmüştür. Ardından İstanbul'a götürülmek üzere otobüse bindirilmiştir. Otobüsteki asteğmen Adapazarı yakınlarında durumu fark edip, Menekşe'yi Kemaliye savcılığına götürmüştür. Menekşe ile yaşıt kızları olması sebebiyle polis memuru Güngör Sezer'in evinde ailesi bulunana kadar

koruma altına alınmıştır. Adapazarı'nda kurtarılan genç kız daha sonra babasının yanına gönderilmiştir. Menekşe, babası Rıza Çalık ile birlikte polis memuru Emin Efendi öncülüğünde hastaneye götürülüp kızlık muayenesi yaptırılmıştır. Yapılan muayene sonucunda Menekşe'nin bakire olmadığı anlaşılmıştır.

Savcı Fahri Ergün Menekşe'nin davasını soruşturur. Menekşe kendisine tecavüz edenleri hatırladığı kadarıyla polis memuruna anlatır. İlçe savcılığının yaptığı soruşturma sonucunda Menekşe adlı genç kızın kaçırılarak, tecavüze uğramasından suçlu oldukları tespit edilen kişiler şunlardır: Ali Bozkaya, Ekber Kocakurt, Halil Yavuz, Mehmet Öngay, Etem Güngör, Veli Güneş, Mehmetali Yavaş, Abdo Köseoğlu, Tosun Bayraklı, İbrahim Kardeş, Hüseyin Güvenç, Nuri Say, Sedat Soylu, Necip Çetin'dir. Sanıklar Menekşe'ye tecavüz suçunu inkâr etseler de hepsi yakalanır ve yargılanmaya başlarlar. Yazar bu yargılanma süreci içerisinde yer yer geriye dönüşler yaparak romanın akışını canlı tutmuştur.

Yazar romanda Menekşe'nin başından geçenleri anlatırken, aynı zamanda 1970'li yılların Türkiye'sinin taşra hayatını, siyasi çekişmeleri, her sınıf ve tabakadan insanlarla anlatmıştır. Romanın kahramanlarından biri olan Nuri Genç, oldukça zengindir ve rahat bir yaşama sahiptir. Boyahanesi ve makarna fabrikası vardır.AP'nin kurucularındandır.DP'nin kurulması, Ecevit önderliğindeki CHP'nin iktidara gelme durumları dile getirilmiştir.

Romanda dikkat çeken diğer bir konu da kasabanın önde gelen kişilerinden olan tecavüzcülerin siyasi iktidara dayanan ilişkilerini, siyasi olayları, taşra kasabasında her kesimden alçak, namussuz, basit,sıradan insanların yanında gerçeği ortaya çıkarmak için uğraşan savcı Fahri Ergün'ün de hikâyesi anlatılmaktadır.Savcı Fahri Ergün eşinden ayrılmış, Yalçın adında bir çocuğu vardır.Romanda Necip Ali sinema kurmuştur.Bu sinemada daha çok kadın-erkek cinsel ilişkileri ve çıplak kadınlar yer almıştır.Fahri Ergün'ün eşinin çıplak fotoğrafları, sinemalarda ve gözle görülebilir her yere asılmıştır.Fahri Ergün insan içine çıkmaz bir hale gelmiştir. Romanın sonunda Fahri Ergün öldürülmüş, Kadir Akatlı adlı şüpheli yakalanmış ve gözaltına alınmıştır.

2.1.4. İnsan Kurdu

Tarik Dursun K.'nin *İnsan Kurdu* adlı romanı köylülerin şehre inip çalışmasıyla başlar. Romanda bir kasabada işçilik yapan köylü bir gencin, Ali'nin

hikâyesi yalın bir dille okuyucuya aktarılmıştır. Yazar bu romanıyla toplumsal gerçekçiliği tüm netliğiyle işlemiştir.

Roman iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde “İki Yıllık Kasabalı” genel başlığını taşıyan Ali’nin iki kişiyi öldürmesine kadarki olaylar anlatılmıştır. Romanın ana kahramanı olan Ali’nin annesi ölmüş, yaşlı babasını köyde bırakmış şehre gelmiştir. Ali adlı şahıs kereste fabrikasında çalışırken, kavga çıkarması üzerine işten atılmıştır. Herkes onun köye, kasabaya dönmesini bekler ancak Ali’nin kasabaya dönmesi için hiçbir sebebi yoktur.

Derviş adlı kişi kahve işletmektedir. Ali, Derviş’in kahvesinde tanıştığı İbrahim Usta’nın yardımıyla bir inşaata bekçi olur. Yeni arkadaşlarından Çolak ile bir gece, kasabanın genel kadını Gülizar’ın evine giderler. Ali orada Gülizar’ın kızı Zeynep’e âşık olur. Hep birlikte Zeynep’i istemeye giderler, daha sonra nikâhları kıyılır. Zeynep’in annesi Gülizar ona inşaat bekçiliğini yakıştırmaz. Ali inşaat şantiyesinden ayrılır. Gülizar, Ali’ye bir at, bir araba alır ve Ali yapılar kum çekmeye başlar. Ali’nin Zeynep’le nikâhlanmasıyla Ali’nin giyim kuşamı değişmiştir adeta şehrli olmuştur. Gülizar da evde çalışan bir erkek olduğu için genelev kadınlığını bırakmıştır. Bir gün Ali at arabasıyla giderken önünü kesip Gülizar’la Zeynep’i bırakması için tehdit etmişlerdir. Bir gece Gülizar’la kızını kaçırlar. Ali Çolak ile birlikte peşlerine düşer. Onları bir bağ evlerinde bulurlar. Ali, iki kişiyi öldürmüştür. Zeynep ile kaçarlar ve birinci bölüm biter.

“Deli dağları” genel başlığını taşıyan ikinci bölüm, Ali ile Zeynep’in kaçışlarının hikâyesidir. Yolculuk zahmetlidir; dağ köylerinde dinlenerek, azık alarak kaçırlar; tek düşünceleri denize ulaşabilmektir. Ali ile Zeynep birlikte bir dağ köyüne kadar giderler. Bir çobandan, dağlarda dolaşan Efe Murat Ağa’nın fakir babası olduğunu öğrenirler. Ali’nin atı ölmüş ve yaya gitmek durumunda kalmışlardır. Derken Murat Ağa çıkar karşılarına ve onlara yardım eder. Ali ve Zeynep’e at bulur. Peşlerindeki jandarmalardan, birkaç kere güçbelâ kurtulurlar. Korkunun daha da uzağa çektiği deniz günün birinde karşıdan görünür. Murat Ağa’nın yardımıyla, deniz kıyısında bir köyün muhtarına misafir olurlar. Bir motorla karşılardaki adalara kaçacaklardır. Hazırlanırlar, fakat pusuya düşürülürler. Muhtar onları satmıştır. Jandarmalar tarafından yakalanırlar ve Murat Ağa vurulur, Ali ile Zeynep ise teslim olurlar.

Romanda dikkat çeken önemli bir nokta ise şudur: Sonuç, yani Murat Ağa'nın vuruluşu ile Ali'nin ve Zeynep'in teslim oluşları, kitabın başındaki birinci bölüme ek'te anlatılmıştır ki, böylece sonuç, önceden belirtilmiştir. Sonucu hazırlayan sebep ve ortamların sıralanmasına sonuçtan sonra geçilmiştir. Ayrıca roman konunun özüne yönelik birçok alt başlık halinde oluşturulmuştur.

2.1.5.Sabah Olmasın

Tarık Dursun K.'nın *Sabah Olmasın* adlı romanı 1960 yılında yazılmıştır. Olaylar, İstanbul'da Kazlı çeşme dolaylarındaki gecekonducularda geçmektedir. Köylerden kentlere bitip tükeneyeceğe benzemeyen bir akın, kentlerin çevresinde kurulan gecekondu köyleri, işsizlik, yoksulluk, eşitsizliğin yarattığı türlü türlü kötülükler romanın temel konularıdır.

Kemal ve Nevin adlı iki genç romanın ana kahramanlarını oluştururlar. İki sevgili uzun zamandır bazen gizli saklı bazen de uluorta görüşürler. Bir nakliyat ambarında memur olan Kemal, sevdiği Nevin'le evlilik dışı ilişkilerinden çocukları olacağını öğrenir. Bunun üzerine bebeği aldirmayı düşünürler ancak hamilelikten belli bir süre geçtiği için doktor bebeği alamayacağını söyler. Kemal ile Nevin derhal evlenme kararı alırlar. Nevin'i, Kemal'in arkadaşlarından Kazım efendi ve Bekir adlı kişi babasından isterler. Babası Halit Bey bu evlilik işine onay verir ancak bir şartı vardır. Kızın babası, ayrı bir yere çıkmalarını şart koşar. Kemal'in maddi durumu çok iyi değildir ancak Halit Bey'in şartını kabul eder ve Nevin ile evlenirler. Nevin ile Kemal, İzmir'den trene binip İstanbul'a kadar giderler. Kazım Beyin önerdiği Sakıp adlı kişi, onlara Hayri Bey'in gecekonduğunu bir aylığına kiralar. Sevdikleri ısındıkları bu çifte, mahalleli yardım eder.

Hayri Bey'in evi bir aylığına kiralanmış bu nedenle sabahın olmasını istemedikleri bir gece, elbirliğiyle Nevin ve Kemal'e bir gecekondu yapmayı planlarlar. Genç, çocuk, yaşlı durup dinlenmeden çalışır. Tam o gecede jandarma ve polisler devriyeye çıkmış, muhtar yakalanma korkusuyla yanıp tutuşmuştur. Ancak Arnavutlu'nun armoni çalmaya başlamasıyla ortam şenlik havasına bürünmüştür. Jandarma ve polisler olayı idrak edememiş ve herkes kaldığı yerden devam etmiştir. Gecenin sabahına da gecekondu tamamlanmıştır. Fakat gecekonduyunun yakınındaki fabrika, araziyi satın almıştır. Bir yaz gecesi, mahalleli

açık hava sinemasındayken kazmalı adamların evleri yıkmaya geldiği haberi herkesi telâşa düşürür. Semt kahvesinde üç kişi, muhtara evlerin yirmi dört saat sonra yıkılmaya başlanacağını bildiren mahkeme kararını gösterirler. Ertesi gün kazmalı kürekli üç kamyon dolusu işçi, önce Kemal’lerin korusundan girişirler yıkma işine. Eşyalar Nevin’in annesinin evine götürülmek üzere bir at arabasına yüklenirken, mahalleli tren hattı ötesinde şimdilik buldukları bir yere yerleşmeye hazırlanmaktadır.

Yazar, bu romanıyla o dönemlerdeki gecekondulaşmayı, ekonomik bunalımı, dengeli ve planlı bir kalkınma için verilen mücadeleyi ve bu süreçlerle beraber yardımlaşmanın ve birlik ve beraberliğin önemini okuyucuya yansıtmak istemiştir. Ayrıca toplumdaki sorunlara açıklık getirmek ve toplumdaki düzensizliğin de giderilmesi gerektiğini vurgulamıştır. *Sabah Olmasın*, aslında böyle sürüp gitmemesi gereken bir toplum düzeninin romanıdır. “Bu böyle giderse ihtiyaçlar hiç bir zaman karşılanmayacak, şehirlerde gecekondu artacak, aile gelirlerinin önemli bir kısmı kiraya gidecektir. Lüks konut ve gecekondu ayrışması da toplumsal dengesizliklere sebep olacaktır”(Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planından). Tarık Dursun K. , *Sabah Olmasın* romanına Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planından aldığı bu sözlerle bir anlam kazandırmıştır.

2.1.6. Kopuk Takımı

Tarık Dursun’un, *Kopuk Takımı*’nda anlattığı olaylar 1954-1960 yılları arasında geçmektedir. Roman iki bölümden oluşmakta olup, iki farklı şehir; İzmir ve İstanbul romanın ana merkezleridir. Amerikalı, Kemal ve Sinço lakaplı Hasan, hayattan, aşktan ve sevgiden kopuk uçarı bir hayat yaşamaktadır. Yazar, romanın ana kahramanı olan Hasan adlı kişinin kaybettiği aşkı unutmaya çabalarının yanı sıra büyük şehrin kalabalığında yaşadığı savrulmuş bir hayatı konu edinmiştir.

Mustafa ve İzzet adlı iki şahıs kardeşlerdir. Mustafa, sessiz ve sakin olup İzzet ise daha girişken ve yönetici kişiliğe sahiptir. İzmir’de bir kasap dükkânının geliriyle geçinen, kalabalık bir ailedirler. Mustafa’nın, Hasan ve Yılmaz adlı iki oğlu ve Müzeyyen adlı bir kızı vardır. İzzet Fethiye’ye gider ve bütün hisselerini kardeşi Mustafa’ya bırakır. Hasan, Mustafa’nın büyük oğludur, üç beş arkadaşıyla sorumsuz, hayattan kopuk bir şekilde yaşamaktadır. Günay adında genelevde bir sevgilisi vardır. Hasan bir de zengin kızı olan Yüksel’i sever, kız da ona tutkundur

fakat Hasan maddi uyumsuzluk nedeniyle onunla evlenmeyi düşünmez. Hasan, genelev kadını olan Günay için gelen bir adam yüzünden katil olur, hapse girer; o hapisteyken büyükannesini, büyükbabası ölür; yedi yıl yatıp da çıktığı gün, annesinin de öldüğünü, cenazeyi kaldırmak için kendisini beklediklerini öğrenir.

Babası, Hasan'ın uslanıp bir baltaya sap olacağını ummaktadır. Sevdiği zengin kızı Yüksel'in, altı senedir evli ve bir çocuk sahibi olduğunu öğrenen Hasan artık İzmir'de durmak istemez. Kasap dükkânını kardeşi Yılmaz'a ve babasına bırakıp, Amerikalı lakaplı arkadaşı ile İstanbul'a giderler. İstanbul'da eski arkadaşları Kemal'i bulurlar. Kemal, Aleksandra adında, otomobil acentesi ve garaj sahibi kocası Mösyö Corc'dan ayrı yaşayan, zengin bir kadının jigolosudur. Kadının yardımıyla Hasan'a Mösyö Corc'un garajında bir iş verilir; madamın şoförlüğünü de Hasan yapacaktır. Böylece, zamanla Kemal'in yerini Hasan alır. Mösyö Corc'un sekreteri Ayfer, Hasan'ı sever, Hasan da bir zaman sonra ondan hoşlanır ancak Hasan Aleksandra'nın kollarından kurtulamaz. Dostları, hep Ayfer'le kalmasını, onunla evlenmesini tavsiye etseler de Hasan kayıtsızdır, duygusuzdur. Derken Amerikalı, işçi olarak Almanya'ya gitmeye karar verir. Hasan, Ayfer ve Kemal onu uğurlamaya Sirkeci garına gitmişlerdir. Trenin hareketinden sonra, Kemal'in de yanlarından ayrılması üzerine, Ayfer ve Hasan, bir süre beraber yürürler. Hasan'ın sürüp giden umursamazlığı karşısında, Ayfer artık onun kimseyi sevemeyeceğini anlamıştır. Yürüyüş boyunca hâlâ ümitlidir ya, sonunda kendisini hiç aramamasını söyleyerek Ayfer, Hasan'ı bırakır ve roman son bulur.

Türk edebiyatının kilometre taşlarından biri olan Tarık Dursun K. ,bu romanıyla üç arkadaşın hüznü ve mücadele dolu hayatını anlatmıştır. Yazar anlattığı olaylarla okuyucuyu 1960'lı yılların İzmir ve İstanbul'una götürmüştür. Birçok romanında olduğu gibi bu romanında da İzmir'i konu edinmesinin sebebi kendisinin de dile getirdiği gibi İzmirli oluşundan ve İzmir'in onda bir tutku olmasından kaynaklanmaktadır. Yazar ayrıca "Yeni Asır" adlı haber gazetesinde, bu romanı gerçek bir hikâyeden yola çıkarak yazdığını ve Sinço adlı kişinin de asker arkadaşı Hasan Göksu olduğunu belirtmiştir. Yazar bu romanıyla orta sınıfın, gençlerin ve düzensiz hayatların hikâyesini okuyucuyla buluşturmuştur.

2.1.7. Denizin Kanı

Tarık Dursun K.'nin '*Denizin Kanı*' adlı romanı sünger avcılığının romanıdır. Romanda geçen olaylar, 1946'da Demokrat Parti'nin kuruluşu sıralarında, Ege Denizinde bir küçük kıyı kasabasında, süngerciler arasında geçmektedir.

Süngerci Kara Mustafa, askerlikten sonra denizi bırakıp ekmeğini topraktan çıkarmak istemişse de köyünde (Kara Ada) Kör Harun Ağa'nın hışımına uğrayarak kasabaya dönmüş, bu sefer de kasabada deniz ağası Hacı'nın ağına düşmüştür. Çevrenin gelir kaynağı süngercilik, deniz ağası Hacı'nın elindedir. Süngercileri çok ucuza çalıştırır. Yoksulluk canlarına yettiğinden süngerciler, Şaban Reis öncülüğünde Hacı Ağa'dan kayık isterler. Ancak Hacı Ağa ticaretim elden gider diye kayık vermez. Hacı'ya boykot yaparlar. Amaçları, birleşerek bir av teknesi almak ve Hacı'nın sömürsünden kurtulmaktır. Hacı, Ali Ağa'nın mirasına konmuştur. Çıkarıcı, düzenbaz ve kurnaz bir adamdır. Sünger mevsimi gelince yeni bir sünger ekibi kurar. Köydeki tayfalar bu duruma bir çare ararlar. Olan paraları tükenir. Karılarının altınlarını bozdurup harcarlar, yine de amaçlarına ulaşamazlar. Hacı Ağa'nın yeni avcıları acemidir. Çıktıkları ilk seferde bir ölü ile vurgunlu dönerler. Ertesi gün de vurgun yerler. İyi iş çıkaramayacaklarını anlayan avcılar işten çekilirler.

Köyde artık bıçak kemiğe dayanmıştır. Tayfaların karıları arasında bir dedikodu, bir kaynaşmadır başlar. Şaban Reis'e kızarlar. Çünkü tayfaları o ayaklandırmıştır. Bir gün çeşme başında Şaban Reis'in karısını döverler. Şaban ve Ethem Reis bu olaya üzülmürler. Çaresiz kalarak Şaban Reis'i Hacı'ya gönderirler. Şaban Reis işi kabul ettiklerini söyler, ardından da hınçla yüzüne tükürür Hacı'nın. Fakat çok sinirlenen ve kahırlanan Şaban Reis dışarı çıkınca kalp krizinden ölür.

Tayfalardan Kara Mustafa, köy kızlarından Iraz'ı sever. Ailesinden ister. Denizcilerin köydeki durumu parlak olmadığından annesi kızı vermez. Bunun üzerine, Mustafa Iraz'ı kaçıırır. Sonra, ailenin de durumu kabullenmesiyle iki genç evlenirler. O gün süngere çıkılır. Mustafa iyi dalgıçtır, önce o dalar ama vurgun yer, sol yanı felce uğrar. Artık hiç bir işe yaramayacaktır. Öteden beri Iraz'a göz diken Hacı, bu felâketten yararlanarak Iraz'ı ayartmaya çalışır. Olacakları sezen Mustafa, çiftesine dayanarak Hacı'nın evine gider. Hacı yalnız olduğundan korkar. Mustafa üç kez ateş eder, ne yazık ki, eli felçli olduğu için vuramaz.

Arkadan gelen Hacı'nın adamı İsmail, Mustafa'yı kurşun yağmuruna tutar. Mustafa kanlar içinde yere serilir.

Yazarın, 1958'de Bodrum süngercileri arasında yaptığı gözlemlerden yararlanarak kaleme aldığı bu romanda, bir ara başkanları Şaban Reis'in önderliğiyle Hacı'ya çalışmamak kararı alan, fakat kayıksızlık, araçsızlık yüzünden Hacı'nın kulu kölesi olmaya mahkûm sünger avcılarının yenik hayatları, mitoslar ve efsanelerle beslenerek canlı tablolarla ve şiirsel bir dille anlatılmıştır. *Denizin Kanı* bir yandan çok ilginç ve temelli bir sorun üstüne oturtulmuş hareketli ve çok cepheli bir konuyu sürüklerken, bir yandan da ara nağmesi ya da geçiş taksimi kabilinden, bölümler arasında sayfalarca süren şiirsel anlatımlar, efsane ya da çevre tasvirine dayanan duygulu parçalar sunmaktadır.

2.1.8.Alo, Harika Hanım, Nasılsınız?

Tarık Dursun K. bu romanı ile birbirine ses veren iki yalnızın diyalogu üzerinden insanın ve insan ilişkilerinin yer aldığı meselelere bakmaktadır.

Kitabın adından da anlaşılacağı gibi roman bir telefon görüşmesinden oluşmaktadır. Sıradan bir günün sabahında çalan bir telefonla hattın iki ucunda, birbirini tanımayan bir kadın ve bir erkeğin konuşmasına şahit oluyoruz. Günü gününe tarihler atılmış olup, her gün yapılan telefon görüşmeleri okuyucuya yansıtılmıştır. Birbirini tanımayan iki 'yalnız görünümlü' kişinin iletişime geçtiklerinde birbirinden farklı hikâyelerinin olduğu ortaya konulmuştur. Kitap iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kadının yaşamı, ikinci bölümde erkeğin yaşamı anlatılmıştır. Gerçekle hayalin birbirine karıştığı bu iki kişinin hikâyesi okuyucuyu bazen gülümsetip, bazen de hüzünlendirebilecek bir özelliktedir.

Roman, herhangi bir telefon numarasının rastgele çevrilmesiyle başlar. Arayan kadındır. Telefonun diğer ucundaki ise ismi verilmeyen erkektir. İlk aramadan sonra, bu telefon görüşmesi süreklilik gösterir. Neredeyse her gün bir telefon görüşmesi yapılır. Kadın erkekten telefon görüşmesi için uygun bir zaman ister. Bu zaman ise saat sekiz buçuk ve dokuz arasındadır. Kadın ile erkek farklı farklı konularda sohbet ederek birbirilerini tanımaya çalışırlar. Genel olarak sohbet ettikleri konular; yalnızlık, kadın-erkek ilişkileri ve geçmişte yaşadıkları durumlarıdır. Artık bu görüşme öyle bir hâl almıştır ki, telefon çalmadığında ya da telefon açılmadığında merak ve kaygılanma başlar.

Birinci bölümde kadının hayat hikâyesi anlatılmaktadır. Kadının evlilik dışı ilişkisinden hamile kalması, bebeği aldırma süreci ve pek çok erkekle birlikte olması gibi durumlar söz konusudur. İkinci bölümde ise erkeğin hayat hikâyesi anlatılmaktadır. Erkeğin eşinin koma hali, eşini hayata döndürme çabaları, bitmeyen umudu ve sevgisi ayrıntılı olarak okuyucuya aktarılmıştır.

Tarık Dursun K. hikâye ve romanlarının konularını çeşitli toplum kesimlerinin hayat mücadelelerinden alarak yoğun bir duyarlılıkla işlemiştir. Bu romanı diğer romanlardan farklı olarak bireyselliğe yönelerek iki kişinin telefon görüşmelerine dayanan diyalogundan oluşturulmuştur. Aşk, aile, kimlik ve varoluş gibi çeşitli konular yalnızlık temasıyla bütünleştirilerek şiirsel bir dille okuyucuya aktarılmıştır. Sıradan bir günün ardından çalan telefon iki kişinin hayatındaki yalnızlığı, sıkılmışlığı bir nebze de olsa azaltmış ve yabancı iki insanın birer dosta dönüşmesini sağlamıştır.

2.1.9. Gün Döndü

Tarık Dursun K.'nin *Gün Döndü* adlı romanı, 14 ana bölüm ve 13 ara bölüm olmak üzere toplam yirmi yedi bölümden oluşmaktadır. Roman, 1969-1971 yıllarında meydana gelen olayları konu edinmiştir.

Türkiye’de özellikle 1968-1971 yılları arasında siyasi şiddet tehlikeli bir şekilde tırmanmıştır. Bahsi geçen yıllarda çeşitli sınıflar ve gruplar arasındaki ayrılıklar büyümüştür. Bu dönemde gerçekleşen iki önemli siyasi olay 12 Mart 1971 Muhtırası’na doğru gidilen süreci basının da desteğiyle hızlandırmıştır. Bu olaylar 16 Şubat 1969 yılında gerçekleşen Kanlı Pazar Olayı ve 15-16 Haziran 1970 yılında gerçekleşen işçi eylemleridir. Basının bu olayların üzerine gitmesiyle ve tarafılık sergilemesiyle toplum daha fazla huzursuz olmuş, 12 Mart 1971 tarihinde Türk Silahlı Kuvvetleri Cumhurbaşkanı’na ortak imzalı bir muhtıra vererek hükümetin istifasını ve yeni hükümetin kurulmasını istemiştir (Kalsın, 2015, s. 231-246).

Güner Anday, Hamza Ergün, Kerim Akarsu, Rıza Akkuş, İbrahim Göğen, Selim Akarsu ve Necla Ataş romanda eylemci kişilerdendirler. Aralarında bir toplantı yapılır ve gençlerden güvenilir bir örgüt kurmak amaçlanmıştır. Kararlarına göre ilişki kurulacak kişiye kadro hususunda bir açıklama yapılmayacak ve bazı sorular yöneltilecektir. Düzene karşı olup olmadığı, eşitlik ve özgürlük gibi sorularla birinci aşama geçilecektir. İkinci aşamada ise başka örgütlerle işi olup olmadığı öğrenilecektir. Üçüncü aşamada ise yapacağı işi anlamaya yönelik az çok kitaplar verilecektir. Bundan sonra o kişinin kadroya alınıp alınmayacağı belirlenecektir. Amaçları ise el ele vererek birlik beraberliğin

oluşmasını sağlamak ve cumhuriyetçilik ve milliyetçiliği tam anlamıyla sağlamaktır. Amaçları *Gün Döndü*'de şu şekilde belirtilmiştir: “Milli Misak sınırları içerisinde ülke ve ulus birliğini esas tutarak sosyal adalet koşullarını gerçekleştirmek, ilerici atılışlarla demokrasiyi kurmak, çağdaş uygarlığa yani sömürsüz uygarlığa kavuşmak; Atatürk'ün İstiklali tam ilkesini gerçekleştirmek” (Kakıncı, 1974, s. 122).

12 Mart 1971 dönemi darbe öncesi ve sonrasında yaşananlar okuyucuya aktarılmıştır. Muhtıra sonrası hükümetinin kurulmasının ardından Balyoz Harekâtına geçilmiştir. İsrail Başkonsolosu'nun Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi tarafından kaçırılıp öldürülmesinden sonra İstanbul'da 12 Mart döneminde sol görüşlü yasak yayınların toplanması için sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. Ancak sokağa çıkma yasağı başlamadan hemen önce Hamza, Kerim ve diğerleri kaçmayı planlar. Hamza Ergün, Rıza Akkuş, İbrahim Gögen, Selim Akarsu, Necla Ataş sırasıyla yakalanır. Kaçırılan kişinin yerini söylemedikleri ve eylemlere katıldıklarını itiraf etmedikleri için işkenceler yapılır ve idam talebiyle yargılanırlar. Kerim Akarsu ise ailesinin kasabadaki bağ evinde saklanır. Ancak Kerim'in babası durumu öğrenir ve Kerim'in bu yaşadıklarında bir baba olarak, kendisinin onu yetiştiremediğini düşünür ve başına gelenlerden kendisini sorumlu tutar. Bunun üzerine Kerim kaçır ve yakalanırsa öldürüleceğini bildiği ve bunu göze alamadığı için Kerim'i ihbar eder ve Kerim jandarmalar tarafından yakalanır.

2.1.10. Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü

Tarık Dursun K. , bu romanında, dünyanın dört bucağına emek göçü ile işçiliğe giden Türklerin belirleyici değişimlerini Almanya'da simgelemiştir. Roman, hem gittiği ülkeye, hem de döndüğü ülkeye yabancılaşan insanların gülünçlü öyküsüdür. Roman ironinin yanı sıra bilimkurgu özelliğini de yansıtmaktadır.

Roman, on dokuz ses bandından oluşmaktadır. Her bantta, kişilerin ses kaydına yer verilmiş ve bir olay veya durum aktarılmıştır. Birinci banttın on dokuzuncu banta kadar Kayabaşı ele alınmış, göç öncesi ve sonrası farklar okuyucuya aktarılmıştır. Birinci bant olan, Seyit Ali Hacıbaşıoğlu'nun Kayabaşı bucağını takdim edişini anlatan ses kaydında Kayabaşı, Kayabaşı halkı, Almanya'ya iş için gidenler ve dönüşleri anlatılmıştır. İkinci bantta, daha çok

Cumhuriyet Mahallesi İhtiyar Heyeti'nden Necati ÇAKIR'ın ağzından gurbetçilik anlatılmıştır. Kayabaşı'na Almanya'dan gurbetçilerin gelişi, Almanya'nın Türkiye'ye göre iş durumunun iyi olması, kültür değişimleri ele alınmıştır. Üçüncü bantta, Almanya ve Türkiye'de evlilik durumlarında farklılıklar, iş, sosyal hayat ve dil karşılaştırması yapılmıştır. Kayabaşı ve Almanya arasındaki göç ele alınmıştır. Dördüncü bantta, Davulcu Çingen A'met'in Kayabaşı'ndaki ünlü karşılama töreni aktarılmıştır. Beşinci bantta, Emekli Eczacı Mehmet Torun'un ağzından Almanya gurbetçilerinin Kayabaşı'ndaki ilk günleri aktarılmıştır. Kayabaşı halkının durgun olduğu, Almanya gurbetçilerinin onları canlandırdığı, Kayabaşı'nın Almanya'dakilerin gelmesiyle büyümesi, Almanların modern yaşam tarzının Kayabaşı halkını sıktığı hatta zamanla Almanya halkının da bu durumdan sıkılmasından bahsedilmiştir.

Altıncı bantta, Cumhuriyet Kırathanesi sahibi Muzaffer Yaşar'ın kendini tanıtmayı, kahvesinin eniştesi tarafından elinden alınması anlatılmıştır. Yedinci bantta, Muzaffer Yaşar'ın kahvesinde Almanya'ya gidip geri dönenlerin bira satmasından, kahveyi birahaneye çevirmelerinden ve bu durumun sonuçlarından bahsedilmiştir. Sekizinci bantta, Almanya gurbetçilerinin Kayabaşı'nı değişime uğratmalarına, uygar hale getirmek için izledikleri yollara, fabrikalar kurmalarına değinilmiştir. Dokuzuncu bantta, emekli eski işçi Yaşar Özden'in Kayabaşı'na ilk gelişi ve başından geçenler okuyucuya aktarılmıştır. Onuncu bantta, Almanların, Kayabaşı'nı nasıl Türkiye'nin gözbebeği haline getirdikleri, birçok teknolojik aleti Kayabaşı'na sokmaları ve Kayabaşı'nı geliştirip değiştirmelerinin sonucunda Kayabaşı'nın, bucaklıktan ilçeliğe terfi etmesi anlatılmıştır. On birinci bantta, eski gazeteci Metin CAN'ın Kayabaşı'nı nasıl keşfettiğinden bahsedilmiştir. On ikinci bant, Eski Artist Bayan Gönül SEVTAP'ın Kayabaşı üzerine anlattıklarının ses kayıdır.

On üçüncü bant, Almanya gurbetçilerinin zamanla burjuvallaştıklarının ses kayıdır. On dördüncü bant, eski bir üst düzey yöneticinin 1955 yılından ve IMF'den bahsetmesinin ses kayıdır. On beşinci bant, Atom Uzmanı Prof. Dr. Mukbil Şefik Fıratlıoğlu'nun Kayabaşı'nda kendi anlattıklarıyla ilgili ses kayıdır. On altıncı bant, Kayabaşı'nda nükleer santral kurma çalışmalarının ve bu çalışmaların gericilik olduğunun açıklandığı ses kayıdır. On yedinci bant, nükleer santral kurma çalışmalarının gericilik olmadığı açıklandığı ses

kaydudur. On sekizinci bant, Kayabaşı'nın özgür olarak kendi kendini yönetme isteğinin açıklandığı ses kaydudur. On dokuzuncu bant, Kayabaşı'nın çöküşünün anlatıldığı ses kaydudur. Paralı askerlikten, Kayabaşı'nın bombalanışından ve eski Kayabaşı haline gelmesinden bahsedilmiştir.

Tarık Dursun K. kısaca romanda, Kayabaşı'nın birdenbire nasıl yükseldiğinden bahsederken çeşitli değişimleri de vurgulamayı ihmal etmemiştir. Bu değişimlerin sonucunda meydana gelen çöküşü de okura aktarmıştır.

2.1.11. Kutup

Tarık Dursun K.'nin *Kutup* adlı romanı toplumsal içerikli bir roman olmayıp daha çok bireyin yalnızlığının anlatıldığı otobiyografi tarzında kaleme alınmış bir romandır. Her ne kadar bireyin yalnızlığını ele alsada içerisinde az da olsa sosyal unsurların var olduğu görülmektedir.

Otobiyografik roman özelliği taşıyan *Kutup*'ta anlatıcı yani kahraman, yazar Tarık Dursun K.'dir. Birinci şahıs yazar, sorgulama yöntemiyle aslında iç dünyasını ortaya koymuştur. Romanın ilk sayfalarından itibaren kendinden başlayarak annesini, babasını, babasının onları terk etmesini, çocukluğunu, annesinin ölümünü, annesinin her gece rüyalarına girmesini, Ethem dayısını duygu yüklü sözcüklerle anlatır. Babasının onları terk etmesinin izleri hemen hemen her romanına yansıtılmıştır. Bu nedenle kahramanların babalarını sevmeme nedeni olarak küçükken babaları tarafından terk edilmeleri örnek gösterilebilir. Roman iç konuşma havasıyla, bireyin yalnızlığının kutbun uzak noktasından dışarı aktarılmış halidir. Yazar, iç dünyasında barındırdığı bütün duygu ve düşünceleri sorgulama yöntemini kullanarak okuyucuya aktarmıştır.

Romanda genel olarak, birinci şahıs olan yazar kendini tanıtmaya çalışmıştır. “Beni tam olarak tanıyor musunuz? Kimi kez sesimden, konuşmalarımdan, anlattıklarımıdan, kullandığım kelimelerden, cümlelerimden bir şeyleri yakalamaya, yakalayıp, bir şeyleri çıkarmaya çalışıyorsunuz, biliyorum” (Kakınç, 2003, s. 164). Daha sonra aldatma ve aldatılma, erkek ve kadının özellikleri, kadın ve erkeğin aşkı, kadınlar tarafından erkeğin terk edilmesi ve sonrasında yaşanan hüsranslar duygu yüklü kelimelerle gözler önüne serilmiştir. Ayrıca birinci şahsın yaşadığı şehir olan İzmir'den de bahsedilmiştir. Bunun dışında geçmişte gittiği yerler olan Kosova, Tuna kıyısı, Eminönü, Galata,

Kadıköy, Üsküp ve İskenderun da ele alınmıştır. Kısaca Tarık Dursun K. , bu romanda insanların yalnızlığını, anlatma ve dinleme ihtiyacını, insancıl duygularımızı (acımak, sevmek, kin, nefret, dostluk, düşmanlık, hoşlanmak, acı çekmek) ortaya koymayı amaçlamıştır. Yazar, farklı bir kurguyla okuyucunun dikkatini çekmeyi başarmıştır.

2.1.12. İyi Geceler Dünya

İyi Geceler Dünya, Tarık Dursun K.'nin 1986 yılında basılmış romanıdır. Romanda anlatılan olaylar ve yaşanan durumlar Almanya'da ve Almanya'nın başkenti Berlin'de geçmektedir. Roman "Selim, Myria ve O" şeklinde üç bölüm halinde yazılmış olup, bu bölümler sürekli tekrar edilerek verilmiştir.

Monica ve Simov adlı iki şahıs evlidir. Myria ve Lubica adlı iki kızları vardır. Anneleri Monica Yugoslav kökenli, babaları Simov ise Alman kökenlidir. Bunlar Türkiye'den Almanya'ya göç etmiş, babaanneleri Almanya'ya gitmelerini hiç istememiş ve bu isteği neticesinde Lubica babaannesinin yanında kalmıştır. Almanya'ya göç ettikten sonra oranın yerlisi gibi olmuşlar ve Almanca'yı çok iyi öğrenip, konuşmuşlardır. Selim ise orta halli memur bir ailenin oğludur. Selim, Türkiye'den Berlin'e, Türkiyeli arkadaşı Herr Tok için gelmiş ve bir süre orada bulunmuştur. "O" adlı bölümlerde ise Yağmure adlı kız ile yaşlı bir adamın aşkından, Yağmure adlı kızın ölümünden bahsedilmiştir. Ayrıca dini konuların yer alması ve bu konuların Rahip Allaf tarafından ortaya konulması söz konusudur. Selim adlı şahıs sebebi bilinmeyen bir nedenden dolayı aranmakta ve Myria adlı kadın da ona yardım etmektedir. Bir süre Myria'nın arkadaşı Ursula'nın evinde saklanır. Ancak takip edilme şüphesiyle Myria ile Selim, Yugoslavya'ya Zlehan'a gitme kararı alırlar. Yugoslavya'ya gittikten sonra Myria ile Selim yakınlaşır. Myria'nın kardeşi Lubica'nın evlenmesiyle de roman son bulur.

Yazar, içerisinde yer alan şahıslar üzerinden Türklerin Almanya'ya gelmelerini eleştirmiştir. "Şimdi nereye baksan bu Türkler. Her yerde onlar. Sanırsın, memleketleri boşalmış, ne kadar Türk varsa, kalkmış Almanya'ya gelmiş" (Kakıncı, 1986, s. 79). Berlin ve Almanya okuyucuya tanıtılarak, ayrıca cinsellik konusu üzerinde de durulmuştur. *İyi Geceler Dünya* romanı (1986)

yılında Arvo Yayınları tarafından *Sessiz Çiğlık* adıyla 2014 yılında tekrar basılmıştır.

2.1.13. Ağaçlar Gibi Ayakta

Tarık Dursun K. , *Ağaçlar Gibi Ayakta* romanıyla 1991 yılında “Yunus Nadi Roman Ödülü”nü almıştır. Yazar, bu romanında kahraman bakış açısıyla bir tiyatro aktörünün geçmişi okuyucuya aktarmıştır. Romanın başkahramanı bir tiyatro oyuncusudur. Kendi kişiliğini dış dünyadan saklayan bir tiyatro aktörünün tiyatro serüveni ve perdenin arkasında yaşanan duygular çağrışım, geriye dönüş ve iç konuşma gibi tekniklerle anlatılmıştır. Romanın başkahramanının annesiyle olan ilişkisinde iç konuşma ve sorgulama yöntemi sıkça kullanılmıştır. Romanda Hamlet, Shakespeare, Moliere (Kibarlık Budalası), Namık Kemal (Vatan Yahut Silistre), Abdülhak Hamit Tarhan ve Gogol’un (Bir Delinin Hatıra Defteri) tiyatrolarından bahsedilmiş, Hamlet ve Shakespeare’nin tiyatroları da sahnelenmiştir.

Tiyatro aktörünün ve tiyatro sanatının anlatıldığı bu roman sosyal konulu olmayıp, bireysel temelli bir romandır. Bu nedenle iç konuşma tekniği çok fazla kullanılarak toplumsallıktan uzaklaşmıştır.

2.1.14. Bağışla Onları

Tarık Dursun K. , bu romanını tiyatro sanatçıları ve çevresindekilerle yapılan röportajlarla oluşturarak yirmi altı bölümde tamamlamıştır. *Ağaçlar Gibi Ayakta* romanında olduğu gibi bu romanında da bireyselliği ele alarak bir tiyatro adamının kişiliğinde Meşrutiyet yıllarından bugüne kadar ki Türk tiyatro ve sinemasının serüvenini konu edinmiştir. Farklı farklı anlatıcılar tarafından tiyatro, tiyatro oyunculuğu ve oynanan oyunlara değinilmiştir.

Burhanettin Bey tiyatrosu ve Reşad Rıdvan Bey tiyatrosu tiyatronun ana merkezleri olarak gösterilmiştir. Emile Zola, Afife Jale, Hüseyin Suat Bey’in Emile Fabre’den çevirdiği “Çürük Temel” oyunu, Tahsin Nahit’in “Bir Çiçek İki Böcek” adlı komedisi, Halit Fahri’nin “Baykuş” piyesi, Çehov’un “Martı”sı gibi pek çok tiyatro oyunundan bahsedilmiştir. Bunların dışında İttihat ve Terakki’nin iktidar oluşundan, Abdülhamit’in tahttan indirilişinden, mütareke yılları ve Babıali Baskını’ndan bahsedilmiştir.

Darülbeydi'de bir tiyatro mektebi kurma düşüncesi romanda yer almıştır. Bu fikri ortaya atan kişi ise Şura-ı Devlet reisi olan Ziya Paşa'dır. Mektebin açılmasında maddi desteği sağlayan kişi ise Enver Paşa'dır. Mektebin başına Paris'ten Odeon tiyatrosunun rejisörü ve direktörü Mösyö Andre Antoine geçmiştir. Türk edebiyatının önemli isimlerinden olan, Yakup Kadri, Yahya Kemal, Rıza Tevfik, Abdülhak Hamit, Tahsin Nahit, Ahmet Haşım, Müfit Ratip, Mehmet Rauf, Abdullah Cevdet Antoine ile tanışmış ve tiyatronun gelişmesine katkı sağlamışlardır. Burhanettin Bey, Halit Ziya Bey, Reşad Rıdvan Bey ise tiyatro ile ilgilenen diğer şahıslardır. Ayrıca romanda, Paris tiyatrolarıyla Türk tiyatrosu karşılaştırılmıştır.

Roman tamamen tiyatro geleneği ve tiyatrocular üzerine kurulmuş olup, farklı anlatıcılar tarafından tiyatro ve tiyatroculara dair değerlendirmeler yapılmıştır. Türk tiyatrosunun gerçek insanlarını ele alarak onların kavgalarını, umutlarını, aşklarını, yenilgilerini ve zaferlerini de anlatmaktan geri kalmamıştır.

2.2.ROMANLARDA YER ALAN SOSYAL UNSURLAR

2.2.1.Maddi Sıkıntılar

a. Para

Para Türk Dil Kurumu'nun *Güncel Türkçe Sözlük*'ünde“Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı, nakit.”;*Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlük*'ünde“Bir ekonomide genel kabul gören, değişim aracı, değer koruma aracı ve hesap birimi işlevlerine sahip varlık”(https://www.tdk.gov.tr/10.04.2019) şeklinde tanımlanmıştır.

Tarık Dursun K.'nin romanlarına sosyal açıdan baktığımızda 'para' üzerinde en çok durulan konulardan birisidir. Yazarın para kavramını bu kadar sık dile getirmesinin nedeni esnaf ve emekçinin yaşayış biçimini, geçim sıkıntılarını, onların hayat karşısında verdikleri mücadeleyi ve para kavramının zaman içinde farklı amaçlar için kullanılabileceğini okuyucuya aktarmaktır.

Para kavramı '*Rıza Bey Aile Evi*'nin birinci bölümünde daha çok *Rıza Bey Aile Evi*'nin kirası için gereken bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Ödenmeyen kiradan dolayı bu para algısı 'borç para' adı altında vuku bulmuştur. Romanda iki yakın arkadaş olan Hulûsi ve Kemal ödeyemedikleri kiradan dolayı

dostları olan Bahriyeli Cemal'den borç para isterler. Toplum için önemli olan para kavramı ilk olarak romanda bu şekilde görülmektedir.

Romanda para, işsizliğin simgesi olarak yer almaktadır. İşsizlik ve para romanda ters orantılı bir şekilde cereyan etmektedir. İşsizliğin azaldığı yerde maddi kaynak artmaktadır.“Pazar gününe kadar para bulacağız diye göbeğimiz çatladı Hulûsi'ylen. İşsiz olduğumuzdan çoğu kimse emniyet edemiyordu.Sonunda “Bahriyeli'ye gidelim” (Kakınç, 2008, s. 15) dedim.

Rıza Bey Aile Evi'nde para kavramı çeşitli ihtiyaçları karşılamak için değişik şekillerde ele alınmıştır. Bazen paranın olmazsa olmaz bir varlık oluşundan, bazen temel ihtiyaçlarımızı karşılamada önemli bir etken olmasından bazen de paranın ikinci plana atılmasından bahsedilerek diğer önemli kavramlar üzerinde durulmuştur.

“Cebimde on lira vardı ya: aşçıya girdim, güzel bir yemek yedim. Ucuz bir yerceğizdi.İyiymi yemekleri.Etleri boldu” (Kakınç, 2008, s. 29). Verilen bu cümlede yazar, Kemal aracılığıyla, para kavramını insanın temel ihtiyacını karşılayan nesne olarak okuyucuya aktarmıştır.

Hulûsi ve Kemal adlı iki arkadaş parasızlık nedeniyle iş aramaya başlarlar. Hulûsi Şişman'ın vasıtasıyla Şişman'ın kahvesinde kumar işine başlar. Hulûsi kumarda ustadır, yaptığı hilelerle her zaman kazanmıştır. Bu ustalığını Bahriyeli Cemal'e borçludur. Hulûsi'yle Şişman arasında geçen bir konuşmada Hulûsi:

“Eh, öyleyse sen bana biraz para ver bakalım, ben de hiç yok. Nasıl girerim oyuna parasız” (Kakınç, 2008, s.28). Burada da kumar-para ilişkisi göze çarpıyor. Kumar işine girerken bile paraya ihtiyaç duyulduğu görülüyor. Hem kumar hem para bir arada verilerek iki sosyal unsur arasındaki ilişki dikkat çekiyor. Hulûsi kumar oyunuyla paraya kavuşmuştur. Para artık onun için ulaşamayacağı bir nesne olmaktan çıkmış olup, kazandıkça daha da çok talep ettiği, daha çok istediği bir unsur haline gelmiştir. Romanın ilerleyen bölümünde Hulûsi, başka işlerde kazanılan parayı az bulup, kumardan kazandığı paranın miktarından memnuniyetini dile getirmiştir.

Romanın ikinci bölümü olan ‘Aldı Hulûsi’ bölümünde, Hulûsi tarafından parasız insanların küçümsenişi dikkat çekmektedir.“Küçüklerle işim yoktu benim. Hepsi parasız heriflerdi”(Kakınç, 2008, s. 41). Yine romanın diğer karakteri olan

Tahsin bir İplikçi’de çalışmaktadır. Tahsin hariç diğer çalışanlar, patron olan ‘Memduh Bey’den zam isterler. Burada da kazanılan parayla yetinmeyip, miktarı arttırılmak istenmiştir. Sosyal unsur olan para kavramı romanın ilk bölümlerinde ulaşılmak istenen bir hedef gibi verilmiştir. Sonraki bölümlerde ise bu hedefe yani paraya ulaşıldıktan sonraki değişim süreci, para kavramına yüklenen farklı anlamlar, insanların bir şeye ulaştıktan sonra daha da çok isteyişi, azla yetinmeyişi gibi durumlar ele alınmıştır.

Rıza Bey Aile Evi adlı romanda paranın farklı amaçlar için kullanıldığı görülmektedir. Romanın ilk bölümünden itibaren bir amaçtan farklı bir amaca doğru bir boyut alan unsur haline gelmiştir. Romanın ikinci bölümünde bir tehdit unsuru olarak kullanılmıştır. “Ya adam başına beşer lira fazla verirsin, ya da polisi çağırırım” (Kakınç, 2008, s. 65). Yazar görüldüğü gibi para kavramını farklı kalıplara sokmuştur. Romanın başından sonuna kadar değişmeyen nokta ise paranın toplum için ne kadar önemli olduğu ve toplumun hayatıyla bütünleşerek toplumsal unsur olarak kalmasıdır.

Kurşun Ata Ata Biter romanında da para kavramına rastlanmaktadır. Para kavramı bu romanda da farklı şekillerde, farklı anlamlarda ve farklı kullanımlarda yer almıştır. Sadece bir ihtiyacı karşılamak için kullanılan unsur değil de çıkarıcılık, az parayla yetinmeme ve namus karşılığı para kullanımı gibi farklı şekillerde cereyan etmektedir.

Para günlük hayatta en çok bir şey alıp vermek veya bir eksikimizi karşılamak gibi durumlarda kullanılan unsurdur. Para ilk olarak romanda nesnel bir varlık olarak kendine yer edinmiştir. “Hamdi elini koynuna soktu, çıkardı. Eli para doluydu” (Kakınç, 2018, s.44).

Paranın insan hayatındaki görevi sadece maddi ihtiyaçlarını karşılamak değildir. Romanda da görüldüğü gibi çok farklı amaçlar için kullanılmaktadır. Romanın şahıslarından Hamdi, çok parayla Gazel’e sahip olacağını düşünür.

“Gazel ‘Deli!’ dedi.Aklın fikrin o mu senin?”

“Ama param var benim” dedi Hamdi.

“Ah” dedi Gazel, içinin soluğunu koyuverdi. “Her şey parayla olup bitse...”

“Hiç mi?” dedi. Hamdi direterek. “Hiçbir gün de mi olmaz?” (Kakınç, 2018c, s.45)

Yazar bu geçen konuşmada paranın önemli olduğu ancak her şeyin de para karşılığı olarak kullanılmayacağı mesajını vermiştir. Özellikle yazar bu romanında kadının Türk toplumundaki önemini dile getirmiş ve parayı asla kadını kullanmak, kadını elde etmek için yeterli bir unsur olarak görmemiştir.

Paranın yokluk-fakirlik anlamında kullanımı: “Kasabaya dönelim dedi” Üzer. “Beş kuruşumuz kalmadı üstümüzde, gidelim Kasım Ağa’nın o alçak muhasebecisinden gelecek işimizdir diyerek biraz avans çekelim”(Kakınç, 2018c, s. 49).

Paranın miktar olarak kullanımı: “Parası bol, Üzer Ağa” dedi Araboğlu. “Tehlikeli, evet, fakat değer. Biz niye girdik? Bundan girdik. Hem yükte ağır, hem de pahada”(Kakınç, 2018c, s. 90).Yazar burada da romandaki şahıslar aracılığıyla bir işe girerken paranın azlığı ve çokluğunun dikkate alındığının önemine vurgu yapmaktadır. Bir iş için parasının bol olması, o işi tercih edecekler için ön koşul niteliği taşır. Yine paranın miktarıyla ilgili olarak romanda şu şekilde geçmektedir: “Çok para dönen işlerde ağzın sıkı, gözün kör, kulağın sağır olmalı ki, beladan uzak kalasın”(Kakınç, 2018c, s. 91).“Belalı iş! Paranın çok döndüğü yerde bela da döner, adamın başını bulur” (Kakınç, 2018c, s. 98). “Büyük başın derdi büyük olurmuş. İş büyük, para büyük. Bunu göze alacaksınız” (Kakınç, 2018c, s. 138).Burada hem paranın miktarına vurgu yapılmış hem de çok paranın sıkıntılı durumlara yol açacağı da dile getirilmiştir.

“Parası batsın! Ben, benden olduktan sonra para ne işime yararmış!”(Kakınç, 2018c, s. 95) Yazar romanında genel olarak paranın önemi, insan için vazgeçilmez oluşundan bahsederken bazı bölümlerinde de paradan daha önemli şeylerinde olduğunu belirtir. Hatta yazar hayatta en önemli şeyin para değil de insanın canı, sağlığı ve hayatta olup nefes alışı olduğunu da vurgular.

Paranın diyet yerine kullanımı: “Yüz bin” dedi Üzer. “Tahir’in de hakkı var. Bir canla bir bacağa yüz bin. Yüz bin ver de Kasım Ağa”(Kakınç, 2018c, s.139).

Alçaktan Uçan Güvercin adlı romanda da para kavramı farklı kullanımlarda yer almıştır. Paranın ne kadar önemli olduğu, bütün sorunları çözdüğü açıkça

belirtilmiştir. “Para” dedi Salihoğlu. “Öyle bir anahtardır ki açmayacağı kapı yoktur” (Kakınç, 2012, s. 96).

Romanda yukarıda verilen örneğe karşıt olarak para kavramı şu şekilde yer almaktadır: “Bizim paramız yoktur dedim, para mühim değil, dedin. Bu dünya hepten kötülüklerin dünyası değil, dedin” (Kakınç, 2012, s. 99).

Para, artması istenilen miktar olarak da romanda yer alır. “Bizim biletlere de bir zam yapıverin Allah rızası için dedim” (Kakınç, 2012, s.108).

İnsan Kurdu adlı roman köyden kente göçü konu edinmesiyle beraber toplumcu gerçekçiliği daha net bir şekilde okuyucuya aktarmıştır. Roman gerek konu gerekse toplumcu gerçekçi yönü itibariyle para gibi sosyal unsurları bünyesinde barındırmıştır. Para kavramı diğer romanlarda olduğu gibi *İnsan Kurdu*’nda da çeşitli anlamlarda kullanılmıştır. Genel olarak miktar, avans ve fakirliğin simgesi olarak ortaya konulmuştur.

Para miktar olarak hayatımızda önemli yer tutar. Günlük hayatımızda paranın miktarı arttıkça değeri de bir o kadar artar. Romanda da bununla ilgili birçok örnek yer almaktadır. Romanın ana kahramanı Ali, köyde kereste fabrikasında çalışır ve işteki bir tatsızlık nedeniyle işten ayrılır. Yeni iş bulana kadar cebindeki son paralarla geçinmek zorundadır. “Dokuz lirası, cebini yaktı yakacaktı. Akli fikri dokuz lirasındaydı hep” (Kakınç, 2014a, s. 14). Ali’nin Gülizar’ın kızı Zeynep ile evlenmesi ile Gülizar Ali’ye bir at arabası alır ve iş hayatının değişmesini sağlar. Sosyal unsur olan para burada da miktar, biriktirilmeye yarayan nesne olarak kullanılmıştır. “Birazcık birikmiş parası varmış. Bir at arabası alalım da kum çekersin inşaatlara, diyor” (Kakınç, 2014a, s. 59).

Ali Zeynep ile birlikte kaçarken önlerine gelen dağ köylerine sığınır. Zeynep at ile gider ancak Ali’nin atı olmadığı için yaya gitmek mecburiyetindedir. At almaya parası yoktur. Yazar burada parayı açıkça yokluk göstergesi olarak vurgulamıştır. “Param yok” (Kakınç, 2014a, s. 93)dedi Ali. Yine romanda Ali’nin ücretsiz olarak şantiyede kalması bir tasarruf olarak gösterilmiştir. “Han parasından kurtul hiç olmazsa. Bir gün bir gündür” (Kakınç, 2014a, s. 25).

Para, avans olarak da kullanılmıştır.“Cumartesi günü, ihtiyar, gözlüklü bir adam elinde para torbalarıyla isteyenlere avans dağıttı” (Kakınç, 2014a, s. 28).

İnsan Kurdu'nda son olarak da para kavramının önemi, vazgeçilmez oluşu açıkça belirtilmiştir. Ali ve Zeynep'in amacı denize ulaşmaktır. Bunun için de gerekli olan unsur paradır. "Her işin başı para. Parmağını oynattın mı, dünyanın öbür ucuna gidecek motor bulursun" (Kakınç, 2014a, s.145).

Sabah Olmasın'da para kavramı geniş bir yer tutmaktadır. Romanın genel konusu itibariyle köy-kent hayatı, göçe neden olan etmenler, geçim sıkıntısı ve maddi ve manevi durumlar toplumsal hayatımızın bir parçası olan paranın önemini bir kez daha gözler önüne sermiştir. Para kavramı ilk sayfalardan itibaren romanda yer almaktadır. Genel olarak geçim sıkıntısı, yokluk, yetersizlik ve tutumluluk gibi anlamlarda kullanılmıştır. Romanda Nevin ve Kemal'in evlenip başka bir eve taşınma durumunun üzerine para yetersizlik anlamıyla yer almıştır. "O parayla nerde nasıl ev bulurlar da başlarını sokarlar bu çocuklar, dedim ben de dedi Kazım Efendi. Aldığı para meydanda zaten dedim" (Kakınç, 1967, s. 14).

Nevin ile Kemal, yeni bir gecekonduya taşınmalarının ardından geçim derdine düşmüşler ve tutumlu olmaya gayret göstermişlerdir. Ayrıca Kemal'in maaşının da artmasını umut etmişlerdir. "Aylık üç yüz beş lira. Altmış lirasını ev kirasına çıkınca geriye bize iki yüz elli beş lira kalıyor. Acaba arttırırlar mı aylığını senin?" (Kakınç, 1967, s.33)Yine romanın ilerleyen sayfalarında para kavramı geleceği düşünerek tutumlu olma anlamıyla karşımıza çıkar. "Paramızı iyi idare etmeliyiz. Pazar günü annelere gittiğimizde on lira isteyeceğim annemden. Bende dursun sıkışırsak..." (Kakınç, 1967, s. 46)

Para kavramı Nevin ve Kemal için geçim sıkıntısı anlamını taşır. "Gördün mü? Yemeklik için ayırdığımız paradan alacağız senin paranı da. Of, ne fena Kemal! Nasıl idare edeceğiz evimizi"(Kakınç, 1967, s. 41).

Kemal'lerin evinin yıkılma ihtimaline karşılık, Kemal'in ev için harcadığı paranın yok oluşu üzerine dile getirilen üzüntü şu şekildedir: "Vay emeklerimize, vay Kemal oğlanın paracıklarına, vay fukara umutlarına oğlancağızın!"(Kakınç,1967, s. 103)

Kopuk Takımı'nda para kavramı ilk sayfalarda yokluk-hiçlik anlamında kullanılmıştır. Romanda Hasan'ın amcası İzzet, Fethiye'ye gitme kararı alınca hissesini kardeşi Mustafa'ya satmak ister. Mustafa'da açık ve net olarak "Benim hazırda param yok" (Kakınç, 2014b, s. 17)der.

Para arkadaşlık ve dostluk ilişkilerinde ikinci plandadır. Hasan, İhsan adlı arkadaşının yerinde yemek yer ve içki içer. Hesap ödeneceği zaman İhsan şöyle der: “Deli misin be! Burada senin paran geçmez. Burası İhsan’ın dükkanı... Dilediğimden para alırım, dilediğimden almam. Anlaşıldı mı?” (Kakınç, 2014b, s.135) Para kavramı kâr-zarar denklemi içerisinde de kullanılmıştır. Hasan’ın amcası İzzet hayvan alıp satarken kâr-zarar ilişkisine dikkat eder. “Hasan...” der. “Şu tahtacılardan yirmi beş davarı daha bir ucuza düşürebilseydik, kârımız şu kadar olacaktı değil mi?” (Kakınç, 2014b, s.35)

Para, borç ilişkisi bir arada verilmiştir. Romanda adı geçen Memedali kalfalıktan sıyrılıp kendi başına berber dükkânı açmıştır. Dükkânı açana kadarki maddi giderleri şu şekilde ifade eder: “Görmüyor musun? Avuç dolusu para saydım bunlara. Dünyanın borcunu yaptım. Gırtlığıma çıktı yani...” (Kakınç, 2014b, s. 38) Romanda kolay para kazanma yöntemi olarak at yarışlarından bahsedilmiştir. “Pazara yarışlar başlıyor ya, artık yarışçılarla düşüp kalkmalıymış bundan böyle. Çabuk para kazanmanın en kestirme yolu buymuş” (Kakınç, 2014b, s. 132). Yine aynı şekilde paranın hangi işte çok olduğu hakkında da yorumlar dile getirilmiştir. İhsan’ın yaptığı işten sıkılması üzerine, Amerikalı farklı bir iş olarak, kadınların pazarlanmasının hem çok para getirdiği, hem kolay hem de eğlenceli bir iş olduğunu belirtmiştir. “Eh sen de karı ticareti yap o halde. Hem neşeli, hem bol mangırlı iş o da...” (Kakınç, 2014b, s. 132)

Romanın ana karakterlerinden biri olan Hasan’ın Yüksel ile evlenmek için parası yoktur ve para kazanıp biriktiremeyeceğinin de farkındadır. “On yıl da beklesen, ben para biriktiremem. Bunu aklımdan çıkar” (Kakınç, 2014b, s. 66).

İzzet’in hisselerini satmak istemesi ailede tepki yaratır. Bunun üzerine İzzet kendini şöyle ifade eder: “Benim parada pulda gözüm yok. Varsa Kuran- Kerim çarpsın, evlatlarımın ölüsünü öpeyim” (Kakınç, 2014b, s.83).

Paranın her şeyi unutturan, her derdi yok eden özelliği olduğu bilinmektedir. Yazar, bu romanda da şahıslar aracılığıyla buna değinmiştir. Hasan’ın hapiste yatması, hapisten çıktıktan sonra kendisini kötü hissetmesi, çevrenin düşünceleri gibi olumsuz durumların para ile yok edilebileceği Hasan’ın babası Mustafa tarafından vurgulanmıştır. “Para her şeyi yıkar, temizler. Düşünme hiç” (Kakınç, 2014b, s. 154). Romanda Pisaros adlı kişinin evlilik düşüncesiyle para biriktirmesi

dile getirilmiştir. “Paraları istifliyor şimdi” (Kakınç, 2014b, s.220).Farklı bir kullanım olarak da elde olan paranın at yarışıyla kaybedilmesi şeklindedir. “Taksim gezisinin altındaki yeşil barakalarda perşembe günü oynadılar, yüzer lira kaybettiler” (Kakınç, 2014b, s.236). Para kavramıyla içki bir arada kullanılarak, paranın gereksiz bir şekilde harcanılmasından bahsedilmiştir. Amerikalı, “Paranın altmış lirasını hemen bir ‘Queen Anne’ marka viskiye yatırmış” (Kakınç, 2014b, s. 243).

Son olarak da Amerikalı, Almanya’da para ile gerçekleştireceği hayallerden bahsetmiştir.“Almanya’da para yapacağım. Gelirken bir araba getireceğim ki, son model bir Mercedes... Görenin parmağı ağzında kalacak. Yemeyeceğim, içmeyeceğim, para yapacağım” (Kakınç, 2014b, s. 354).

Denizin Kanı adlı romanda para kavramı çeşitli şekillerde kullanılmıştır. Para bazen çok önemli unsur olup, bazen de paranın yetersiz kaldığı durumlar olmuştur. Aşır Reis ve Şaban Reis’in Hacı’dan kayık istemeleri üzerine Hacı parayla halledilebilecek bir iş olmadığını söyleyerek bahaneler üretmiştir. “Paranın sözünü ettim mi ki ben? Dedi. İş para da mı ki?” (Kakınç, 1973, s. 20) Şaban Reis ve halkın Hacı’ya boykot yapıp, işten çıkma planları üzerine Hacı’nın para düşkünü olduğundan bahsedilmiştir. “Para para! diye geberen Hacı, böyle yapınca kudurmayacak mı? Beş beter olmayacak mı?” (Kakınç, 1973, s. 47) Yine romanın ilerleyen sayfalarında Hacı’nın köydeki çocuklara avans dağıtmasından bahsedilmiştir. “Hacı, çocuklara dağıtılsın diye avans verdi, dağıttım ötekilere”(Kakınç, 1973, s. 59).

Kara Mustafa’nın kendi düğününde paraları saçıp savurması mutluluğun paradan daha önemli bir unsur olduğunu göstermektedir. “Mustafa elini cebine attı, birikmiş doluyla bozuk paraları damdan aşağı saçıp savurdu” (Kakınç, 1973, s. 96).Romanın kahramanlarından olan Lütfullah’ın askerliği bedelli yapması da para kavramının farklı bir kullanımına örnektir. “Genç Lütfullah’a kanaat geldi, askerliği geldiğinde de sarı liralara saydı, bedel verdi, alıkoyup bir yerlere göndermedi” (Kakınç, 1973, s. 107).Hacı Ağa’nın zenginliği ve para ile yoksul halkı kendisine kul köle ettiği vurgulanmıştır. “Ve dahi, bizi kul köle edecek eskisi gibi. Nedir adamı adama kul köle eden? Para! Paralı adam paralı adama azaplanır mı? Ancak parasız, çul çıplak olacak da...”(Kakınç, 1973, s. 122)

Hacı'nın Lütfiye ile olan ilişkisinden sonra Lütfiye hamile kalır. Hacı bu durumu da yine maddi gücüyle çözer. Doktorla belli bir miktar üzerine anlaşarak bebeğin alınmasını ister. Doktor: "İki bin liraya olur bu iş... dedi. Kadın en aşağı iki gün de bizim evde yatacak, bakılıp beslenecek"(Kakınç, 1973, s. 131).Yine nakit paranın hızlı bir şekilde tükenmesi de farklı bir kullanıma örnektir. Şaban Reis ve halk Hacı'nın işinden ayrıldıktan sonra biriktirdikleri paraları kullanırlar. "Nakit para dediğin canavar bir kuş oldu sanki. Ne konuşuyor, ne tutuluyor" (Kakınç, 1973, s. 183).

Son olarak da paranın gücüne ve her şeyden, herkesten üstünlüğüne değinilmiştir. "Adam gücü paraya her zaman yenilir. Hazreti Ali gelse, para Hazreti Ali'yi de yener. Hazreti Hamza gelse güzüyle, onu da..." (Kakınç, 1973, s. 220)

Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? adlı romanda para kavramı maddi sıkıntı ve yokluğu simgeler. Birinci bölümde kadın başından geçenleri anlatırken evlilik dışı ilişkidenden hamile kalışı ve bebeği aldırma sürecinden bahseder. Burada da para kavramı ortaya çıkar. Kadının maddi durumu iyi değildir. Ucuz bir hastanede, düşük bir fiyata bebeği aldırma ister. "Paramız yoktu, ucuz biri olsun istiyorduk"(Kakınç, 2019, s. 27).

Gün Döndü'de 1971 darbesiyle sokağa çıkma yasağı ortaya çıkmıştır. Sokağa çıkma yasağı başlamadan önce Kerim, Hamza ve diğer eylemciler kaçma planları yapar. Hamza İbrahim'e lazım olur düşüncesiyle para verir.

"Üstünde para var mı hiç?"

"Biraz."

"Al bunu, dedi Hamza, iki tane yüzlük uzattı. Lazım olacaktır"(Kakınç, 1974, s. 136).

Gün Döndü'de, İbrahim usta ayakkabı imalatı yapar. Yaptığı ayakkabılardan alacağı paranın hesabını yapar. Yazar, İbrahim usta üzerinden üretim ve kazanç denklemini şu şekilde yansıtmıştır. "Altmış dört çift yapıldı. Otuz yediden ne der? Otuz liradan olsa, altmış çiftimiz bin sekiz yüz lira...Yedişer liramız var geride; altmış tane yedi liramız..."(Kakınç, 1974, s. 157)

Kerim'in babası tarafından İkinci Dünya Savaşı sıralarında maddi yönde çekilen sıkıntılar okuyucuya aktarılmıştır. “Çocukluk çağımız, İkinci Dünya Savaşı sıralarına rastladı. Ekmek karneyledi. Ekmek karneyle, kömür karneyle, iki metrelik Amerikan çaputu karneyle. Kara üzümle, pekmezele çay içtik, yüz dirhem ekmekle yirmi dört saatimizi geçirdik. Savaşa girmedik ama sillesini girmişler kadar yedik” (Kakınç, 1974, s. 259).

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü adlı romanda da para kavramına çok sık rastlanmaktadır. Parayı gören ve bulan herkesin her konuda ikna olabileceğinden bahsedilmiştir. “E, paranın yüzü sıcak”(Kakınç, 1995, s. 12).

Romanda, Almanya'da paranın bol olmasından bahsedilmiştir. “Gidenler, çok geçmeden kalanlara mektuplar döşediler; hadi durmayın, siz de gelin, burda iş ibadullah, para gani... dediler”(Kakınç, 1995, s. 18).

Paranın geçmişteki değerinden bahsedilmiştir. “E, epey bir paraydı; valla'a geçmiş zaman be kardeşçağzım, ne desem yalan, iyi paraydı işte”(Kakınç, 1995, s. 49).

Almanya ve Türk parası karşılaştırması yapılmıştır. “Herifçilerde para gani idi; cepleri koyunları para doluydu. Hiçbir değeri yoktu bizim Türk parasının onun gözünde. Paralarına vurdun mu, bizim paramız para bile değildi”(Kakınç, 1995, s. 80). Yine Almanya halkının parayla her şeyi hallettiğinden bahsedilmiştir. “Her zorluğu parayı bastırıp yeniveriyolardı kolayca”(Kakınç, 1995, s. 83).

Kutup, romanında para kavramına az da olsa değinilmiştir. Anlatıcı şahsın eşinin hamile kalmasından ve bebeği aldırma için uygun bir yer aramalarından bahsedilmiştir. “İlk evliliğimdi, ikimiz de çocuk istemiyorduk, buna mecburduk... Paramız yoktu, ucuz biri olsun diyorduk” (Kakınç, 2003, s. 105). Anlatıcı şahıs, hayallerinden bahsetmiştir. “Dayanılmaz düşlerimiz oldu; erişilmez, sınır tanımaz düşlerdi hepsi de. Çok paramız olacaktı; yakında, çok yakında. Bavullar dolusu para: Dolar, mark, frank, hatta sterlin bile” (Kakınç, 2003, s. 148).

İyi Geceler Dünya, romanında para kavramı rüşvet anlamıyla kullanılmıştır. Selim adlı şahsın pasaportsuz Berlin'e gitmesi rüşvet aracılığıyla gerçekleşmiştir.

“Pasaportunuz lütfen!

Şart mı?

Polis için şart...” dedi. “Cebimden bir bütün yirmi marklık çıkardım, bankonun üstüne koydum, önüne doğru ittim parayı” (Kakıncı, 1986, s. 15).

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında az da olsa para unsuruna değinilmiştir. İnsanların maddi durumdan dolayı kitap alamaması ve kitap okumamasından bahsedilmiştir. “Kimse kitap almıyor. Kimse kitap okumuyor. Evet, doğru. Ben bile almıyorum artık. Çok pahalı. Enflasyona yetişemiyorum. Yalnız maaş. Yalnız o” (Kakıncı, 1990, s. 69).

Bağışla Onları romanında anlatıcı şahıs için paranın ne kadar önemli olduğu vurgulanmıştır. “Para herkes kadar benim için de kıymetliydi, severdim” (Kakıncı, 2018d, s. 58). Yine aynı romanda Darülbedayi’de tiyatro mektebi açılması için paraya ihtiyaç vardır. “Darülbedayi demiş paşam, bir tiyatro mektebi açmak istiyoruz. Ve paramız yok” (Kakıncı, 2018d, s. 113).

b. İşsizlik

İşsizlik, Türk Dil Kurumu’nun *Güncel Türkçe Sözlük*’ünde, “işsiz kalma, iş bulamama durumu”; *Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlük*’ünde ise; “Kişinin herhangi bir nedenle işini yitirmesi ve bir yenisini bulma çabası içine düşmesi durumu” (<https://www.tdk.gov.tr/10.04.2019>) olarak tanımlanmıştır.

İşsizlik kavramı, insan hayatında önemli bir unsur olup, köylülerin ekonomik hayatının yanı sıra sosyal hayatını da olumsuz yönde etkilemektedir. Tarık Dursun K. , kendi hayatından da yola çıkarak toplumsal sorunları, geçim sıkıntılarını, köylünün durumunu, iş arayışlarını, maddi ve manevi değerleri ele almıştır.

Rıza Bey Aile Evi’nde birinci bölümden itibaren sosyal unsur olan işsizliğin var olduğu açıkça görülmektedir. *Rıza Bey Aile Evi*’nin sahibi Davut ile Kemal arasında geçen diyalog şu şekildedir:

“ Ben çalışmıyorum...”

“İş yok mu?”

“Yok...”

“Zor işsizlik” (Kakıncı, 2008, s.31).

Yine romanın ilk bölümü olan “Aldı Kemal” bölümünde işsizlik ve işsizliğin neden olduğu parasızlık nedeniyle Hulûsi ve Kemal’in çektiği sıkıntılar, karşılaştığı zorluklar ve yakın dostları olan Bahriyeli Cemal’e muhtaç olma durumları gözler önüne serilmiştir.

Romanın ikinci bölümünde işsizlik yine varlığını hissettirmektedir.

Yoksa elde yok, avuçta yok. Zenaat desen arama. Bütün bilip bileceğimiz kâğıt düzmek, aşığı cuk oturtmak, zarı hep yek’ e atmak. O da işsizdi ben de. Her gün sabahtan iş aramaya çıkardık. Mevsim kötülemişti. Kıştı. Mağazalar hep kapalıydı. İki ipli hamallığı beceremiyorduk. Elimizden gelmiyordu. Kıyıda köşedeki paralar suyunu çekince elimiz böğrümüzde kalakaldık. Benim oda kirası ikinci ayı işliyordu. Para olsa ya da iş olsa...(Kakınç, 2008, s. 62- 63)

Yazar para-iş ilişkisi içerisinde, parasızlığın vermiş olduğu sıkıntı, hayat karşısında ezilme, toplum tarafından kıyıda köşede bırakılma gibi hislerle olayları okuyucuya aktarmaktadır.

Romanın son bölümlerine doğru işsizlik kavramı farklı bir boyuta bürünmüştür. İlk zamanlar bir iş sahibi olmak için verilen mücadele anlatılırken, sonlara doğru paranın miktarını azımsayıp, işi bırakma çabaları anlatılmaktadır. Toplumda insanlar bir amaca ulaşmış, belli bir süre o amaç etrafında var güçleriyle çalışır. Ancak zaman geçtikçe artık o amaçtan tatmin olmayıp hep daha fazlasını isterler, daha fazlası için çaba harcarlar.

Görüldüğü gibi toplumun ihtiyacı olan iş ve para ayrılmaz bir bütün olarak romanda yer almıştır. Yazar, hemen her romanında bu iki unsuru birbiriyle bağlantılı şekilde ele almıştır. Köylünün iş ihtiyacı ve işin doğurduğu para kavramı halkın odak noktasıdır ve toplum hep bir iş ve para arayışı içindedir.

Kurşun Ata Ata Biter adlı romanda işsizlik kavramı *Rıza Bey Aile Evi*’ndeki gibi çok fazla sorun teşkil etmemekle beraber daha çok ‘kaçakçılık’ işinin dışında başka bir iş yapılamadığı yönüyle ele alınmıştır. Romanda insanlar işsiz değildir sadece tek yapabildikleri iş ‘kaçakçılık’tır. Kaçakçılığın geçmişi ta eskilere dayanmaktadır. Üzer’in babası, Kasım Ağa’nın dedesi kaçakçılık işiyle hayatlarını devam ettirmiş, onlardan sonrakiler de atalarının dedelerinin izinden gitmişlerdir. Farklı bir işe yönelik sadece Cevahir’de görülür. O da mecbur kaldığı ve bacağına kesilmesi dolayısıyla artık o işi yapamayacak hale geldiği için dükkân işiyle ilgilenmeye başlar. Üzer “Bizi bundan başka hangi iş paklar? Hiçbir şey! Ne iş tuttururlar bize? Sürünürüz. Mesuliyetimiz yok, yolumuza bakanımız

yok. Bir dikili ağacımız bile yok” (Kakıncı,2018c, s.100).Örnekte de görüldüğü gibi tek yapabildikleri iş kaçakçılıktır.

İnsan Kurdu, köyden kente göçü konu alan bir romandır. Ali adlı şahıs köyden kasabaya göç etmiş ve bir süre işsiz kalmıştır. “İş nerede şimdi? Dedi. “Hah! Kolay sanıyorsun bulmayı. Ara bakalım, bulur musun?” (Kakıncı, 2014a, s. 19).İşsizliğin getirdiği maddi ve manevi sıkıntılar, iş arayış çabaları ve işsizliğin son bulması gibi süreçler romanda ayrıntılarıyla anlatılmıştır. Ali'nin işsiz durumu, İbrahim Usta'nın Ali'ye inşaat iş bulmasıyla son bulmuştur. İşsizlik ve para kavramı birbirini tamamlayan iki unsur olarak romanda yer tutar.

Kopuk Takımı adlı romanda da sosyal unsur olan iş ve işsizlik gibi kavramlara değinilmiştir. Hasan ve ailesi İzmir'de bir kasap dükkânında çalışarak geçimini sağlarlar. Ancak yeteri kadar müşterinin olmamasından şikâyet ederler. Hasan: “O gecenin sabahı erkenden yine dükkânı açtım. Açtım ama et yoktu. İzzet amcam yoktu. İş yoktu” (Kakıncı,2014b, s. 72).

Hasan sevdiği kız olan Yüksel'i unutmak amacıyla İstanbul'a gider. İzmir'deki kasap dükkânından ayrılır ve artık işsizdir.İstanbul'a gittiğinde Kemal'i bulurlar. Kemal, Aleksandra adında, otomobil acentesi ve garaj sahibi kocası Mösyö Corc'dan ayrı yaşayan, zengin bir kadının jigolosudur. Kadının yardımıyla Hasan'a Mösyö Corc'un garajında bir iş verilir; madamın şoförlüğünü de Hasan yapacaktır. Böylece Hasan işsizlikten kurtulmuş olur.

Denizin Kanı 'nda halk geçimini sünger avcılığıyla sağlamakta, başka bir iş ile uğraşmamaktadır. “Diyeceğim, bizim tuttuğumuz iş pek akıllı işi değil. Ama n'apacaksın, bir kere bulaşmışsın. Ekmeğin nereden çıkıyorsa, sen de ordansın, çatlasan da patlasan da kopamazsın...”(Kakıncı, 1973, s. 45)

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, Almanya'da iş durumunun iyi olmasından bahsedilmiştir. “Kimse, ya'u neresi burası bu Alamanya'ya, nasıl gidilir, neyle gidilir, nasıl yaşanır orda...diye sormadı bile. Öğrendikleri; Alamanya'da çok iş vardı”(Kakıncı, 1995, s. 18).Yine aynı romanın ilerleyen sayfalarında çalışmak ve para kazanmaktan bahsedilmiştir. “Herkesin kendi hayatını yaşaması demek, çalışması demek. Çalışması da para kazanması demek” (Kakıncı, 1995, s. 34).

Kayabaşı'nın herkesin geçimini sağlayacak bir tarlası, çalışacak bir işi olduğu dile getirilmiştir. "Kayabaşı'nın yerlisi içinde işe muhtaç adam sayısı azdı bir kere. Anadolu'yu bilmez değilsin ki bey kardeşim, mirasçılıkla bölüne bölüne bir mendillik de kalsa çok kişinin toprağı vardı; onu eker biçer; aldığıyla kifaf-ı nefseder" (Kakınç, 1995, s. 87).

2.2.2.Kumar

Kumar, Türk Dil Kurumu'nun *Güncel Türkçe Sözlük*'ünde;"Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu"<https://www.tdk.gov.tr/12.04.2019>) olarak tanımlanmaktadır.

Kumar da romanda geçen bir diğer sosyal unsurdur. Kumar, insan hayatında çok da onaylanmayan bir kavramdır. Ancak *Rıza Bey Aile Evi*'nde kumar vasıtasıyla Hulûsi iş sahibi olmuş ve parasızlıktan kurtulmuştur. Yazar bu romanda toplum tarafından çok hoş karşılanmayan kumar kavramına farklı bir boyut kazandırarak okurun ilgisini çekmek istemiştir. Yazar, romanda çok sık geçen para ve işsizlik kavramını kumar vasıtasıyla, Hulûsi'nin şahsında olumlu bir neticeye kavuşturmuştur.

Hulûsi kumar oynamayı çok önceleri Bahriyeli Cemal'den öğrenmiştir. O kadar ustalaşmıştır ki Bahriyeli Cemal'i bile geçmiştir. Kumar oynamaktan başka bir iş yapmadığını, tek zanaatının kumar olduğunu da belirtmiştir. Kumar sayesinde işsiz ve parasız hayatına son vermiştir.Romanda para, işsizlik, kumar birbiriyle bağlantılı olarak ele alınmıştır.Birinin varlığı ya da yokluğu diğerini etkilemekte olup, daima bu üç sosyal unsur arasındaki bağ korunmuştur.

Şişman'la Hulûsi kumar oynar.Hulûsi, Şişman'a kumardaki ustalığını gösterir ve Şişman'la anlaşarak, Şişman'ın kahvehanesinde işe başlar.Kumarda kazanma hırsı paranın değerini kat kat artırır. Böylece para ve işsizlik sorunu Hulûsi için çözülmüş olur.

İnsan Kurdu'nda da kumar kavramı eğlence amaçlı oynanan oyun anlamında kullanılmıştır. Romanda Ali ile arkadaşı Çolak kumar oynar. "Zara başladılar. Oyundan en önce çolak kalktı" (Kakınç, 2014a, s. 45).

Sabah Olmasın'da kumar kavramına ilk sayfalar dışında çok fazla yer verilmemiştir. Kahvede eğlenmek amaçlı Kemal, Emin ve Muhtar oynar, ayrıca diğer oyunlarla karşılaştırma yapılır. Emin Bey, "Şans birader..diye söylendi.

Namussuz kağıt gelmeyince gelmiyor... Zar değil ki, tutup atasın...” (Kakınç, 1967, s. 39)

Kopuk Takımı, adlı romanda genel olarak kumar kavramı adı altında tavla oyunundan bahsedilmiştir. “Pepe’ye bağırdık. Küçük tavla masasıyla tavlayı çırağıyla gönderdi. Dükkânın önüne, tentenin gölgesine oturduk, başladık” (Kakınç, 2014b, s. 24).

2.2.3. Sigara

Sigara, Türk Dil Kurumu’nun *Güncel Türkçe Sözlük*’ünde “İnce kâğıda, kıyılmış tütün sarılarak hazırlanan, silindir biçiminde, ağızdan dumanı çekilen nesne” (<https://www.tdk.gov.tr/12.04.2019>) olarak tanımlanmıştır. Tarık Dursun K.’nin hemen hemen her romanında sigara kavramı geçmektedir. Sigara kavramına her romanda değinmesinin nedeni kendi yaşantısında da sigara kullanması olarak gösterilebilir. Ayrıca yazar bütün romanlarında sigara kavramını ‘cigara’ olarak ele almıştır.

Rıza Bey Aile Evi’nde sigara çeşitli şekillerde karşımıza çıkmaktadır. İnsanlar günlük hayatta sigarayı bir sıkıntıyı unutmak ya da alışılmışlıktan vazgeçememek gibi nedenlerle tüketir. Romanda da sinirlenince, dinlenirken, beklerken, üzgünken, acı çekerken içilen bir ürün olarak karşımıza çıkar.

“Gönlüm bulandı, incirleri attım elinden. Bir cigara yaktım”(Kakınç, 2008, s. 49).Yazar burada sigarayı sinirlerini yatıştırmak için kullanılan ürün olarak yansıtmıştır. “Çingenler her saat başı cigara paydosu uyduruyor(Kakınç, 2008, s.51). Burada da belli aralıklarla içilen ve dinlenme molası için vazgeçilmez olması özelliğiyle ele alınmıştır.

Kurşun Ata Ata Biter adlı romanda da sigara çok sık geçen kavramlardan birisidir. Romanın ilk sayfalarından itibaren sigara varlığını hissettirmektedir. Zor durumlarda, beklerken, dinlenirken, sabah uyanır uyanmaz ilk akla gelen, toplu halde içilen bir unsur olarak yer almaktadır.“... Birer cigara yakıştılar” (Kakınç, 2018c, s. 16).“Cigara vereyim mi?”(Kakınç, 2018c, s. 11) “Cevahir uyanmış, yatağının içinde, sırtını duvara verdimiş, cigara içiyordu” (Kakınç, 2018c, s.88).

Alçaktan Uçan Güvercin romanında da sigaraya yer verilmiştir. Romanda çok fazla tüketilen unsur olarak karşımıza çıkar. “Günde iki paket cigara...”(Kakınç, 2012, s. 24) Romanda başkalarının zorlamasıyla sigaraya karşı

direnmek, sigaradan uzak durmak için yapılan çaba şeklinde de yer almıştır. “Canı çok çekmesine karşılık cigara içmemekte direndi” (Kakınç, 2012, s. 156).

Tarık Dursun K. , *İnsan Kurdu*’nda da sigaraya yer vermiştir. Daha çok en genel kullanım şekli olan ‘keyfiyet’ unsuru olması yönüyle dikkat çeker. “Yemek sonu, Ali ikisine de cigara tuttu” (Kakınç, 2014a, s. 15). Bunun dışında romanda sigara kişisel olmaktan çıkıp, belli mekânlarda toplu halde içilen bir unsur olarak yer almıştır. “Kahve yavaş yavaş cigara dumanıyla, ekşi insan kokusu doldu” (Kakınç, 2014a, s. 21).

Sigara bağımlısı olanlar için sigara ekmek ve su kadar değerli ve vazgeçilmezdir. Yazar romanda Ali karakteri üzerinden sigaranın bağımlılığına dikkat çekmiştir. “Ali bekledi. Yüzü yanıyordu. Seğirmesi dinmişti. Cigarasızlık dilinden damağından etmişti”(Kakınç, 2014a, s. 82).

Yazar romanda sigara kavramına, toplum tarafından farklı anlamlar yüklenilmesini sağlayarak okuyucunun dikkatini farklı bir boyuta çekmiştir. Sigara can sıkıntısına, keder ve üzüntüye ilaç gibi gelirken mutluluğu, sevinci ve gönül hoşluğunu da arttıran bir toplumsal unsurdur. Ancak romanda Ali evlenmeden önce gizlemeden her ortamda sigara içebilirken evlendikten sonra toplum geleneği olarak bazı kısıtlamalar getirilmiştir. Toplum tarafından hoş karşılanmama, büyüklerin yanında içilmesinin ayıplanması gibi nedenlerle Ali’nin sigara içme tutumunda bazı değişiklikler olmuştur. Çolak sigara tuttu hepsine. Ali’ye sıra gelince, “Sen alma.”dedi. “Kaynananın önünde içersen, ayıp olur” (Kakınç, 2014a, s.55).

Sabah Olmasın adlı romanda da sigara kavramı çok fazla geçmektedir. Romanın ana kahramanı olan Kemal’in çok fazla sigara içmesi sık sık dile getirilmiştir. “Cigara üstüne cigara yakıyordu hep” (Kakınç, 1967, s. 13). Yine romanın ilerleyen sayfalarında Kemal’in sigara içmekten dişlerinin zarar gördüğü dile getirilmiştir. “Kemal hep cigara içiyordu. Dişleri tütünden kefeke bağlamıştı. Dilini gezdirdi mi anlıyordu” (Kakınç, 1967, s. 144).

Muhtarın sigarasından Hulûsi Bey’in içmesi üzerine sigaraya farklı bir bakış açısıyla bakılmıştır. Hulûsi Bey, “Yakalım bakalım bir iktidar cigarası Muhtar, dedi. Nasılmış hele bir görelim!” (Kakınç, 1967, s. 38) Sigara içmeden duramama

ve sigaraya bağımlılık dile getirilmiştir. Emin Bey: “Ulan, habibim şaştı cigarasızlıktan burda. Bir cigara yolla” (Kakınç, 1967, s. 100).

Sabah Olmasın'da, *İnsan Kurdu* romanında kullanıldığı gibi değil de tam zıttı bir şekilde sigara kavramına yer verilmiştir. *İnsan Kurdu*'nda sigara büyüklerin yanında içilmezken, *Sabah Olmasın* adlı romanda Kemal, Nevin'in babası Halit Bey ile karşılıklı içerler. “Kemal elindeki sigarayı ağzına yerleştirdi, yelek cebinden kibritini aldı çaktı; Halit Beyin cigarasını yaktı ilkin”(Kakınç, 1967, s. 24).

Yine romanda sigara kavramı sigara-para denklemi içerisinde verilmiştir. Sigaranın maddi zarar yönüne değinilmiş, sigara olmazsa daha da tutumlu olunabileceği vurgulanmıştır. Nevin: “Şu cigaran da olmasaymı! Dedi. Yirmi beş lira...Ne güzel!” (Kakınç, 1967, s. 34)

Sabah Olmasın'da diğer romanlarda görülmeyen bir özellik olarak sigaranın markasına yer verilmiştir. Nevin ve Kemal evi idare etmenin yollarını planlarken sigarayı da hesaplarlar ve aralarında şöyle bir konuşma geçer:

“Cigaran ne tutar acaba?”

-Yirmi yedi lira filan galiba...

-A, çok! Neden o kadar tutuyor?

-Bafra içiyorum..

-Daha ucuzu yok mu cigaranın. Ondan içsene...” (Kakınç, 1967, s. 34)

Kopuk Takımı'nda da diğer romanlarda olduğu gibi sigara kavramına yazar bir hayli yer vermiştir. Sigara sakinleşmek, kafa dağıtmak amacıyla içilen unsur olarak yer almıştır. Ayrıca büyüklerin yanında içilmesinin ayıplanması da romanda dikkat çeker. Hasan, amcasının yanında ilk başlarda sigara içmez. Bir zaman sonra bu durum ortadan kalkar. “Tabakasını çıkardı. Cigara sarıyor. Bir sardı kenara kodu. İkincisini sardı. Birini bana uzattı. İlk ayıp olur diye almadım. Yanında içmiyordum. Az çok sayardım amcamı” (Kakınç, 2014b, s. 79).

Hasan, yedi yıllık bir hapis hane hayatından sonra özgürlüğüne kavuşur ve aklına ilk gelen şey sigaradır. “Canım nasıl bir cigara çekiyordu, anlatamam. Burnum karıncalanıyordu. Dokunsalar ağlayacaktım da” (Kakınç, 2014b, s. 101).

Hasan annesinin ölümü üzerine büyük bir üzüntü duymuştur. Bu üzüntü sigara ile hafifletilmek istenmiştir. Amerikalı bir sigara yakar ve Hasan'a da verir. "Hadi iç şunu...İç şunu kendine gel biraz"(Kakınç, 2014b, s. 114). Hasan kardeşi Yılmaz'a da sigara alışkanlığı kazandırır. Büyümele sigara içmek arasında ilişki kurar. Hasan sigara yakar ve kardeşine de uzatır. "İç"... dedim. "Sen artık koskocaman adamsın. Askerlik yaptın. Sıkılacak bir şey yok" (Kakınç, 2014b, s. 145).Hasan kardeşi hakkında içki konusunda da yine aynı düşünce yapısına sahiptir. "Bu oğlan askere gitti, askerden geldi.İçki içen, cigara içen koskoca bir adam oldu"(Kakınç, 2014b, s.153).

Romanın son sayfasında Ayfer'in Hasan'ı bırakması üzerine Hasan bu üzüntüyü sigarayla hafifletmek ister ama içmemek için direnir. "Canım korkunç sigara içmek istiyordu. İçsem içerdim. Benim için çocuk oyuncuğu bir şeydi. Ama içmedim. Hiç içmedim" (Kakınç, 2014b, s. 367).

Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? adlı romanın ilk sayfasında sigara kavramı geçmektedir. Hem de telefonun bir ucunda, birbirini tanımayan iki kişi arasında sigara muhabbeti yapılmıştır.

"Cigara mı içiyorsunuz?"

"Evet! Yeni yaktım."

"Çok içer miniz?"

Sorusunu soruyla karşıladı kadın.

"Siz? Siz de içer misiniz?"

"Evet. Ama çok değil."

"Günde kaç tane, bir paket mi yoksa? Yoksa..."

"Bir paketten az"

"Mesela..."

"On tane falan... Eskiden iki paketi geçiyordum, sonraları azlattım. Dokunuyordu" (Kakınç, 2019, s. 9).

Yine romanın ilerleyen sayfalarında sabah kalkıldığında sigara içilmesinden bahsedilmiştir. "Bu sabah duşumu aldım, kahvemi yaptım, bir büsküvi yedim, cigaramı yaktım" (Kakınç, 2019, s. 47).

Gün Döndü'de sigara kavramı yine diğer romanlarda olduğu gibi çok fazla yer almaktadır. Romanın ana karakterlerinden olan Kerim'in babasının sigara içmesi, Kerim'in annesi tarafından farklı farklı sayfalarda anlatılmıştır. "Baban köşesine çekip oturuyor. Cigarasını yakıyor. Filtreli ağızlığına geçirip ağır ağır içiyor" (Kakınç, 1974, s. 24). "Baban cigaranın birini yakıyor, birini söndürüyor"(Kakınç, 1974, s. 145).

Kerim'in babası için sigara günü gününe içilmesi zorunlu hale gelmiş bir ihtiyaç haline dönüşmüştür. "Bana bir cigara verebilir misin? Bugün hiç içmedim. İçmem gerekti ya, yine içmedim" (Kakınç, 1974, s. 289).

Kerim'in adam kaçırma olayından sonra takip edilmesi, kaçıışı ve korkusu nedeniyle sigara içme isteği romanda şu şekilde verilmiştir: "...Bir cigara. Tek bir cigara. Yarısı içilmiş de olurdu, İzmir de olurdu, tabii. Yeter ki..."(Kakınç, 1974, s. 256)

Bazı romanlarda çocuğun büyükler yanında sigara içmesi yadırganırken bu romanda Kerim'in babası sigarayı oğluna kendisi sunmaktadır. "Al, iç" diyor. "Bastırır." Ardından ekliyor: "Artık erkek sırasına girdin" (Kakınç, 1974, s. 146).

Denizin Kanı'nda yer alan sigara, romanda yer alan çeşitli kişiler tarafından farklı ortamlarda bireysel ya da toplu olarak içilen bir ürün olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca diğer romanlardan farklı olarak hem cigara hem de 'sigara' olarak ele alınmıştır."Şaban Reis kavlı çakmağıyla sigarasını yaktı, ateşi söndürmedi, isli uzun alevde gölgesi duvarda tüter oldu"(Kakınç, 1973, s. 32).Romanın ilerleyen sayfalarında Şaban Reis herkesi kahvede toplar. Hacı'ya ne diyeceklerini konuşurlar ardından topluca sigara içilir."Aliço'nun tabakası elden ele gezindi, sigaralar sarıldı"(Kakınç, 1973, s. 48).Kara Mustafa, denize açılır ancak vurgun yer. Denizin dibinden çıkınca kendine gelmesi için hemen sigara verirler. "Aşır Reis, titreyen elleriyle bir sigara yaktı, bir soluk çekti, Mustafa'nın ağzına dayadı"(Kakınç, 1973, s. 274).

Kayabaşı Uygurluğun Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü adlı romanda sigara kavramına hem "cigara" hem de "sigara" şeklinde rastlanmaktadır. Romanın ilk sayfalarında sigaradaki değişimden bahsedilmiştir. "Eskiden sarma içerdik, sonra hazırına döndük, sonra filtreli sine. Bir ara öldürsen içemezdik bizim cigaraları. Gavurunkinin tadını tattıydık, pek hoşumuza gittiydi"(Kakınç, 1995, s. 12).

Romanın ilerleyen sayfalarında, Almanya'ya gidip de geri dönenlerin sigara içmelerindeki değişim dile getirilmiştir. “Babanın önünde oğlanlar fosur fosur cigara içiyor” (Kakınç, 1995, s. 70).Romanda sigara tiryakileri hakkında kısa bir bilgi verilmiştir. “Sigara tiryakileri iki türdür bilirsiniz. Bir, içine çekip dumanını derin derin soluklananlar...İki, dudak tiryakileri”(Kakınç,1995, s. 133).

Kutup romanı bireysel içerikli olmasına rağmen sigara kavramı her romanda olduğu gibi bu romanda da yer almıştır. Birinci şahsın sigara içme ihtiyacı şu kelimelerle ortaya konulmuştur. “Şu anda tek bir cigara için neler vermezdim” (Kakınç, 2003, s. 68).Yine aynı şekilde sigara içme ihtiyacı farklı kelimelerle dile getirilmiştir. “O gün, bugünkünden kötü bir gündü ve burnum karıncalanıyordu; bir türlü cigara içme fırsatı bulamamıştım”(Kakınç, 2003, s. 133). Romanın ilerleyen sayfalarında sigara içerken edinilen izlenimler dile getirilmiştir. “Cigara içiyorsunuz ve bunu çok iyi biliyorsunuz; Cigara içerken bir şeyi birden görüverirsiniz: Bir bulutun geçişini söz temsili, uzaklarda bir yerde söylenen içli bir şarkının notalarıyla sözlerinin birer birer havada uçtuıklarını, bir körfez vapurunun burnu önünden kaçışan kanal kefallerini...(Kakınç, 2003, s. 151)Birinci şahıs, ilk sigarayı ne zaman içtiğinden bahsetmiştir. “İlk cigaramı bir karaçocu kırbacını sırtıma yedikten sonra içtim. Hırsımdan” (Kakınç, 2003, s. 182).

İyi Geceler Dünya romanında, sigaranın türü sorgulanmıştır. “Ne cigarası bu böyle? “Bulgar” (Kakınç, 1986, s. 13).Yine aynı romanda Selim'in babasının oğlunun büyüdüğünü görüp, sigara içebileceğini dile getirmesi ve sigara teklif etmesi söz konusudur. “Al iç.” dedi. “Artık erkek sırasına girdin...” (Kakınç, 1986, s. 42) Selim adlı şahıs sigaraya duyduğu özlemden bahsetmiştir. “Cigarayı özlemiştim, unutmuştum” (Kakınç, 1986, s. 76). Myria'nın babasının sigara içme gerekliliği kendi ağzından aktarılmıştır. “Bana bir cigara verebilir misin? İçmem gerekti ya yine içmedim” (Kakınç, 1986, s. 231).

Ağaçlar Gibi Ayakta, romanında da sigara kavramına yer verilmiştir. Sigara içen şahıslar genel olarak erkek olsa da sigara içen kadınlara da rastlanmaktadır. “...Gönül Hanım müdür masasına bitişik geniş deri koltukta oturuyordu. Cigara içiyordu. Aceleyle kül tablasına bastırıp söndürdü, sigarasını, küçük küçük öksürdü ve bakmadı” (Kakınç, 1990, s. 27). Sigaranın insan sağlığına verdiği zarardan dolayı, doktor tarafından sigara içilmemesi tavsiye edilmiştir.

“Sinirlenmeyin, çok cigara içmeyin, oturun ve bekleyin” (Kakınç, 1990, s. 82).Sigaranın keyifle içilmesinden de bahsedilmiştir. “Cigarasını keyifle içiyordu. Keyifle” (Kakınç, 1990, 96). Yine aynı romanda tiyatro aktörünün sigara içmesinin sesini değiştirmesi dile getirilmiştir. “Cigarayı azalt. Seyircileri bu yeni sesinle yadırgatıyorsun, farkında değil misin?” (Kakınç, 1990, s. 153)

Bağışla Onları romanında, bir tiyatro oyuncusunun sigara içmesinden söz edilmiştir. “Titizlikle paketinden çıkardığı cigarasını iri, kehribar ağızlığına taktı, dişlerinin arasına sıkıştırdıktan sonra ikinci çakışında yanan kibritle yaktı ve uzun bir soluk çekti” (Kakınç, 2018d, s. 35).

2.2.4.İçki

Şarap, Türk Dil Kurumu’nun *Güncel Türkçe Sözlük*’ünde“Üzüm veya başka meyve sularını türlü yöntemlerle mayalandırarak elde edilen alkollü içki, mey”(https://www.tdk.gov.tr/12.04.2019) olarak tanımlanmıştır.

Rıza Bey Aile Evi’nde içki türü olarak ‘şarap’ kavramına yer verilmiştir. Şarap kavramı romandaki diğer sosyal unsurlara göre daha az geçmektedir. Şarap da sigara gibi moral bozukluğunda içilen bir çeşit ürün olarak yer almıştır. “Havra sokağında çektim şarabı, çektim şarabı. Kafayı bulunca yola çıktım” (Kakınç, 2008, s. 62).

Kurşun Ata Ata Biter adlı romanda şarap, rakı ve viski gibi çeşitli adlarla anılan içki türleri yer almıştır. Eğlenmek, dünyevi hayatından sıkıntılarından uzaklaşmak, insanların belli bir ortamda kafa dağıtmak amaçlı içtiği ürün olarak karşımıza çıkmaktadır. “Araboğlu da boğma rakısı sundu arkadaşlarına” (Kakınç, 2018c, s. 16).Yorgunluğu atmak amaçlı da kullanılan içki türü olan viskiye de yer verilmiştir romanda. “...holün ışığının yardımıyla bir şişe viski bulup çıkardı, iki de bardak aldı, oturma odasına yollandı” (Kakınç,2018c, s. 40).

Yazar, *Alçaktan Uçan Güvercin*’de şarap, rakı, içki kavramlarına fazlaca yer vermiştir. Diğer romanlarda olduğu gibi eğlence unsuru olarak ele alınmıştır. “Her gece her gece Şehir Kulübünde rakı sefaları...”(Kakınç, 2012, s. 24)Rakı kavramı günlük hayatın vazgeçilmez içeceği olarak da romanın çeşitli yerlerinde dikkat çeker. “Sahanda iki yumurta kırdı, domates salatası yaptı yanına bir bira açtı” (Kakınç, 2012, s. 103).

Rakı *Alçaktan Uçan Güvercin* adlı romanda eğlence unsurunun dışında zorbalıkla içtirilen bir içki çeşidi olarak da yer almıştır. Menekşe'nin tecavüzcüleri genel olarak ilk önce zorla içki içirmiş, daha sonra ırzına geçmişlerdir. Rakıyı içmezse ölümle tehdit etmişlerdir. “Necip Çetin'in evine zarar göreni taksi ile götürüp bu evde sabaha kadar rakı içip, zarar görene de rakı içirilip, içine uyuşturucu madde katarak...” (Kakınç, 2012, s. 171)

İnsan Kurdu'nda da yazar şarap, içki ve rakı gibi unsurlara yer vermiştir. Sadece bazı günlerde kafa dağıtmak, sakinleşmek amacıyla değil de günlük hayatın her noktasında içilen ürünler olarak karşımıza çıkar. Romanın ilk başlarında Ali, şarap içmez çünkü köyden kasabaya yeni gelmiştir. Ancak bir süre sonra İbrahim Usta ve diğer arkadaşları Ali'ye içki içme alışkanlığı kazandırır. “Ali, ben içmem ağa...” dedi. İbrahim Usta: “İçersin, içersin...” (Kakınç, 2014a, s. 23) Yine romanın ilerleyen kısımlarında, Ali hâlâ içki içmeye alışamamıştır ve bunu romanda açıkça dile getirir.

“Ben içmeyeyim Çolak..” Çolak eli havada, “Niyeymiş?” dedi.

Ali, “Alışamadım...”

Çolak: “Yavaş yavaş. Herkes anasının karnından şarapçı doğmaz...” (Kakınç, 2014a, s. 30)

Sabah Olmasın'da da içki ve türlerine yer yerilmiştir. Topluluğun, Nevin ve Kemal'e gecekonduyu yapacakları gece uykuyu dağıtmak amaçlı içtikleri bir ürün olarak yer almıştır. Hulûsi Bey: “Ben yanımda şişem olmadan böyle işlere girmem, dedi takıldı. Sen bana bir yarımlik alırsın yarın akşama. Uykuyu çar çabucak dağıtırım” (Kakınç, 1967, s. 78).

Romanda, insanların şarapla bütünleşmesi ve şarabın vazgeçilmez oluşu dikkat çeker. “Bana şarapçı Tefik diye boşuna dememişler, boru mu? Şişem koynumda nöbetime girmişim” (Kakınç, 1967, s. 102).

Kopuk Takımı'nda da içki, şarap, rakı ve Amerikan usulü içki türlerine değinilmiştir. Daha romana başlar başlamaz içki kavramına yer verilmiştir. “Yusuf'la içtik dışarıda”(Kakınç, 2014b, s. 78).Rakının müzik eşliğinde içilmesinden bahsedilmiştir. “Rakı bardaklarda yıldızlandı. On plağı üst üste otomatik pikaba koyduk, radyonun sesini kıstık. ‘Düştü bir dal gibi gölgem

sulara' diye bir şarkı başladı. Konuşmadan bardaklarımızı tokuşturduk” (Kakınç, 2014b, s. 6).

Bu romanda ilk kez içkiye dini yönden bakılmış ve günah boyutuna değinilmiştir. Hasan'ın eve içkili gelmesi üzerine büyükannesi günah olduğunu hatırlatır.

“Bir bardak bira içtim arkadaşlarla.Bir bardaklık büyük ana...”

“Günah değil mi?” dedi.

“Bir bardağın da günahı mı olurmuş?”

“Elbette!Hak Teala hazretleri...” (Kakınç, 2014b, s. 16)

Her ne kadar toplum tarafından onaylanmayan bir durum olmasa da içki arkadaş ortamında içilen bir eğlence unsurudur. Amerikalı ve Hasan beraber içerler.

“Sinçolan!” dedi.

“Ha?”

“İçeceğiz değil mi?”

“İçeceğiz...”(Kakınç, 2014b, s. 59)

Hasan'ın yeni tanıştığı Alexander ile karşılıklı şarap içmeleri yeni hayatlarının şerefinedir. “Hadi, ikimizin şerefine. Yeni hayatının şerefine!”(Kakınç, 2014b, s. 231)

Yine romanda Ayfer ile Hasan'ın içki muhabbetleri ve beraber içmeleri de göze çarpar. “İçkiniz var mı?” “Var.” “Ne ama?” “ Konyak buzsuz”. “ Bendekiler vermut. Üstelik çingil çingil buzlu”(Kakınç, 2014b, s.248).

Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? adlı romanda içki ve içkinin vermiş olduğu sarhoşluk durumu kadının babası üzerinden aktarılmıştır. “İçerdi ve sarhoş olurdu o da... Ancak zararsızdı” (Kakınç, 2019, s. 22).

Gün Döndü adlı romanda da içki kavramına yer verilmiştir. Eylem yapan gruptaki kişilerin içkili olmasından bahsedilmiştir. “...Dördümüz de içkiliydik. Hele Hamza burnunun ucunu göremiyordu” (Kakınç, 1974, s. 91).

İçki, arkadaş ortamında alışılan, arkadaş hatırı ve arkadaş zorlamasıyla içilen bir unsur olarak da romanda yer almıştır. Yazar bunu Semay ve Necla üzerinden okuyucuya göstermiştir. “Yapma Semay, varma üstüme, n’olursun!”

“Ölümü öp, içmezsen!Valla’i darılırım. Hadi!”

“İçemem! İçim bunalıyor.”

“İçeceksin dedim. İçmezsen, valla’i de billa’i de darılırım, hem de çok darılırım. İçeceksin! Ölümü öp, dedim” (Kakınç, 1974, s. 95).

Denizin Kanı’nda, içki türü olarak daha çok şarap kavramı geçmektedir. “Uzun’un gözlerine kan yürümüştü, şarap bardağını büyücek yudumladı, bıyıkları şaraba girip çıktılar”(Kakınç, 1973, s. 54). Şaban Reis : “Mustafa’nın şerefine, herkes içecek testilerden...” (Kakınç, 1973, s. 92) dedi. Yine şarabın da sigara gibi toplu ortamlarda da içildiği görülür. “Erkekler çoktan düğün salonuna oturmuşlardı. Rakı, şarap aktıkça ardı geliyordu”(Kakınç, 1973, s. 98).

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, içki türü olarak “bira” daha sık kullanılmıştır. Almanya’da yaşayan halkın birayı çok tükettiğinden bahsedilmiştir. “su yerine bira içmeye...” (Kakınç, 1995, s. 26)Yine Almanya’ya gidip geri dönenlerin de çok fazla bira tüketmesi söz konusudur. “Bu Almanya’dan göçüp gelenler orda alışmışlar, su yerine lıklıklık bira şişesini dikerlermiş başlarına, içerlermiş. Kadını da erkeği de çoluk çocuğu da”(Kakınç, 1995, s. 64).

Kutup romanında, içki ve rakı kavramları yer almaktadır. Yazar yani anlatıcı içkiyi sevdiğini dile getirmiştir. “İçkiyi hep sevdim. Her ikindi ve de iki parmak kadar. Üstü buz ve tonikle dolu. Balkonda oturuyorum ve yudum yudum içiyorum”(Kakınç, 2003, s. 45). “Buzlu rakı kadehlerinin dizildiği masa üstlerinde taze ve koyu yeşil Papaz eriği de mezelik dururdu: Bir yudum rakıya bir ısırık Papaz eriği” (Kakınç, 2003, s. 12).

İyi Geceler Dünya romanında genel olarak Almanya’da tüketilen içki türlerinden ve diğer ülkelerdeki içkilerden bahsedilmiştir. “Cumartesi geceleri oldu mu, evde yer yerinden oynardı. İspanyollarla İtalyanlar şarap içerlerdi. Türkler rakı” (Kakınç, 1986, s. 53). Yine aynı romanda içki türlerinin varlığı göze çarpar. “Bana bir duble Rus votkası, bir de Africola getir” (Kakınç, 1986, s. 84).

Ayaklar Gibi Ayakta romanında da içki kavramı az da olsa yer almıştır. “İçki ister misin?” “Bir yudum...” (Kakınç, 1990, s. 38)

Bağışla Onları romanında da içki kavramı yer almıştır. “İçkilerimi fazla geleceklerini bile bile içiyorduk” (Kakınç, 2018d, s. 58). Yine aynı romanda anlatıcı şahıs tarafından içkinin tanımı yapılmıştır. “İçki bir avuntudur. Yavaş ve çok dikkatli içerseniz, sırdaşınız e dert ortağınızdır. Sizi kendinizle barıştırır” (Kakınç, 2018d, s. 93).

2.2.5. Kaçakçılık

Kaçakçılık, Türk Dil Kurumu’nun *Güncel Türkçe Sözlük*’ünde “Bir devletin yasalarına karşı gelerek yapılan ticaret, kaçakçının yaptığı iş”; *Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlük*’ünde ise; “Vergi vermeden düzen kullanarak yasalarca alım satımı yasak edilen nesnelere yurda sokma, yurttan çıkarma, gizlice alıp satma ve bundan bir kazanç sağlama eylemi” (<https://www.tdk.gov.tr/12.04.2019>) olarak tanımlanmıştır.

Kurşun Ata Ata Biter adlı roman Üzer, Cevahir ve Tahir adlı üç arkadaşın kaçakçılık yapması ve bu süreçte yaşanan olaylar üzerine kurulmuştur. Kaçakçılık romanın ana unsuru olup en sık geçen kavramlardan birisidir. Romanda daha çok kaçakçılığın temeli, kaçakçılık yapan insanların özellikleri ve kaçakçılığın sonucunda ortaya çıkan durumlar gibi unsurlara değinilmiştir. Üzer, Cevahir ve Tahir Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde kaçakçılık yapmaktadır. Kaçakçılığın var oluşu ta eskilerden beri bilinmektedir. Üzer’in babası da kaçakçılık işiyle ilgilenmiş ve bu iş sonucunda hayatını kaybetmiştir. Yine aynı şekilde Tahir de kaçakçılık esnasında mayına başlamış ve hayata veda etmiştir. Kaçakçılığın tehlikeli, zor ve sonucunda ölümün olması romanda ayrıntılarıyla anlatılır.

“Benim babam da bu meslekteydi” dedi. “Bu kasabanın, bu çevre köylerin tüm adamı bu işten ekmek yer. Kaçakçılık yapmasın da n’apsın? Ekilecek toprağı mı var? Hepsini almış hükümet, sınır demiş, döşemiş mayını. Tarlalar mayın altında... Zeytinler mayın deryasında yüzüyor. Babam ki, bu işte ehildi, kokusundan anlardı mayını, rüzgârı dinler, candarmayı bilirdi. N’oldu? Karşı gelemedi yazgısına. Bir gece sabaha karşı adamın yarısını getirdiler eve. Bitmişti” (Kakınç, 2018c, s. 27).

Yine Kasım Ağa’nın babasının da kaçakçı oluşu ve oğlunun da bu yolda yürümesi gerektiği romanda bahsedilmiştir. “Kasım Ağa’nın babası Yetiş Bey, yörenin tek kaçakçı ağasıydı. Yine de istemişti oğlu kaçakçılığa gitsin, görsün, öğrensün her şeyi. Böyle olursa, kimsenin bir gün yerini alacak oğluna kül

yutturamayacağını hesaplamıştı” (Kakınç, 2018c, s. 210).Romanda mayın ve kaçakçılık gibi iki sosyal unsur insanların hayatına son vermeleri nedeniyle bir bütün olarak okuyucuya aktarılmıştır.

Romanda insanların tek geçim kaynağı kaçakçılıktır. Hayatları boyunca analarından atalarından bu işi görüp bilmişler, yaşamlarını bu yolda feda etmişlerdir.“Elimizden kaçakçılıktan öte ne gelir? Seninkinden ne gelir başka? Biz anamızdan kaçakçı doğduk, işimiz gücümüz kaçakçılık. Tahir gibi ya da babam gibi bir son bulup ümüğümüze çökene dek bu işi yapacağız (Kakınç, 2018c, s. 50).

Kaçakçılık ilkel yöntemlerle yapılmış olup, kaçakçılık at ile bütünleşmiştir.“Kaçakçının atı gitti mi, o kaçakçı biter, sonunu buldurur” (Kakınç, 2018c, s. 78). Yine romanda kaçakçılık yapan insanların özelliklerine ara ara değinilmiştir. “Kaçakçı uykusu, tavşan uykusu. İlk horoz çılıkıldı, gözümü şırp diye açtım, uyandım”(Kakınç, 2018c, s. 89).Yazar kaçakçı olmanın da kaçakçı karısı olmanın da zorluğunu vurgulamıştır. “Kaçakçı karısı olmak yürek ister. Kaçakçı bir kere ölür, kaçakçı karısı bin kere” (Kakınç, 2018c, s. 160).

Kaçakçılıkta ilkel yöntemlerin terk edilmesi gerektiği, zamanın değiştiği ve modern tekniklerle bu işin yürütüleceğinden bahsedilmiştir. “Bu işler iki kaçakçı tayfası, dört yedekçi hayvanıyla yürümez, yürütülemez. O devri kapatacaksın”(Kakınç, 2018c, s. 73).Daha fazla para kazanmak için kaçakçılık işi büyümüş ve daha modern tekniklere ihtiyaç duyulmuştur.“Tırlarla çalışacaksın. Belki zaman zaman otobüslerle de. Zaman zaman ciplerle. İşin icabı neyi lazım görüyorsa...” (Kakınç, 2018c, s. 73-74)

Romanın ilerleyen sayfalarında kaçakçılık işinin zorlaşması ve cana mal olacak şekilde tehlikeli hal alması sonucunda kaçakçı başı Hayri Bey, Kasım Ağa'ya ya bu işi yapacağını ya da yapamazsa işten çıkarılacağını söyler. Kasım Ağa bunun üzerine şöyle der:“Bırakmak mı? İşte bu olmaz. Hayri Bey'im, hiç olmaz. Çünkü bizim bu kaçakçılık işimiz atadan kalmadır. Dedem kaçakçıydı...”(Kakınç, 2018c, s.75)

2.2.6.Kader

Kader, Türk Dil Kurumu'nun *Güncel Türkçe Sözlük*'ünde“Yazgı, genellikle kaçınılmaz kötü talih”(https://www.tdk.gov.tr/12.04.2019) olarak tanımlanmıştır.

Kader kavramı, *Kurşun Ata Ata Biter* romanda sık geçen kavramlardan biridir. İnsan hayatında önemli yer tutan kader, doğumdan ölüme kadar insanın inandığı ya da inanmak istediği bir olgudur. Romanın çeşitli yerlerinde kader kavramı genellikle ölüm unsuru ile birlikte verilmiştir. Ölüm karşısında duyulan acı, çaresizlik, ümitsizlik ve yalnızlık kadere olan inanç ile yatıştırılmaya çalışılmıştır. Tahir'in ölümü üzerine eşi Hediye yalnız kalmış adeta hayata küsmüştür. Tahir'in arkadaşı Cevahir de çok içermiş ancak Üzer kadere davranmıştır. "Tahir öldü. Bak gözlerime, ne diyorum duyuyor musun? Tahir öldü. Vadesi o kadarmış onun. Vadesi gelen adam her yerde ölür..." (Kakıncı, 2018c, s.24) Kader kavramı romanda kaçakçılık üzerine genellemiştir. Kaçakçılık yapanların genelini kaderinin kötü olduğu ve ölümlerle sonuçlandığı romanın çeşitli yerlerinde yer almaktadır. Üzer: "Kaçakçı kısmının sonu ya candarma kurşunuyla ya da mayınla. Bir üçüncüsü yok. Allah kaçakçıya rahat döşek yazmamış. Bu ikisinden biri gelecek başına mutlaka. Ya kurşun ya mayın"(Kakıncı, 2018c, s. 27). Yine romanda Hediye'nin, Tahir'in, Üzer'in babasının, Gazel'in kardeşinin de yazgısının kötü olduğu kısaca kaçakçılıkla uğraşan herkesin kaderinin aynı olduğu öyle ya da böyle ölümlerle sonuçlanacağı vurgulanmıştır.

Kaçakçılıkla uğraşanların dışında kaçakçı karılarının da kaderinin aynı olduğu, kara bahtlı olduğu söylenmiştir. Gazel: "Yazgı" dedi. "Genç yaşta, kızın kara yazgısı! Adı dula çıktı!"(Kakıncı, 2018c, s. 66) der. Gazel, Üzer ile evli değildir ancak ona o kadar çok alışmıştır ki adeta evli gibi hissetmektedir. Gazel'in düzenli bir hayatı yoktur. O da diğer kaçakçı karıları gibi Üzer kaçakçılığa çıktığında üzülmemekte, endişelenmemektedir. Diğer kadınlardan tek farkı hayatını yaslayacağı bir eşi ve evi olmamasıdır. Gazel bunun için şöyle der: "Benim yazım başka. Yazan başka yazmış. Silsen silinmez, okusan okunmaz"(Kakıncı, 2018c, s. 160).

Alçaktan Uçan Güvercin'de yazgı kavramı sosyal unsur olarak karşımıza çıkar. Menekşe'nin başından geçen olaylar, yaşadığı çöküş ve bunalım yazgı kavramına bağlanmıştır. "Sen kalk, fıkara Rıza Çalık'ın kızı, kara yazgılı Menekşe, Allah'ın Adapazarlarında..."(Kakıncı, 2012, s. 15)

Yine aynı şekilde Menekşe'nin doktor muayenesinden sonra kendi hakkındaki düşünceleri yazgı kavramıyla ilgilidir. "Çilem mi, yazım mı, başıma gelenler, başıma gelecekler mi?" (Kakınç, 2012, s. 23)

İnsan Kurdu'nda Ali'nin Zeynep'i kaçırmaması ve bunun sonucunda çekilen sıkıntılar ve zorluklar kader kavramına bağlanmıştır. Ali "Oldu bir kere ağa...Ne gerekse çekeceğiz. Yazılmış yazımız" (Kakınç, 2014a, s. 92).

Kopuk Takımı'nda kader kavramının yerine kismet kavramı kullanılmıştır. Hasan annesinin ölümünü, başına gelen ve gelebilecek her şeyi bu kavrama bağlar. "Kismet..."dedim. Her şey kismet..."(Kakınç, 2014b, s. 154)Yine başka bir örnek ise Amerikalı Almanya'ya gidince Hasan'ın da gelmesini söyler. Amerika'ya gidip gitmeme konusu da kader kavramına bağlanmıştır.

Denizin Kanı'nda, çeşitli durumlar kader kavramına bağlanarak teslimiyet sağlanmıştır. Romanda yazar, Çakır adlı şahısın ağzından toprakçı ve denizcilerin kaderinden bahsetmiştir. "Toprakçının yazgısı budur, herkes bulur toprağı, ya kismet der denize gelir. Toprakla deniz bir mi? Bir olur mu?" (Kakınç, 1973, s.25)Bir diğer şahıs olan Iraz'ın ağzından başına gelen olaylara karşı şaşkınlık ve kader kavramına bağlılık dile getirilmiştir. Iraz'ın babası, Iraz'ı Mustafa'ya vermeyince kaçma kararı alırlar. Kaçarken çektikleri sıkıntılar ve zor günlerin ardından Iraz'ın ağzından şu kelimeler dökülür. "Kader de bu da mı varmış?"(Kakınç, 1973, s. 73)

Iraz'ın babasının, Iraz kaçtıktan sonra aklı başına gelmiş ve yaptığı hatanın farkına varmıştır. Kızını Mustafa'ya vermemekle kadere karşı çıktığını düşünmüş ve pişmanlığını dile getirmiştir.Bunu da şu sözlerle ifade etmiştir. "Ben Iraz'ın tırnağını yaratamazken nasıl oldu da sanki pabucum, mendilim, cigara tabakamış gibi vermem dedim? Nasıl dedim? Yazan yazmış yazılarını onların. Benimkisi karşı gelmekti, karşı gelmek! (Kakınç, 1973, s. 90)Yine aynı romanda Hanife kadın, başlatılan eyleme karşı Kara Ada ve adadakilerle ilgili kaderi insanların çizdiğini ifade eder."Yazan böyle yazmaz, böyle yazmaz! Yazıcının kul işine karıştığını hangi kitap yazıyor. Hiç biri. Böyle isteyin böyle olsun der. Demek ki, biz öyle olsun istemiştik, böyle olmuş"(Kakınç, 1973, s. 197).

Yine romanda kader kavramı Iraz'ın başına gelenler üzerinden okuyucuya aktarılmıştır. Iraz'ın eşi Mustafa, vurgun yedikten sonra sakat kalmış, yataklara

düşmüştür. Köyün kadınlarından Kara Fatma bu durum üzerine şu sözlerle kaderi Allah'ın yazdığını ve kaderin değiştirilemeyeceğini ifade etmiştir: Yazan öyle yazmış bir kere...dedi. İrazn'apsın? Ölüm olsa bozulmaz artık!..”(Kakınç, 1973, s. 283)

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, Cumhuriyet Kırathanesinin sahibi Muzaffer Yaşar kahvesini elden çıkarması ve sonra tekrar kahvenin sahibi olması kismet kavramıyla açıklamıştır. “Bu kahve eskiden de benimdi. Bir ara elden çıkardım, şeytana uydum, sattım. Sonra olanlar oldu, geçen geçti, yine döndü bana geldi. Kismet diyelim!”(Kakınç,1995, s. 67)

Kutup romanında anlatıcı şahıs, annesinin kaderinin iyi olmadığından bahsetmiştir. “Annemi ağlarken çok gördüm. Kısmetsiz bir kadındı”(Kakınç, 2003, s. 23). Yine annesi talihinin iyi olmadığı dile getirmiştir. “Biz kismet kapalı bir gençlik” (Kakınç, 2003, s. 25) derdi annem.

İyi Geceler Dünya romanında yazgı kavramından hareketle insanın kaderinde var olanların dışına çıkamayacağı dile getirilmiştir. “O nasıl bir Tanrı ki, buyruklarından dışarı uğrayamayacağımız, ona karşı gelemeyeceğimiz işleri bize yaptıran yazgıyı alnımıza yazıyor hep?”(Kakınç, 1986, s. 124)

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında tiyatrocunun eşinin hamile olması ve bebeğin ölümü kader kavramıyla açıklanmıştır. “Kader. Alın yazısı. Mukadderat. Ve buraya kadar. Tanrı verir, Tanrı alır. Hepimiz onun...”(Kakınç, 1990, s. 108)

2.2.7. Silah-Tabanca-Bıçak

Rıza Bey Aile Evi adlı tabanca ölüme yol açan bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Fatma'nın Cemal'i aldatması üzerine, Cemal Kemal'i öldürmek için *Rıza Bey Aile Evi*'ne gider. Ancak Kemal'in dostu Hulûsi, kendisini kurşunların önüne atar. “İki defa tabancasını patlattı. Hulûsi Efendi. ‘Yandım anam’ dedi; Cemal'anın üstüne düştü” (Kakınç, 2008, s. 161).

Kurşun Ata Ata Biter'de tüfek insanları öldürmek için kullanılan bir araç olarak karşımıza çıkar.“Üzer tüfeğini doğrulttu. Nişanını aldı” (Kakınç, 2018c, s. 257).Üzer'in babasının ölümü, Cevahir'in bacağından vurulması ve sonrasında ölmesi, Kasım Ağa'nın ölümü, Üzer'in yeğeni Ali'yi öldürmesi, kaçakçılığa çıktıklarında pusuya düşürülmeleri gibi birçok olay tüfek ile

gerçekleştirilmiştir.“Üzer başka söz ettirmede, tetiğe bastı. Kurşun namludan çıktı”(Kakinç, 2018c, s. 257).

İnsan Kurdu'nda, tabanca kavramı diğer romanlarda ele alındığı gibi yaralayıp, delen ve ölüme sevk eden hatta öldüren bir unsur olarak karşımıza çıkar. Bunun dışında kurşunun tabancaya nasıl konulacağı ve kurşunun işlevi de okuyucuya aktarılmıştır. Romanda Çolak, Ali'ye tabancaya nasıl kurşun konulacağını anlamıştır. “Şimdi kurşun var içinde. Yedi tane alır. Bunu açarsın, doldurma röverdir. Doldurursun kurşunları... Kaparsın. Emniyeti açtın mı, korkma artık. Çekiver tetiği...” (Kakinç, 2014a, s. 67)

Ali ile Murat ağanın pusuya düşürülmesinde ve Murat Ağa'nın vurulmasında kurşun kavramı önemli yer tutar. “Kurşun yağmuru vızır vızır başladı”(Kakinç, 2014a, s. 158).

Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? adlı romanda tabanca kavramı yer almaktadır. Harika Hanım'ın okuduğu hikâyede telekız mektup arkadaşı bulur. Ancak bir süre sonra mektup yazılmaz olur. Erkek evlenmiş, iki çocuğu olmuştur. Harika Hanım, bu durum hakkında şiddet eğilimli düşünür. “O böyle konuşunca onu öldürmek geldi. Bıçakla, tabancayla ya da filmlerde gördüğüm gibi bir şeyeyi vurup kırarak onunla. Yüzünü gözünü darmadağın ederek”(Kakinç, 2014, s. 37).

Gün Döndü, adlı romanda tabanca kavramı bir tehdit unsuru olarak kullanılmıştır. Eylem yapan grubun, kaçırdığı adam üzerinde tabancayla baskı kurması ve adamın tabanca tehdidinden kurtulması romanda örneklendirilmiştir. “Adam beklenmedik bir davranışta bulundu. Silkindi, tabancaların tehdidinden kurtuldu da” (Kakinç,1974, s. 77).

Romanın ilerleyen sayfalarında tabanca tehdit unsuru olmaktan çıkmış, ölüme neden olan bir unsur haline gelmiştir. Kaçırılan adamın tabancayla öldürülmesi bunun örneğidir. “...beş altı saat kadar beklemişler, sonra tutup öldürmüşler.”

“Tabancayla mı?”

“Evet. Şakağına üç kurşun sıkıp bırakmışlar, ölüsünü” (Kakinç, 1974, s. 132).

Denizin Kanı'nda, öldürücü unsur olarak silah, tabanca ve tüfek gibi unsurlara, Kara Mustafa'nın Hacı'yı öldürme teşebbüsü ve sonunda kendisinin Hacı'nın adamı İsmail tarafından çifte“İki namlulu av tüfeği”(https://www.tdk.gov.tr/12.04.2019) ile öldürülmesi dışında rastlanmamaktadır. Genel itibariyle ölümün kalp krizi şeklinde gerçekleştiği görülmektedir.

Kopuk Takımı'nda, Hasan, genelev kadını olan Günay için gelen adamı bıçakla öldürmüştür. Ölümün sebebi ise; kadını koruma ve sahiplenme duygusudur.

“Bıçağı olanca gücümle havaya kaldırdım, indirdim. Sert bir yere çarptı ilkin. Elim sendelendi, bastırdım. Ete girerken kemiklerdeki çıtırtısı koluma, kolumdan bütün vücuduma değdi”(Kakınç, 2014b, s. 96).

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, bıçak ölüm için kullanılan bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. “Türklerden dostu vardı, uzun süre birlikte yaşadılar. Sonra arkadaşım bir başka Türkle ilişki kurmaya kalkınca eski dostu, bir gün, Goethe Strasse'de, hem güpegündüz, herkesin gözü önünde çekti bıçağını, vura vura öldürdü kızı”(Kakınç, 1995, s. 35).

Kutup romanında, öldürme araçlarından bahsedilmiştir. “İçinizden o erkeği öldürmek gelmez mi? Bıçakla, tabancayla ya da filmlerde gördüğümüz gibi bir şişeyi vurup kırarak onunla. Yüzünü gözünü darmadağın ederek”(Kakınç, 2003, s. 107).

2.2.8.Ölüm

Türk Dil Kurumu'nun *Güncel Türkçe Sözlük*'ünde“Bir insan, bir hayvan veya bitkide hayatın tam ve kesin olarak sona ermesi, ahiret yolculuğu, edebi uyku, emrihak, irtihal, memat, mevt, vefat”; *Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlük*'ünde ise;“Canlılarda yeniden başlamamak üzere bütün hayati olayların son bulması”(https://www.tdk.gov.tr/12.04.2019) olarak tanımlanmıştır.

Ölüm kavramına *Rıza Bey Aile Evi* adlı romanın son sayfaları hariç yer verilmemiştir. Bahriyeli Cemal, Kemal ile Fatma'nın ilişkisinden dolayı Kemal'den intikamını almaya gelir. Kemal'in vefalı dostu Hulûsi önlemek ister. Hulûsi Kemal'in evde olmadığını söyleyerek içeri girmesini engellemeye çalışır. İçeri bırakılmayan Bahriyeli, Hulûsi'yi vurur, öldürür. Bu romanda daha çok

namus konusuna bağlı olarak ölüm gerçekleşmiştir. Ölüm ile birlikte dostluk anlayışı da ortaya konulmuştur. Kemal'in dostu Hulûsi, dostluğu uğruna kendisini kurşunun önüne atmış ve arkadaşının yerine kendi canından olmuştur. "İki defa tabancasını patlattı. Hulûsi Efendi. 'Yandım anam' dedi; Cemal' in üstüne düştü"(Kakınç, 2008, s.161).

Kurşun Ata Ata Biter adlı romanda toplumu etkileyen ve insanların yaşamının sonu olan ölüme farklı şekillerde yer verilmiştir. Ölümün her yerde olması, zamanı geldiğinde her insanın ölümle karşılaşacağı, ölümün kader olduğu, ölümü kabulleniş gibi anlamlarda kullanılmıştır.

Yazar ölümü zamanı geldiğinde ölme ve evrensel olma gibi anlamlarda kullanmıştır. Bunu yaparken de okuyucuya herkesin bir gün, bir yerlerde farklı şekillerde öleceği ve dünyanın sonsuz olmadığı gibi mesajlar vererek ölümün kabullenilmesi gerektiğini de vurgulamıştır. "Vadesi gelen adam her yerde ölür. Gece yatar, sabah kalktığında ölür, kahvede otururken ölür, at üstünde ölür, otobüste, trende, ne bileyim, bilmem ne yaparken ölür. Ölüm her yerde var" (Kakınç, 2018c, s. 24).

Yazar, ölümün insanı zamanı geldiğinde bulacağını Üzer'in ağzından şu şekilde dile getirmiştir:

"Sana dedim; Tahir öldü, biz kaldık yaşıyoruz, biz yaşıyoruz. Daha çok adam ölür, onlar ölür diye biz vademiz gelmeden ölelim mi? Niçinmiş? Bizim de vademiz elbette gelecek, biz de öleceğiz bir gün. Ama ölene kadar yaşayacağız. Kör de olsak, topal da olsak..."(Kakınç, 2018c, s.142)

Yazar ölümün bir son olduğunu, hayata eksik olarak da devam etmenin ölmekten daha iyi olduğunu Cevahir'in bacağına kesilmesi üzerine okuyucuya ölümden daha kötüsünün olmadığını yine Üzer aracılığıyla okuyucuya duyurmuştur. Tatar yüzlü, ufarak "Danışma"cı, "Kurtulsun da hemşerim"dedi. "Varsın bacağına kessinler.N'olmuş bir bacağı kesilirse? Ölüm olmasın ucunda, ölüm! Adam bacaksız yaşamaz mı? Yaşar"(Kakınç, 2018c, s. 105).

Alçaktan Uçan Güvercin romanında ölüm kavramı en temel anlam olan hayatın son bulması şeklinde yer almıştır. Nuri Genç beyin babasının ihtilal sırasında öldürülmesi romanda şu şekilde geçer: "Babasını bir gece evinde baskınlayıp tabancayla öldürdüler"(Kakınç, 2012, s. 34). Yine romanın sonlarında savcı Fahri Ergün'ün öldürülmesinde de ölüm kavramı gerçek anlamıyla

kullanılmıştır. Ölüm kavramı romanda tehdit unsuru olarak da kullanılmıştır. Menekşe'nin tecavüzcüleri ona zorla rakı içirir. İçmezse onu öldüreceklerini söylerler. "İç!" dedi Halil Yavuz. "İçmezsen ölüm var ucunda, ona göre yani!" (Kakınç, 2012, s. 85) Hem ölüm hem de içki kavramı birlikte alınmış yazar iki sosyal unsuru yan yana vermiştir.

İnsan Kurdu'nda da ölüm kavramı hayatımızın bir gerçeği olarak yer almıştır. Bazen ölümün geri planda olduğu bazen de tutkular uğruna ölümün göze alındığı görülmektedir. Ali ile Zeynep'in kaçış maceralarında birçok zorlukla baş başa kalmışlardır. Ancak bu ikili atları öldüğü halde amaçlarından vazgeçmemişler onca yolu yürümeyi düşünmüşlerdir. Hatta daha da ileri giderek ölümü bile göze almışlardır. "Naparsın bir kere düştük yola... Ölmek var dedik, dönmek yok. Denize mutlaka varacağız. Varmamız gerek" (Kakınç, 2014a, s. 122).

Murat Ağa'nın vurulması üzerine ölüm kavramı romanda gerçek anlamıyla yer almıştır. Ölümün kaçınılmaz olduğu ve bir gün mutlaka herkesi bulacağı dile getirilmiştir. Ali: "Vursun öldürsün mü istiyorsun Murat Ağa?" Buna karşılık Murat Ağa şöyle der: "Eh, Ali, nasıl ola bir gün..." (Kakınç, 2014a, s. 140)

Sabah Olmasın'da ölümden daha önemli şeyler de olduğu ve bazı hususların ölüme tercih edildiği görülmektedir. Romanda insanların evlerinin fabrika tarafından yıkılmak istenmesi ve insanların bu yolda direnişi dikkat çeker. Muhtarın karısı Durdu: "Ölürüm de çıkmam" (Kakınç, 1967, s. 52) dedi. Diğer romanlardan farklı olarak *Sabah Olmasın*'da mecaz anlamıyla da kullanılmıştır. Arnavut'un çok iyi armonika çalması üzerine: "Çalar domuzun Arnavutlu, dedi Muhtar. İstemesin bir kere, ölüyü hoplatır mezarında..." (Kakınç, 1967, s. 107)

Kopuk Takımı'nda ölüm kavramı, en temel anlamıyla vaktin dolmasıyla bir canın son bulması şeklinde yer almıştır. Hasan'ın annesinin, babaannesinin ve büyükbabasının ölümü buna en güzel örnektir. Hasan'ın annesinin ölümünü sevdiği kız olan Yüksel öğrenir ve bunun üzerine ölümle ilgili derin anlamı olan şu sözü söyler. "Ölümün önünde durulmuyor ki..." (Kakınç, 2014b, s. 142) dedi. Ayrıca Hasan'ın, Günay için gelen adamı bıçakla öldürmesi de örnek olarak ele alınabilir.

Aleksandra, Hasan'ın kendisini sevmediği hissedince ölmek ister. Aleksandra: “Öleyim öleyim mademki beni artık sevmiyorsun” (Kakınç,1967b, s. 347).Ölmek sözcüğünü ilk kez kullanmıştır. Hasan ise bu durum karşısında ne yapacağını bilemez, kendisini çaresiz hissederek. Kendisi de inanmasa bile duyduğu üzüntü karşısında onu sevdiğini tekrarlar.

Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? adlı romanda ölüm kavramı insan değil de bir hayvanın ölümü şeklinde ele alınmıştır. “Benim kedim öldü. Geçen kış...” (Kakınç, 2019, s. 66)

Erkeğin eşiğinin rahatsızlanması üzerine ölümü hatırlaması ancak ölümü düşünmek istememesi de ölüm kavramına farklı bir boyut kazandırmıştır. “Gerçekte ölümü hep düşünürüz, düşünmüyormuşuz gibi yaparız, düşünürüz. Ölüm aklıma gelmiyordu benim, çünkü düşünmüyordum” (Kakınç, 2019, s. 91-92). Erkeğin eşinin komaya girmesi ve bu durumun erkeğin gözünden aktarılması anlatılmıştır. “Bu bir ölüm değil. Bir yaşamak da değil. İkisinin ortasında bir durak(Kakınç, 2019, s. 100).

Gün Döndü'de, eylem yapanların, kaçırdıkları adamı gerçekten öldürmek amacıyla olmadıkları sadece ölümle tehdit ettikleri görülmektedir. “Yapamayız bunu. Ben yapamam. Sen de yapamazsın. Rıza da, İbrahim de, Hamza da yapamazlar bunu. Benim elim varmaz. Senin de, öbürlerinin de varmaz. Bizimkisi, gözdağı vermek. Öldürmek, eli kana bulamak değil” (Kakınç, 1974, s. 109).

Yazar, ölüm ve ölümden korkmama gibi duyguları Kerim'in dayısı Bekir Efendi'nin diliyle okuyucuya aktarmıştır. “Ölmekten korkuyor muyum? Belki. Sana doğru bir şey diyeyim mi? Ölmek değil asıl beni korkutan. Herkes ölüyor, herkes. Günüm geldi mi, ben de öleceğim. Kaçabilir miyim bundan? Kaçamam. Kaçamam ama ağrılı, sızılı, hastalıklı mastalıklı ölümden korkuyorum çok” (Kakınç, 1974, s. 173).

Kerim'in babası, babalık hissini de etkisiyle oğlunun ölümüyle karşı karşıya kalmasını asla istemez. Ancak Kerim bir kaçaktır. Eğer yakalanırsa ölümden başka bir kurtuluşu yoktur. Babası da bunun bilincindedir ve oğlunu jandarmalara ihbar eder. “Seni ihbar ettim!” dedi. “Çünkü...Yaşamamı istiyordum. Ölmen değil, yaşamam gerek, yaşamam! Kaçarsan bir punduna getirip kurşunlarlar, sağ

komazlar. Zarar yok, hapis yat; aylarca, yıllarca yat fakat sağ kal, gör, duy, bil, öğren, yaşa!” (Kakınç, 1974, s. 265)

Denizin Kanı 'nda, Şaban Reis ve Uzun Ömer, Mustafa ve Iraz'ın peşinden Velidağı'na giderler. Bu yola ölümü göze alarak çıkmışlardır. “Sen burda kal bizi bekle...Ölmek var, biz gelmeden gitmek yok ha!...”(Kakınç, 1973, s. 87)Hacı Ağa'nın babasının ölümü herhangi bir öldürücü araçla değil de kendiliğinden meydana gelmiştir. “...sonra babası kalptan pattadak ölüverince, Hacı bir başına birinci ağa olmuştur”(Kakınç, 1973, s. 107).Yine romanda Küçük Ali'nin ölümü de aynı şekilde herhangi bir öldürücü unsur olmadan gerçekleşmiştir.“Günlerden bir gün Ali Ağa, evinde sabahına çıkmadı. Kaskatı morarmış, yatağında soğuk, ölü bulundu. Hekim geldi. “Vakti saati itmam edilmiş”(Kakınç, 1973, s. 108)dedi. Romanın ilerleyen sayfalarında Şaban Reis'in ölümünün de benzer şekilde (kalp krizi) gerçekleştiği görülmektedir. Romanın son sayfalarında ise ölümün çifte ile gerçekleştiği görülmektedir. Mustafa, Hacı'nın Iraz'a yakınlaşmasını öğrenir ve çiftesini aldığı gibi Hacı'nın evine gider. Mustafa üç kez ateş eder ancak eli felçli olduğu için vuramaz. Arkadan gelen Hacı'nın adamı İsmail Mustafa'yı kurşun yağmuruna tutar ve Mustafa ölür.

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, savaşın kutsallığından yola çıkılarak, sağ kalmanın zorunluluğu dile getirilmiştir. “Üstelik savaş bizim bir çeşit mesleğimiz, bir çeşit ekmek paramız olduğundan öncelikle sağ kalmak zorundayızdır. Bir ikinci, üçüncü ve dördüncü hizmet için ölmememiz gerekir. Bizim meslek her şeyi hoş görür, her şey, bağışlar bir tek şey dışında. Ölmek!”(Kakınç, 1995, s.155)

Kutup romanında ölüm kavramından bahsedilmiştir. İlk olarak gerçek anlamıyla anlatıcı şahsın annesinin hayatının son bulması şeklinde karşımıza çıkar. “Annem öldü. Geçen eylül ayının ikinci haftasında. Bekliyorduk, ya da beklemiyorduk, fakat öldü” (Kakınç, 2003, s. 79). Yine aynı romanın ilerleyen sayfalarında annesinin ölüm sebebinden de bahsedilmiştir. “Beyin tümöründen Amerikan hastanesinde öldüğü sıralarda elli yaşındaydı” (Kakınç, 2003, s. 123).

Anlatıcı şahsın ölümü sorgulaması da göze çarpmaktadır. “Ölüm, biz dünyaya geldiğimiz andan başlayarak yakamıza yapışıyor, o kaçınılmaz sona

kadar hep birlikte mi gidiyor? Kurtulamayacağımız bu olgu bizi durmadan eskitip yıpratıyor, sonumuzu mu hazırlıyor bize? (Kakıncı, 2003, s. 183)

İyi Geceler Dünya romanında, Myria'nın annesinin ölümü, Myria'ya bildirilmiştir. "Annen öldü Miro..."(Kakıncı, 1986, s. 121) dedi. Romanın "O" adlı bölümünde ölüm hakkında genel bir yargı dile getirilmiştir. "Ölüm, çabuk vuru kılıcını dedi. İnsan her zaman hazır olmalıymış. Ölüm, herkes için bir alışkanlıkmış"(Kakıncı, 1986, s. 148).

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında, ölümün tüm insanlığın sonu olduğu söylenmiştir. "Sonsuzluk hepimizin sonudur. Hepimizin. Babamın, annemin, Ayla'nın. Ayla'nın. Benim"(Kakıncı, 1990, s. 12). Yine aynı romanda ölümün bitiş olduğu farklı cümlelerle vurgulanmıştır. "Ölümler geri gelmez" (Kakıncı, 1990, s. 73). "İnsan her şeyin üstesinden geliyor, değil mi? Ölüm hariç. İnsan ölümü yenemez" (Kakıncı, 1990, s. 181).

2.2.9. Deprem

Türk Dil Kurumu'nun *Güncel Türkçe Sözlük*'ünde "Yer kabuğunun derin katmanlarının kırılıp yer değiştirmesi veya yanardağların püskürme durumuna geçmesi yüzünden oluşan sarsıntı, yer sarsıntısı, hareket, zelzele, *Bilim ve Sanat Terimleri Ana Sözlük*'ünde ise "Yer kabuğu içindeki katmanların yerinden oynamalarıyla oluşan sarsıntının, dışa ve çevreye doğru yayılan titreşim biçimindeki devinimi" (<https://www.tdk.gov.tr/14.04.2019>) olarak tanımlanmıştır.

Tarık Dursun K. , romanlarında deprem kavramına geçmiş zamanda yaşanıp hatırlanması şeklinde ya da gelecekte olma ihtimaline dair tahminler yürütülmesi şeklinde yer vermiştir. *Rıza Bey Aile Evi*'nde deprem geçmişte yaşanmış bir olaydır. İnsanları nasıl etkilediği hangi sonuçları doğurduğu anlatılmıştır. *Kurşun Ata Ata Biter*'de aynı şekilde verilmiştir.

Alçaktan Uçan Güvercin'de de deprem unsuru yer almış ancak bu romanda geçmişte yaşanmış, bitmiş bir şekilde değil de gelecekte olma ihtimaline tahmin yürütülmüştür. Rıza Çalık'ın eşi havanın çok sıcak olması nedeniyle bunalması ve bu sıcaklığın depreme neden olacağını tahmin etmiştir. "Off! Patlamazsam iyi. Zelzele mi olacak ki, bu kadar sıcak hava!" (Kakıncı, 2012, s. 59)

Denizin Kanı’nda deprem kavramı diğer romanlarda olduğu gibi ‘zelzele’ olarak geçmektedir. Havaların çok sıcak olması deprem olabileceği ile ilgili tahminlerin ortaya konulmasına neden olmuştur. “Amma baskın hava ha!...İster misin geçen günkü zelzele burda da olsun! Hava, o hava çünkü...” (Kakınç, 1973, s. 205) Ayrıca gerçekleşmiş bir depremin neden olduğu sonuçlar ortaya konulmuştur. Romanın kahramanlarından Kötü’nün ailesi, meydana gelen depremde kurtulamamış ve ölüm haberleri Kötü’ye telgrafla bildirilmiştir.

Gün Döndü’de kasabada meydana gelen iki büyük depremden bahsedilmiştir. Kerim’in kasabaya inmesi ve kasabadaki Süleyman amcayla karşılaşması, yaşanan depremden sonra Süleyman amcanın hala dimdik ayakta kalmasından bahsedilmiştir. “Ben, bunca zaman sonra da Süleyman amca’yı hayatta, hele eski görevinin başında bulacağımı aklımın köşesinden bile geçirmiyordum. Kasabamızın iki büyük zelzele görmüş -yıkımlar, küçük yangınlar, ölümler, toprak altında kalmışlar: büyük ölümleri, çocuk ölümleri, türlü yaralar...- hiçbir şey boyun eğdirememişti ona” (Kakınç, 1974, s. 52).

Depremin verdiği zararlar da Kerim’in ağzından şu şekilde aktarılmıştır: “...Süheyla’nın da okuduğumuz okul. Zelzelede yıkılmayan, ayakta kalmayı başarmış tek yapıydı kasabamızda. Cami bile yıkılmıştı, hastane bile. Çok insan öldü hastanede” (Kakınç, 1974, s. 58).

İyi Geceler Dünya romanında deprem kavramına yer verilmiştir. “Latin Amerika’da bir yerde zelzele olmuştu, yüzleri maskeli işçiler enkaz altından yamyassı ölümleri çıkarıyorlardı” (Kakınç, 1986, s. 98).

2.2.10.Siyaset

Alçaktan Uçan Güvercin’de siyaset, parti ve iktidar kavramlarına yer verilmiştir. CHP, DP, AP’nin kuruluşu iktidar olma süreçleri, parti taraftarları ele alınmıştır. Romanın kahramanı Nuri Genç adındaki şahıs AP’nin ülke çapındaki kurucularından biridir. CHP’liler iktidar olamamış, her seçimde umutları yok edilmiştir. “Millet bir şey biliyordu ki, CHP yerine her seçimde AP’yi başa getiriyordu” (Kakınç, 2012, s. 32).

Nuri Genç, güçlü bir siyaset adamıdır. Romanda bunun üzerinde ayrıntılı bir şekilde durulmuştur. Nuri Genç’in paradan yana sıkıntısı yoktur. Zengin, otoriter ve güçlü parti yanlısıdır. “Partinin has adamıydı, parti demek o

demekti...” Bir kafası kıza şimdi dese: “Ey bölgem, ey millet, bu AP’de iş miş yok. Siz beni dinleyin, bundan sonra oylarınızı AP yerine CHP’ye verin!(Kakınç, 2012, s. 35) diyerek halkı CHP’ye yönlendirmiştir.

Yine romanın başka bir kahramanı Selman Yiğit partiler hakkında şunları söyler:

Bu partiye, bundan önceki partiye çok emek vermişimdir: buna karşılık, bir günden bir güne gidip de arkadaşlar, beyler, ağalar biz de sizdeniz, herkese şapur şapur da bize yarabbi şükür mü? Demedim. Demem Nuri Genç Bey demem.Çünkü ben partimize menfaat bağlarıyla bağlı değilim.Süleyman Beyi severim.İçimde 46 ruhunu taşıyorum ve bundan iftihar ediyorum. Benim babam da namussuz halk partisinden çok çekti (Kakınç, 2012, s. 94).

Nuri Genç Bey, Selman beyle yaptığı konuşmada komünist partisini eleştirir: “Sizin gibiler olmazsa partimiz ayakta kalmaz, Halk Partisi’nin yıkıcılığına duramaz. Sizin gibiler olmazsa bu ülkeye komünistlik belası gelir” (Kakınç, 2012, s. 95).

Sabah Olmasın adlı roman I. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde ekonomik bunalımı ve gecekondulaşmayı ele alsa da siyasete de az da olsa yer verilmiştir. Demokrat Parti, iktidar, muhalif gibi kavramlar doğrultusunda siyasete değinilmiştir. Halk Partisi başkanı Hulûsi Bey ile Kemal’in tanışması ve Kemal’in Hulûsi hakkındaki düşünceleri şu şekilde dile getirilmiştir. “İyi”, dedi Kemal “Fena adama benzemiyor hiç. Particiymiş demek, ama olsun, hem akli başında da” (Kakınç, 1967, s. 37).

Romanın kahramanlarından olan Ethem’in Halk Partisi hakkındaki düşünceleri, millete hizmet etmemesine dikkat çekmesi ve Hulusi Bey’i eleştirmesi de siyaset kavramının derinlik kazanmasını sağlamıştır. “Asıl siz n’aptınız bakalım? Dedi. Yirmi yedi sene oturak odunuz başımızda, bir çöpe el sürdünüz mü? Milleti düşündünüz mü kendi keyfinizden? Düşünmediniz. Bir çivi bile çakmadınız be, bir çivi! Anladın mı? Ben senin yerinde olsam utanırım o partiye kayıtlı olmaktan” (Kakınç, 1967, s. 66).

Kopuk Takımı’nda,siyaset kavramı üzerinde çok fazla durulmamıştır. Murtaza adlı şahıs ilk başlarda Halk Partili’dir. Ancak devrin değişmesi ve şartlar da göz önünde bulundurularak Murtaza, Demokrat Parti taraftarı olmuştur. Romanda Halk Parti, Halk Parti taraftarları ve İnönü dönemi eleştirilmiş olup, genel anlamda menfaatlere göre hareket edilmiştir. “Herif ev yaptı; demokratlar,

bir yıl ne su verdiler, ne elektrik. Karanlıkta oturdu, sakalara su çektirdi...”
“Demokrat olunca?” “Demokrat olunca aynı gün suyu da geldi, elektriği de. Hem şıp diye geldi. Yarım saatte yapıp çıkıverdiler işin içinden” (Kakınç, 2014b, s. 160).

Denizin Kanı romanında yaşanan olaylar, Demokrat Parti’nin kurulduğu yıllara denk gelmektedir. Bu yüzden yazar, Demokrat Parti’nin getirdiği ‘hürriyet, eşitlik’ gibi kavramların halk içerisinde nasıl yankı uyandırdığını gözler önüne sermektedir. 1946’larda halkın bilinçsiz olduğu dönemde, yeni yeni başlayan uyanışlarla Demokrat Parti’nin getirdiği değişimler okuyucuya aktarılmıştır. “Demirkıratlık’ laflarını, ‘demokrasi’ onu da ‘parti’ lafları izledi. Herkeste gözle görülür bir değişme oldu, şimdiye kadar hiç duyulmadık, okul kitaplarında bile yer almamış bilinmedik sözler de ortaya çıktılar: ‘Hürriyet, eşitlik, istibdat, insan hakları’ kelimelerini bilen de kullandı bilmeyen de” (Kakınç, 1973, s.164). Romanda Cumhuriyet Halk Partisi ve İsmet Paşa eleştirilmiştir.

Ama devir değişti, devran değişti. Şimdi köprülerin altından başka sular akıyor. Canımızı dişimize taktık, bu fıkara milletin dediği olacak, dedik. Yeterin gari! Söz ne İsmet Paşa’nın ne onun altı oklu partisinin! Yeterin! Sözse artık bu fıkara milletin; konuşacaksa, o konuşacak. Hep siz konuştunuz, millet dinledi. Dinledi de n’oldu? Hiç! El elde baş başta her bir vakit (Kakınç, 1973, s. 165).

Yine romanın ilerleyen sayfalarında Cumhuriyet Halk Partisi ve Demokrat Parti karşılaştırılmış ve halk uyanışa geçirilmeye çalışılmıştır. “Diyorlar ki, Cumhuriyet Halk Partisi’nden ayrılan, Atatürk’ten ayrılır, diyorlar. Yalan Arkadaşlar! Bu, büyük bir safsatadır. Atatürk hiçbir partinin değil, milletindir, milletinindir. Demokrat Parti’yi kuranlar, Atatürk’ün en yakın arkadaşlarıdır, arkadaşlar!..” (Kakınç, 1973, s. 169) Cumhuriyet Halk Partisi’nin halkı olumsuz bir şekilde etkilemesinden de bahsedilmiştir. “Halk, bu defa idareden çok zarar görmüştür arkadaşlar! Cumhuriyet Halk Partisi bu milleti inletmiştir” (Kakınç, 1973, s.169). Aynı romanda Demokrat Parti’yi kurma çalışmaları da dile getirilmiştir. “Bayar’ın Menderes, geçende Aydın’a gelmiş; “Dayanın kardeşlerim... demiş. Dayanın güzel vatandaşlarım! Bu İsmet Paşa’ya kalsa, biz dünden battık gitti. Milletin yularını o İsmet Paşa’nın elinden mutlaka almamız gerek. Bir dayandık mı bitti bu iş!...” (Kakınç, 1973, s. 233)

Gün Döndü romanında, 12 Mart 1971 dönemi darbe öncesi ve sonrasında yaşanan çalkantılı dönem okuyucuya aktarılmıştır. Tarık Dursun K. bu romanında

mesajlarını bir babanın eylemci oğlunun hayatını kurtarmak için onu polislere ihbar etmek zorunda kalmasının dramatik etkisi üzerine inşa etmiştir. Romandaki kişiler tarafından bir örgüt kurulmaya çalışılmış ve bu örgütün amaçları şu şekilde izah edilmiştir. “Milli Misak sınırları içerisinde ülke ve ulus birliğini esas tutarak sosyal adalet koşullarını gerçekleştirmek, ilerici atılışlarla demokrasiyi kurmak, çağdaş uygarlığa yani sömürsüz uygarlığa kavuşmak; Atatürk’ün İstiklali tam ilkesini gerçekleştirmek” (Kakınç, 1974, s. 122).

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, 12 Mart olayından bahsedilerek, Süleyman Demirel dönemi eleştirilmiştir. “...memlekette 12 Mart olayı oldu, breh, breh! Çok adamın anasından emdiği süt burnundan getirildi. Kitaplar yazar, okumuşundur. O sıra, başımızda Süleyman Demirel diye birileri vardı, n’olduysa onun yüzünden oldu, onun başının altından çıktı” (Kakınç, 1995, s. 10).

Yine romanda partililik doğrultusunda Demokrat Parti’den bahsedilmiştir. “Demokrat Parti diye bir parti kurulmuştu, ben o zamanlar yeni yetmeydim, o zaman oldu. Kendi kendimize yaşarken bir de baktık, bir partililik çıkıvermiş başımıza. Aman zaman demeye kalmadan mikrop gibi sardı içimizi, herkes partili oldu!” (Kakınç, 1995, s. 15)

Romanın ilerleyen sayfalarında Kayabaşı halkının elektrik sorununun çözülmemesi nedenleri şu şekilde izah edilmiştir. “Nedenini anlatayım: Kayabaşı seçimlerde iktidara değil muhalefete oy vermişti. İktidar yine iktidar kalınca, vay dedi, sendin demek bana oy vermeyen, ha!.. Ben bunu yanınıza bırakır mıyım?” (Kakınç, 1995, s. 99) dedi.

Kutup romanında az da olsa siyaset içerikli kelimelere rastlanmaktadır. “Krizi tutmuştu onun, vakit gece yarısı çoktan geçmişmiş. Karısı, doktoruna telefon etmiş. Tam 12 Eylül sıraları.. Sıkıyönetim sokağa çıkma yasağı...” (Kakınç, 2003, s. 165)

“Kötü günlerin eşigindeydik. Menderesli, Bayarlı, Korultanlı, Namık Gedikli, Ethem Menderesli yakıştırma demokrasi günlerindeydik ve geri saymalar başlamıştı. Hepimiz korkuyorduk” (Kakınç, 2003, s. 226).

2.2.11.Toprak

Toprak, köylünün geçim kaynağı, ekip diktiği ve hayat mücadelesi verdiği bir unsurdur. Yazar toplumcu gerçekçiliği yansıttığı için toprak kavramı romanlarda en önemli toplumsal unsurdur. Özellikle köyden kente göçü ele alan romanlarda geniş yer tutar. *Sabah Olmasın, Denizin Kanı, İnsan Kurdu* gibi.

İnsan Kurdu'nda başkasının toprağına göz dikenler, kendi toprağın sahip çıkmayanlar ve köylünün sırtından geçinen insanlar eleştirilmiştir. Kasabanın en varlıklılarından biri olan Murat Ağa insanların toprağına sahip çıkmış, insanların haklarını korumuş ve haksızlığa uğrayanların yanında olmuştur. “Senin benim toprağıma oturakomuş.Bre kalk!Kalkmaz.Ekim gelir, kalkmaz. Biçim gelir, kalkmaz. Harman? Kalkmaz. Sapan vakti? Kalkmaz. Sen misin ulan kalkmayan?” (Kakınç, 2014a, s. 129)

Yine romanda Hüseyin Ağa'nın halkın toprağına el koyması Murat Ağa tarafından eleştirilmiştir.

Senin anlayacağın Ali, bu Hüseyin deyyusunun ağalığına bakmayacaksın. Hiçbir vakit. Ağalık kim, bu zibidi kim? Bunun babası da bu köyün ağasıymış. Vaktinde dedesi de dedesinin dedesi de. Sülalecek bu köyün üstüne oturup ağa kesilmişler Ne kadar toprak var bunların. Ne kadar bağ bahçe var bunların (Kakınç, 2014a, s. 135).

Sabah Olmasın adlı romanda, köylünün başkalarının toprağına gecekondular yapması ve fabrika sahipleri tarafından bu gecekonduların yıkılması gibi süreçler okuyucunun dikkatini toprak, vatan ve millet gibi değerlere çekmesini sağlamıştır. Romanın kahramanlarından Derviş, gecekondularını yıkmak isteyenlere karşı cesurdur.“Olmazsa Allah'ın toprağı mı yok yani? Çekeriz, bir başka yere gideriz, yeni baştan orda kurarız evlerimizi biz de” (Kakınç, 1967, s. 132).

Gecekonduların yıkılması amacıyla mahkeme kararının çıkması üzerine avukat gerçeği söyler. Boş buldukları toprağı ev yapmışlar ve sonrasında toprağın tapusunun fabrikada olduğunun ortaya çıkması gibi durumlar okuyucuya aktarılmıştır. “Allah'ın bir toprağı dedik; geldik evimizi kurduk. Sonra bu fabrika çıktı” (Kakınç, 1967, s. 147).

Kopuk Takımı'nda, Hasan'ın babası Mustafa, kardeşi İzzet'in aksine hayvanlarla uğraşmak yerine toprakla uğraşmayı seçmiştir. Oğlu Hasan, babasının tarımla uğraşmasını şöyle açıklar: “Babamı öldürsen köy köy hayvan ardından

dolanmaz. Onun aklını fikrini iki dönümlük toprağı, o toprağı ektiğı zerzevat fideleri almıştır. Bütün dünyası o iki dönümlük toprakla, ektiğı bir türlü büyümek bilmeyen fidelerindedir” (Kakınç, 2014b, s. 36).

Denizin Kanı romanının ilk sayfalarında toprağın oluşumundan bahsedilmiştir. “Dünyadan noktasız virgülsüz, kimselerin bilmediğı, hatırlamadığı, görmediğı bir kesitte, toprak güze kendini hazırlıyordu” (Kakınç, 1973, s. 12).Toprağın tarıma açılması da söz konusudur. “Dere boyundaki tarlamız da öyle durup durur. Gayrı geldiğine göre bir güzel sürer, eker biçeriz” (Kakınç, 1973, s. 15).

Romanın kahramanlarından olan Çakır’ın, köyden kasabaya dönen Mustafa’ya söyledikleri sözler toprağın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. “ Keşkem dönmeyeydin köyden... Dönmeyeydin de toprağı sımsıkı basıp bin elle sarılaydın. Katıdır, yalıdır ya, toprak topraktır. Namert değildir. Kancık değildir. İp gibi doğrudur toprak, üstüne üstlük bonkördür de. Bir ver ona, bin al ondan!...” (Kakınç, 1973, s. 26)

Halime Bacı, Iraz’ı Mustafa’ya Iraz’ın babası olan Hasan Ağa’dan ister. Hasan Ağa ise Mustafa denizci olduğu için kızını vermek istemez. Çünkü Hasan Ağa toprağı sever, toprağın önemini şu sözlerle ifade eder.

Ben topraktan yanayım Halime Bacım. Topraktan gelmişim, toprağı gideceğim. Yaşadıkça bastığım yer sağlam olmalı, ikili birli kayıp kayıp gitmemeli. Oldum bittim denize güvenim yok. Toprak gibi değil çünkü. Toprağı görürsün; çiğnersin, kazmalarsın, çift çiftlersin, tohum serpersin, elini uzatırsın, tutarsın toprağı, sımsıkı tutarsın adam elini tutar gibi (Kakınç, 1973, s. 63).

Romanda Hacı Ağa’nın yoksul halkın elindeki toprağı elinde alması, halkın hakkını yemesi gibi durumlar eleştirilmiştir. Kara Mustafa, Hacı ve diğer ağaların toprak ve tarımla ilgili yaptığı usulsüzlüklerle ilgili şunları söyler: “Tarladan bitmedik buğdayı borçlayıp köylü kısmısının elinden almak, kanunlu mu? Dükkâncılık yapıp köylü kısmışını borçla gırtlaklamak kanunlu mu?”(Kakınç, 1973, s. 82)

2.2.12. Gurbet

Toplumcu gerçekçi bir roman olan *İnsan Kurdu*’nda, gurbet ve gurbetçiliğe sıkça rastlanır. Romanda Ali ve Hüsmen’in ne zaman gurbetçi oldukları anlatılmıştır.“Yedi yıllık gurbetçilikleri vardı. Hüsmen’in gurbetçiliğe

çıkışı hele daha da eskiydi. İki yıl önceki gidişinde çok istemiş, Ali de ardına takılmış, gurbete çıkmıştı” (Kakınç, 2014a, s. 17).

Gurbetçiliğin farklı bir boyutu da Zeynep’in babasının üzerinden aktarılmış olmasıdır. Gurbete giden insanların değişmesi, sevdiklerini, eşlerini dostlarını unutması ve farklı bir kişiliğe bürünerek geri dönme süreçleri okuyucuya yansıtılmak istenmiştir. Romanda Zeynep’in babası gurbete çıktığında farklı bir kadına sevdalanmıştır.

Sabah Olmasın romanında gurbetçilik Nevin ile Kemal’in evlenmesiyle başlamıştır. Gurbetçiliğin sonucunda da gecekondulu ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Kazım Efendi: “Neyse dedi Kemal’e. İyi ki başımızı sokacak bir evceğiz bulabildiniz. Gecekondulu mecekondulu. O da olmasaydı ya?” (Kakınç, 1967, s. 55) Gurbetçilik sonucunda gecekondulu yapmak halk için gelenekselleşmiştir. “Kimsenin ilk işi değil zati kondu yapmak. Biz bu mahalleyi nasıl kurduk? Hep bir olup kurduk. Kendi başımıza” (Kakınç, 1967, s. 102).

Kopuk Takımı’nda, gurbet kavramı adı altında Hasan ve Amerikalı’nın İzmir’den ayrılıp İstanbul’a gitmesi örnek verilebilir. Aynı zamanda Amerikalı İstanbul’dan ayrılır ve Almanya’ya gider.

Denizin Kanı’nda, Kötü adlı şahısın süngerciliğe son verip İzmir’e gitmesi, gurbetçiliğe örnek verilebilir. “Artık gelmez, dönmesesine İzmir’ gitti”(Kakınç, 1973, s.295).

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında halk gurbet kavramıyla iş için Almanya’ya gittiklerinde tanışmıştır. “Ne demektir gurbete gitmek? Bu bucakta kimse bilmemişti bunu o güne kadar. Bir delikanlılar asker ocağı için kalkarlar giderlerdi, bir o. Tezkereyle birlikte yine döner, gelirlerdi” (Kakınç, 1995, s. 16).

Kutup romanında anlatıcı şahıs Malatyalı Fahri’nin gurbete gitmesinden bahsetmiştir. “Evvel zamanında bir Malatyalı Fahri varmış; hem çalar, hem söylermiş, ünü bütün yurdu tutmuş. Aşk yüzünden bir iştir başına gelmiş, sevdiğinin hayınlığına uğramış, yemin kasmakla bir daha gelmemek üzere çok sevdiği Malatya’sından çekmiş gitmiş gurbet ellere” (Kakınç, 2003, s. 36-37).

İyi Geceler Dünya romanında, Myria’nın babaannesini Almanya’ya yapılan gurbetçiliğe şu cümlelerle karşı çıkmıştır. “Burası sizin vatanınız. Sen, Simov,

Miro, Lubica hep burada doğdunuz. Yerin dibine batsın gurbet. Almanya’da neymiş. İşte gidenleri görüyoruz, ne geçiyor ellerine, sizin elinize ne geçecek? Bir lokma ekmekse, burada da aç değilsiniz Maria” (Kakınç, 1986, s. 52).

2.2.13. Süngercilik

Tarik Dursun K.’nın ‘*Denizin Kanı*’ adlı romanı, sünger avcılığının romanıdır. Roman, Ege Denizinde bir küçük kıyı kasabasında, süngerciler arasında geçen olayları konu edinmiştir. Halk geçimini sünger avcılığıyla sağlamış ve bu yolda gerekirse canlarını bile feda etmişlerdir. Süngerci milletin özelliklerini yazar romandaki şahıslar aracılığıyla okuyucuya aktarmıştır. Şaban Reis: “Süngerci doğduk, gözümüzü süngercilikle açtık, bu işte de telef olduk. Süngerci milleti karada doğarsa da, ölümü denizedir” (Kakınç, 1973, s.45) demiştir. Yine süngerciliğe ait hususların sadece süngercilikle uğraşanların bileceği vurgulanmıştır. “Dalmayan bilmez. Sen de bilmezsin usta. Ama bu herifler bilir, bu cümle süngerci milleti bilir bunu”(Kakınç, 1973, s. 55).

2.2.14. Kadının Aşağılanması

Tarik Dursun K.’nın romanlarında kadını aşağılamak için kullanılan sözler erkekler için kullanılanlardan daha fazladır. Hemen her romanında kadını aşağılayıcı sözler yer almaktadır. Romanlarından örnek verecek olursak *Rıza Bey Aile Evi*’nde “Sen bu akşam o Gül orospusuyla mesaiye kalma...”(Kakınç, 2008, s. 55) “Karı milleti işte...”(Kakınç, 2008, s. 58) “Hanife kaltağını duydum”(Kakınç, 2008, s.61). “Bekir Kaptan’ın fındırdek karısı...” (Kakınç, 2008, s. 101) “İyiki Hulûsi çekip vurmamış kahpeyi...” (Kakınç, 2008, s. 97) Erkek için kullanılan aşağılayıcı kelimelerde romanlarda şu şekildedir. *Rıza Bey Aile Evi*’nde, “pezevenk”(Kakınç, 2008, s. 63) “deyyus”(Kakınç, 2008, s. 88) “Hulûsi iti”(Kakınç, 2008, s. 71) *Kurşun Ata Ata Biter*’de ve *Deniz’in Kanı*’nda, “pezevenk” şekliyle karşımıza çıkar.

Kurşun Ata Ata Biter romanında Tahir’in mayına basarak hayata veda etmesiyle Hediye dul kalmıştır. Eşini kaybetmesinin üzüntüsü, dul kalmasının yanında pek de önemsenmeyerek, dul kalmasının kötü bir şey olduğunun çağrışımı Gazel’in ağzından okuyucuya aktarılmıştır. “Genç yaşta kızın kara yazgısı! Adı dula çıktı” (Kakınç, 2018c, s.27).

Denizin Kanı romanında Tarık Dursun kadınları ‘eksik etek’ olarak adlandırmıştır. Eksik etek mecaz bir isim olarak “kadın” (TDK, 2019) kelimesini karşılamaktadır. Romanın kahramanlarından süngerci Kara Mustafa bir sıkıntısını kız kardeşi Zehra ile paylaşmak istemiş ancak kardeşinin kadın oluşu onu bu düşüncesini gerçekleştirmesine engel olmuştur. Çünkü toplumdaki genel yargıya göre kadınların erkeklerin işine karışması çok da hoş karşılanan bir durum değildir. Bu düşünce yazarın ağzından, hâkim bakış açısıyla “Eksik eteği kendi işlerine karıştırmak hesaplı değildi”(Kakınç, 1973, s. 16) şeklinde verilmiştir. Yine romanın ilerleyen sayfalarında Şaban Reis’in “Bir eksik eteğe mi hesap vereceğim”(Kakınç, 1973, s. 184) cümlesiyle eşine yaptıklarını anlatmanın ya da ona fikrini sormanın mantıksız olduğu vurgulanarak kadın ve kadınlık aşağılanmıştır. Yine aynı romanda “Eksik etek” kavramıyla ilgili farklı bir durum söz konusudur. Şaban Reis romanda süngerci tayfasının öncüsü konumundadır. Halkı ayaklandırarak, haklarını aramak için eylemler yapmışlardır. Fakat eylemlerden bıkan diğer süngercilerin eşleri Şaban Reis’in karısı Halime’yi döverek, eylemden vazgeçmelerini sağlamıştır. Süngerci eşleri tarafından dövülen Halime, süngercilerin eşlerine laf dinletmenin gerekliliğinden bahsetmiş ve bir kadın olarak ‘eksik etek’ kavramını kullanmıştır. “Dedilerse ne demelere bir eksik etek karılarına sözlerini geçiremediler? Bir vuruş vurmadılar ağızlarına, kapattıramadılar?”(Kakınç, 1973, s. 248)

Denizin Kanı’nda aşağılama anlamı taşıyan birçok sözcükle kadınlara göndermeler yapılmıştır. Bunlardan en fazla kullanılan “eksik etek” kavramı olup, saç uzun aklı kısa, sapı silik gibi olumsuz yargılara da yer verilmiştir. Kadınlara yönelik bu olumsuz yargılar kimi zaman kadın kahramanların ağzından da verilerek kadınların da bu durumu kabullendiklerini göstermektedir. *Denizin Kanı* romanında erkek şahıslar ön plandadır. Kadınlarda erkeğin bu mutlak hâkimiyetini kabullenmiş olup, erkekler varken kadınların fikirlerinin bir önemi olmadığı kadınlar tarafından vurgulanmıştır. “Erkekler buna karar vermiş Hanife teyze...dedi. Biz kadın başımızla ne edelim, ne diyelim?”(Kakınç, 1973, s.197)

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? romanında, kadınları aşağılayacak şekilde ağır sözlere yer verilmemiş olsa da kadınların olumsuz yönlerine az da olsa değinilmiştir. “Yalanı severler. Erkekler genellikle onlar üzülmesin diye yaparlar bunu” (Kakınç, 2019, s. 19).

Bunun dışında kadınla erkek bir telefon konuşmasında, erkeğin kadınlara karşı hassas olup, kadınları sevdiğini söyleyen ifadeler de yer almaktadır. “Siz de acımasız mısınız? Kadınlara karşı mı? Hayır sanmam. Kadınları severim” (Kakıncı, 2019, s. 27). Yine bir telefon konuşmasında:

“Siz erkekler kadınlara bakarak gerçekten güçlüsünüz.”

“Yanılıyorsunuz.”

“Yanılıyor muyum?”

“Daha güçlü olan sizsiniz”(Kakıncı, 2019, s.111).

Ayrıca kadının ağzından erkeklerin üstünlüğü de dile getirilmiştir. “Erkekler, evet, tabii... Dünyanın eksenisiniz. Siz kurdunuz bu dünyayı, siz savunuyorsunuz, üstelik kanınızın son damlasına kadar”(Kakıncı, 2019, s. 47).

Kopuk Takımı romanında, annelerinin ölümüyle yıkılmış olan Hasan ve Yılmaz adlı kardeşler annelerinin ölümünün verdiği acıyı hafifletmek unutmak amacıyla bir araya gelerek güç birliği oluşturmaya çalışmışlardır. Kız kardeşleri Müzeyyen’den mal olarak bahsetmişlerdir. “Müzeyyen artık bizim ailenin malı değil, kocasıgile bağlı”(Kakıncı, 2014b, s. 145).Ayrıca “kaltak, cadı, şıfıntı ” gibi ifadeler de rastlanmaktadır. “Cadının tonla tanıdığı boynuzlu vardır” (Kakıncı, 2014b, s. 189).

İnsan Kurdu romanında, kadınları aşağılamaya yönelik “Gülizar orospusu, pis orospu” gibi kelimeler yer almaktadır. Ayrıca erkeği aşağılamak için kullanılan kelimeler de mevcuttur. Bu amaçla ‘kancıklık etmek’ kelimesi, erkek kahramanların aşağılamak için kullanılmıştır. Yine romanda erkek ve erkeklik üzerine dikkat çeken olumlu kelimeler de bulunmaktadır. Yiğit (Kakıncı, 2014a, s. 34) ve delikanlı (Kakıncı, 2014, s. 60) kelimeleri erkekleri erkekliği yüceltmek amacıyla kullanılan kelimelerdir.

Yazar, *Sabah Olmasın* romanında kadın aklına güvensizliği “kadın aklı, kadın başına, kadının işi” gibi kelimelerle ifade etmiştir. Gecekondu insanların problemlerini anlattığı bu romanda, gecekonducularının yıkılacağını duyan Nevin’i rahatlatmak amacıyla, bu haberi söyleyen kadına inanmaması gerektiğini “Kadın aklı onunki”(Kakıncı, 1967, s.61) sözleriyle açıklamaktadır.

Alçaktan Uçan Güvercin romanında Atıflet adlı bir kadından bahsedilmiş ve küçümseme anlamı katmak için de dul kelimesi kullanılmıştır. “Atıflet dul muldu ama kar beyazı etli butlu, yirmi ikisinde bir tazeydi, kusuru Almanya’ya ilk gidicilerden birinci kocasından bir de kız anası oluşuydu” (Kakınç, 2012, s.113).

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, kadınları aşağılamak için kullanılan ifadeler şu şekildedir: “...evde kalmış çirkin kız kuruları çıkardı” (Kakınç, 1995, s.108). Yine orospuluğun bir meslek olduğu vurgulanmıştır. “Unutulan tek nokta, dünyanın kurulduğundan bu yana iki mesleğin en eski mesleklerden olduğudur. Bunlardan birincisi bugün dünyanın her ülkesinde kadınlar “icra” ediyorlar. Orosputluk adı. Para karşılığında erkeklere vücutlarını satıyorlar(Kakınç, 1995, s. 153).

Kutup romanında, kadını aşağılayacak türden kelimelere rastlanmaktadır. “fahişe” (Kakınç, 2003, s. 62) “dul”(Kakınç, 2003, s.71) “orospu” (Kakınç, 2003, s. 245)

İyi Geceler Dünya romanında da kadın için “Bu mu o orospu?” (Kakınç, 1986, s. 105) kelimesi kullanılmıştır.

2.2.15.Cinsellik-Namus

Tarik Dursun K.’nın romanlarında cinsellik ve namus kadının erkeği arzu etmesi ya da erkeğin kadını zor kullanarak elde etmesi şeklinde yer almaktadır. *Rıza Bey Aile Evi*’nde Raziye adlı kızın para karşılığı Hulûsi’ye yaklaşması yani cinselliğin ön plana çıkarılması dikkat çeker. “Elli kuruşun var mı?” dedi.

“Var. N’olacak?”

“Ver bana...”

“N’apacan kız?”

“İncir çuvallarının arkası ne güne duruyormuş. Beş dakikaya çıkar, abdesthaneye diye gelirim. Beni orda beklersin...”(Kakınç, 2008, s. 50)

Namus konusu, Fatma adlı kadının Cemal’i, Kemal ile aldatması olarak ele alınmıştır. Gerçeğin ortaya çıkmasıyla Cemal Kemal’i öldürmeye yeltense de Kemal’in dostu Hulûsi kendini kurşunların önüne atar. Namus sorunu ölümle sonuçlanır.

Kurşun Ata Ata Biter de, Üzer'in yeğeni Ali'nin genç bir kıza sarkıntılık eden bir adamı vurması namus konusuna örnektir. “Kızdan en az yirmi yaş büyük bir herif... Yapacağını yapmış. İki günde tutmuş, kapatmış kızı, salıvermemiş” “Namusunu temizledim kızın. Onun namusu bizim namusumuz sayılmaz mı? Sayılır”(Kakınç, 2018c, s. 239). Aynı romanda Gazel'in evli olmadığı halde Üzer ile beraber olması cinsellik boyutunu ön plana çıkarmıştır.

Denizin Kanı 'nda Hacı Ağa, Lütfiye adlı kızı, kâtibi İsmail'e diye almış ancak canı istediği zaman Lütfiye ile eşiymiş gibi bir hayat yaşamıştır. Bununla da yetinmeyip erkeklere para karşılığı satmıştır. Yine romanda, Mustafa vurgun yer, sol yanı felce uğrar. Artık hiç bir işe yaramayacaktır. Öteden beri Iraz'a göz diken Hacı, bu felâketten yararlanmaya kalkışarak, Iraz'ı ayartmaya çalışmıştır.

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? adlı romanda, Harika Hanımın evlilik dışı ilişkiden hamile kalması ve pek çok erkekle birlikte olması cinselliğin ön planda tutulmasına örnek verilebilir. “Ona dedim ki: Ben bir fahişeyim fakat para karşılığı değil benim fahişeliğim, gönlümün keyfince. Böyle bir anımda bu çocukluğu peydahladım ve o ilişkide sen yoktun, yerine bir başkası vardı”(Kakınç, 2019, s. 86).

Kopuk Takımı 'nda Günay adlı kadın cinselliğiyle ön plana çıkmış ve romanda hayat kadını olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca Aleksandra adlı kadın da cinsel ihtiyaçlarını para karşılığı tuttuğu Hasan aracılığıyla gidermiştir.

İnsan Kurdu 'nda, Gülizar adlı şahıs cinselliği ve kadınlığıyla ön plana çıkmıştır. Romanda şu şekilde ifade edilmiştir. “Gülizar gibisini büyük şehirlerde bulamazsın, bak sonra söyleyeyim. Kasabanın kelli felli kızızadeleri bile gelirler Gülizar'a”(Kakınç, 2014a, s.40).Yine Gülizar'ın erkeklere gittiğine de değinilmiştir. “Zamparaları gelmiyorsa, Gülizar'ın kendi gidiyordur zamparalarına”(Kakınç, 2014a, s.62).

Sabah Olmasın 'da, Nevin karakteri Kemal ile evlilik dışı ilişkisinden hamile kalmıştır.

Alçaktan Uçan Güvercin romanında, Menekşe'ye 14 kişi tarafından tecavüz edilmesi cinselliğinin ön plana alındığını göstermektedir.

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi be Birdenbire Çöküşü romanında, Gönül Sevtap adlı kadının namusunun kirletilmesi romanda kendi ses kaydından

aktarılmıştır. “İşte bu İstanbul’da okuduğum sıralarda ‘evci’ çıkan bir arkadaşımın bir cumartesi-pazar izinli çıkmışım. Arkadaşım sosyeteden bir kızmış, çok zenginmişler. Bu arkadaşımın birlikte, şekerim, bir partiye gitmişiz. Orda bana ilaçlı içki-sigara içirmişler ve... ırzıma geçip kirletmişler beni”(Kakıncı, 1995, s. 114).

Kutup romanında anlatıcı şahsın eşi tarafından terk edilmesi ve eşinin başkasıyla beraber olmasından bahsedilmiştir. “Artık gelme, artık seni sevmiyorum, seninle olmak istemiyorum. Çünkü bir başkası var. Çünkü bir başkasıyla beraberim. Ve ben onunla yatıyorum artık”(Kakıncı, 2003, s.191).

İyi Geceler Dünya’da Myria’nın başından geçenler şu şekilde aktarılmıştır. “Okuldan çıktım, on altı yaşındaydım, ilk kez o yaşında bir erkekle yattım. Bana iş buldu, metresi yaptı, bana baktı” (Kakıncı, 1986, s. 122).

Myria ve Selim’in birbirlerine yakınlaşması cinsellik konusu bağlamında ele alınabilir. “Hayır, öpüyordum işte, çok güzel öpüyordu, ben de çok güzel öpüyordum. Kollarıyla beni sarıyordu, kollarımla onu sarıyordum. Doğruluyordum: Ağzım ağzındaydı hep ayrılmıyorduk” (Kakıncı, 1986, s. 250). Ayrıca romanın Myria adlı on birinci bölümünde Myria ve çocuk banyo yaparken içeriye komşuları Renato girmesi ve anneyi çocuğuyla tehdit ederek cinsel ilişkiye zorlaması da bu konuya örnektir.

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında Gönül Hanımın, tiyatrocı ile yakınlaşma durumları cinselliği ön plana çıkarmıştır.

2.2.16. Din

Tarik Dursun K.’nin romanlarında din unsuru da dikkat çekmektedir. *Rıza Bey Aile Evi*’nde dini anlamda ele alınan ifadeler şu şekildedir. “Allah bin bereket versin”(Kakıncı, 2008, s.96).“Birbirlerine lakap takmak çok günahtır” dedi. Kur’an’da yeri bile var. Ancak öbür insanlar seni çağırırsın diye sana ben ad verdim der. Başkalarına uydurma veya kötü lakaplar takmayın, onları bu lakaplarla çağırmayın: günahtır der(Kakıncı, 2008, s. 102).

Kurşun Ata Ata Biter’de Tahir, Üzer, Cevahir, Hediye ve diğer şahısların başından geçen olaylar dini anlamda, kader ve yazgı kavramlarıyla bütünleştirilip okuyucuya aktarılmıştır. Şahıslar yaşadıkları olayları yazgı kavramına bağlayarak Allah’a teslimiyet boyutuna ulaşmışlardır. Bazen de yazgılarının Allah tarafından

iyi yazılmadığı dile getirilmiştir. “Yazan kötü yazmış bir kere. Ne denir!” (Kakınç, 2018c, s. 69)

Romanda dini anlamda farklı bakış açılarının olduğu durumlara da rastlanmaktadır. Romanda Gazel aracılığıyla bu durum şöyle aktarılmıştır.

Korusaydı, sakındığı kullarından olsaydı, ne onları, ne senin Tahir’ini kaçakçı yapar mıydı o Allah? Onları da, bizi de kuldan muldan saydığı yok. Onun has kulları Kasım Ağalar. Kasım Ağa’nın beyefendi arkadaşları. Korusa onları korur anca. Şehirde yaşatır, ellerini sıcak sudan soğuk suya vurdurmaz (Kakınç, 2018c, s. 68).

Yazar farklı bir bakış açısıyla kader kavramını ele almıştır. Allah’ın eşit bir şekilde davranmadığı ağaların, paşalarının kaderinin daha iyi yazıldığı orta ve düşük seviyedeki insanların ise kötü bir yazgısının olduğu gibi yanlış düşünceler vurgulanmıştır.

Denizin Kanı ’nda, şahıslar dini yönden güçlüdür. Yazar, ‘dua, günah, kader’ gibi kavramlar şahısların ağzından okuyucuya yansıtmıştır. Hacı Ağa’nın işe yeni alığı Borazan tayfasının denize açılmasıyla genç bir erkek hayatını kaybetmiş ve cenazesi yapılmıştır. Sakıp Hoca mezar başında duasını okur. “Kul hüvallahühahad... Allahüssamed, lemyelid ve lemyüled...”(Kakınç, 1973, s. 174)Ayrıca romanda yaşanan iyi veya kötü olaylar kader kavramıyla açıklanmıştır.

Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? adlı romanda din kavramına günah kavramıyla birlikte yer verilmiştir. Günah kavramı ve nelerin günah olup olmadığı ve cezalar sorgulanmıştır.

Katolik olmayı çok isterdim.

Niçin?

Sık sık günah çıkarmak için.

Sık sık günah mı işlersiniz?

Belli olmaz, hepimiz insanız, özellikle biz kadınlar...Annem, ben küçükken her şey için günah derdi. Şunu sakın yapma, çünkü günahdır. Onu sakın elleme ve ona dokunma...Niçin? Çünkü günahdır. Onu sakın elleme ve ona dokunma...Niçin? Çünkü günahdır. Yemeğinizi bile tabağınızda yarım bırakıp sofradan kalkamazdınız, çünkü günahtı!(Kakınç, 2019, s.44)

Kadınla erkek, telefon görüşmesinde dini konularda sohbet ederler:

“Çocuk aklımda kaldığına göre...Günah işlersem cehenneme gidecektim. Hayır, kaynar kazanlarda yanmayacaktım; onun yerine bir dudağı yerde, bir

dudağı gökte bir zebaninin gürzü altında cezamı çektireceklerdi”(Kakinç, 2019, s. 44).

Kopuk Takımı’nda dini unsur olarak bedduanın yer aldığı görülmektedir. İzzet’in eşi için edilen beddua İzzet’in annesinin ağzından şu şekilde dökülmüştür. “Sürüm sürün sürünsün inşallah o tahtakurusu karı! Dedi. “Bir şeycikler demem, rabbime havale ederim. Yarın on parmağımın onu da yakasındadır rûz-î mahşerlerde”(Kakinç, 2014b, s. 33).

İnsan Kurdu’nda, Gülizar’ın erkeklerle birlikte olmayı bırakması dini açıdan tövbe kavramıyla açıklanmıştır. “Gülizar orospusu da tövbekâr olmuş artık”(Kakinç, 2014a, s.61).

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, din kavramı doğrultusunda, Kayabaşı’nın küçük, gözlerden uzak bir yer olduğu ve Allah tarafından unutulduğu dile getirilmiştir. “Kayabaşı, Anadolu haritasında yeri yöresi belli olmayan küçük nokta kadar, sinek pisliği kadar ufacık bir bucaktır. Devlet baba unutmuştu. Devlet baba ne, Allah babamız unutmuştu ilk başta sonra herkes ama herkes unutmuştu Kayabaşı’nı”(Kakinç, 1995, s.76).

Kutup romanında anlatıcı şahıs iç konuşmasında kadınlara ait duyguları, Tanrı’nın varlığını ve yokluğu ile kıyaslayarak ele almıştır. “Tanrı var mıdır? Bir kadını niçin ve neden sevdiğinizi Tanrı’nın varlığı ve yokluğuyla ilgili bilinmezliğin sınırları kadar bile bilemezsiniz. İki yoldan birini seçersiniz; Tanrı vardır, hayır yoktur”(Kakinç, 2003, s. 170).

Aynı romanın ilerleyen sayfalarında Tanrı’nın yarattığı insanların tiyatro sanatında yeni baştan var edilmesinden bahsedilmiştir. “...tiyatro, acayip bir meslektir. İnsanın Tanrı’ya heves etmesi gibi bir şey yani. Tanrı insanları yaratır; tip tip ve çeşit çeşit. Tiyatrocu, Tanrı’nın yarattığı o tipleri bu kez sahnede ve seyirciler önünde yeni baştan yaratır” (Kakinç, 2003, s. 61).

İyi Geceler Dünya romanının “O” bölümü genel itibariyle dini bilgilerle doludur. Myria’nın kızı Monica kilise ve camiye sorgular. Monica ve ailesi kiliseye giderler. Selim ise camiye giderek ibadetini gerçekleştirir.

“Çok Müslümanlarımız camiye giderler. Namaz kılarlar.” “Her Pazar mı?”

“Hayır! Bizde beş vakit namaz kılınır. isteyen bunu evinde, isteyen camiye gidip kılar. Yalnız pazarları değil” (Kakinç, 1986, s. 27).Yine dini sorgulayışların olduğu gözlenmiştir. “Tanrım derim içimden. Bize bunca akli fikri, bunca şeyi verdin. Bunca nimetleri sundun bize. Ama biz niçin kitaplarında buyurduğun gibi değiliz?” (Kakinç, 1986, s. 124)

Aynı romanın ilerleyen sayfalarında Allah’ın eşit ve adaletli davrandığından bahsedilmiştir. “Tanrı’nın gökyüzünde insanlar birdir. O, insanın dinine ya da mevkiine göre ayırmaz. Değerlendirmesi bunlara göre değildir. İnsanın doğarken ki eşitliği; Tanrı’nın katında, yaşarken de, öldüğünde de değişmez” (Kakinç, 1986, s. 210).

Selim adlı kişinin sınava girmesi ve ardından yapılan dua dile getirilmiştir. “Tanrım, sen oğlumun yüzüne bak, sen ona yardım et, sen yüzümüzü kara çıkarma bizim. Oğlum başarsın sınavları kazansın, büyük şehirlere gitsin, büyük okullarda okusun, büyük adam olsun. Tanrım, Tanrım, sen beni duy Tanrım!” (Kakinç, 1986, s. 41)

2.2.17.Cehalet

Rıza Bey Aile Evi’nde Hulûsi’ nin kumardan başka bir işi yürütememesi cehalet kavramıyla ilişkilendirilebilir. “Zenaat desen arama. Bütün bilip bileceğimiz kağıt düzmek...”(Kakinç, 2008, s.62)

Kemal’in durumu ise cehalet değil de tam tersine bilgelik olarak ele alınır. Çünkü yazar Kemal’i okuyucuya kâtip olarak tanıtmıştır. Bu da romanda şu şekilde yer almaktadır. “Kemal’in elinden kumar dümenleri gelmez. O ya işçilik etsin, ya kâtiplik. Elinde yazısı vardır, kafası işler. Bir yere işçi girer üç gün sürdürmez; kâtip olur heriflerin tepelerine”(Kakinç, 2008, s.42).

Kurşun Ata Ata Biter’de, insanların kaçakçılıktan başka bir iş yapamaması ve kaçakçılığı ancak ilkel yöntemlerle yapabilmeleri cehalet kavramıyla ilişkilendirilebilir. “Elimizden kaçakçılıktan öte ne gelir? Seninkinden ne gelir başka? Biz anamızdan kaçakçı doğduk, işimiz gücümüz kaçakçılık. Tahir gibi ya da babam gibi bir son bulup ümüğümüze çökene dek bu işi yapacağız” (Kakinç, 2018c, s. 50).

Denizin Kanı’nda, bütün olaylar 1946’ların o yeni yeni başlayan bilinçsiz halk uyanışı döneminde geçer. Bu hazırlıksızlık ve bilinçsizlik yüzünden

yenilgilere karşılık umutlarını da kaybetmemişlerdir. Romanda Şaban Reis, Hacı Ağa'nın onları sömürmesine karşılık halkı uyandırmış, eylem yapmalarını sağlamıştır. Ancak o dönemde halk bilinçsiz olduğu için Şaban Reis'in yaptığı eylemlere her ne kadar katılsalar da daha sonra terk etmişlerdir. Hacı Ağa'nın onları koruyup kolladığını, onun maddi desteğiyle hayatlarını sürdürdüklerini düşünerek bu yeniliğe karşı çıkmışlardır. Eski düzenden ve eski cehalet döneminden vazgeçmemişlerdir.

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? romanında, kız olduğu için babası tarafından okuması uygun görülmeyen Şermin'in durumu ve ailesi cehalet anlayışıyla bağdaşmaktadır.

Sabah Olmasın'da, Kemal doğacak çocuğunun cinsiyetinin kız olmasına karşıdır, bu da cehalet kavramıyla bağdaşmaktadır: "Oğlan mı olur, kız mı? Hıh, kız olursa ya? Aman, aman kız da neymiş? Olmaz öyle şey! Oğlum olacak. Topuz gibi bir şöyle. Bir bağırdı mı, Muhtar evinden duymalı; bizim Kemal'lerin oğlan ağlıyor yine demeli. Kız oldu mu, felaket işte!"(Kakınç, 1967, s. 116)

Gün Döndü romanında, halkın 1971 dönemine ve yaşananlara karşı hazırlıksız ve bilgisiz olmaları o dönemde cehaletin etkin olduğunu göstermektedir. "Beslenemedik, okuyamadık, okutulmadık. Sonra da her türlü gelişimi bu zavallı kuşağa uyarladılar. Demokrasi dediler, tek partiden çok partiye geçiş dediler, özgürlük, eşitlik, hak hukuk dediler. İnanmış" (Kakınç, 1974, s. 259). Ayrıca eylemci gençlerden olan Selim Akarsu'nun polise teslim edilmeden önce, babasının sözlerinde cinsiyet ayrımcılığının var olduğu açıkça görülmektedir. "Zordur baba olmak! Hele erkek çocuğu sahibi olmak, daha da zordur! Kızlar büyürler, günleri gelir, evlenir, çeker giderler baba evinden. Oğul öyle gider. Babanın her zaman oğlu üzerinde hakkı vardır" (Kakınç, 1974, s. 258).

Romanlarda cehalet kavramı doğrultusunda, kız evlat istememe, kız evladı bir mal olarak görme, kız evladı reddetme gibi konular karşımıza çıkmaktadır. *Gün Döndü*'de Melahat Sezer babasının kendisine uygun gördüğü kişiyle evlenmek yerine kaçmayı tercih etmiş ve babası tarafından reddedilmiştir. Babası ölüm döşeğindeyken bile kızını affetmeyerek ataerkil aile yapısını yansıtmıştır. "...babasının ölüm döşeğinde bile "Hayır, istemem. Benim Melahat

diye bir kızım yok. Değil mi ki gönlünün dilediğine vardı...” (Kakınç, 1974, s.126)diyerek evin kapısından içeri girmesine izin vermeyişini düşünüyor.

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında,Çingen A'met adlı şahsın, okuma yazma bilmemesi cehalet kavramıyla bağdaşmaktadır. “Bir kere hırsızlığıma pek bozulan bir hakim bey, ‘seni Çingen A'met seni’ dedi bana. “Senin bu uğursuzluklarına, edepsizliklerine sebep, hep cahilliğin. Seni altı ya içeri tıkayım da bari mapıslıkta okuma yazma öğren, arkamdan dua et, kurtul cahil, sefil kalmaktan...” (Kakınç, 1995, s. 52) dedi.

Yine aynı romanın ilerleyen sayfalarında Muzaffer Yaşar adlı kişi okuyamama durumunu şöyle izah etmiştir. “Biz okumadık. Beşi bitirdik; gazete, mektup okumasını söküp meramımızı anlatacak kadar yazı yazmanın hakkından gelir hale varınca, babam, sen ortayı okuyacaksın da ne yapacaksın? Kayabaşı, Allah'ın bile unuttuğu bir bucaktır, dedi. Burada devlet dairesi yok ki memur olayım” (Kakınç, 1995, s. 67).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TARIK DURSUN KAKINÇ'IN ROMANLARININ İNCELENMESİ

3.1.ROMANLARDAKİ KİŞİLER

3.1.1.Toplumda Sözü Geçen Güçlü Kişiler-Ağalar

Tarik Dursun Kakınç'ın birçok romanında ağalar, beyler, muhtar, diktatör ve kurnaz kişiler başkahraman olarak karşımıza çıkar. Yazar birçok romanında dürüst saydığı köylü kesimini maddi ve manevi yönden ezmeye çalışan zengin sınıfı oluşturmaya özen göstermiştir. Romanlarda sözü geçen güçlü kişi veya ağaların ortak özelliği alt sınıf insanların yani halkın omuzlarına kendi işlerini yüklemek, canlarını hiçe sayarak zorlu ve tehlikeli sorumluluklar vermektir. En önemlisi de canları pahasına çalışan köylüye emeğinin karşılığını tam olarak vermemeleridir.

Kurşun Ata Ata Biter'de Kasım Ağa halktan kişiler olan Üzer, Cevahir ve Tahir'e kaçakçılık yaptırmaktadır. Tahir bu yolda hayatını kaybetmiştir. Tahir'in ölümünden sonra Kasım Ağa Üzer ve Cevahir'e daha zor ve tehlikeli kaçakçılık işi vermiş yine Cevahir de bu yolda bacağını kaybetmiştir. Kasım Ağa gece gündüz kaçakçılık yolunda çalışan köylülere kendi işini yaptırır ve köylülere hak ettiği parayı vermez. Aynı zamanda sakat kalma ve ölüm halinde de insanların bu durumuna değil de kendi işinin aksayacak olmasına üzülür. Kaçakçılık işinde yine önemli bir isim Hayri Bey de Kasım Ağa'yı tehlikeli bir kaçakçılık işine sokmuştur. Kasım Ağa da hayatını kaybetmiştir.

İnsan Kurdu'nda Murat Ağa eşkıya yiğididir. Oldukça zengin ve yardımseverdir. Romanda fakirlerin babası olarak bilinmektedir. Murat Ağa Zeynep ile Ali'ye de maddi manevi konularda destek olmuştur. Ali ile Zeynep'in kaçış süreçleri, denize ulaşma istekleri Murat Ağa'nın öncülüğünde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.Romanın sonunda Zeynep ile Ali'yi hayallerine kavuşturacakken vurulur ve hayatı sona erer.

Sabah Olmasın'da Muhtar ön plandaki şahıstır. Mahallede sözü geçen, yönetici kimliğe sahip bir şahıstır. Mahalleli tarafından sevilen, sayılan ve değer verilen bir kişidir.

Kopuk Takımı'nda Hasan'ın amcası İzzet güçlü ve diktatör bir kişiliğe sahiptir. Kardeşi Mustafa'ya göre daha girişimci ve daha çalışkandır. Dükkânı çekip çeviren, hesap kitap işlerini yürüten odur. İzzet, Fethiye'ye gitme kararı alınca babası karşı çıkar, onaylamaz ancak İzzet kimseyi dinlemez, kafasına koyduğunu yapar.

Denizin Kanı'nda, Hacı Ağa çıkarıcı, düzenbaz ve kurnaz bir adamdır. Süngercileri çok ucuza çalıştırır. Şaban Reis öncülüğünde halk, Hacı Ağa'ya boykot yapar. Amaçları, birleşerek bir av teknesi almak, kendi işlerini kendileri yapmak ve Hacı'nın sömürsünden kurtulmaktır. Hacı Ağa aynı zamanda ahlaki yönden de olumsuz bir tip olarak karşımıza çıkar. Romanın son sayfalarında Mustafa'nın karısına yakınlaşması buna en güzel örnektir.

Gün Döndü romanında, Kerim'in babasının oğlunu eylemcilerden kurtarmak için gösterdiği çaba ve babalık duygusu onun güçlü yönünü ön plana çıkarmıştır.

Alçaktan Uçan Güvercin'de Nuri Genç adlı şahıs fabrikatör ve AP kurucularındandır. Oldukça zengin ve çevresi olan bir karakterdir.

3.1.2.Önde Gelen Erkek Şahıslar

Tarik Dursun Kakinç'ın romanlarının neredeyse hepsi erkeklerin hâkim olduğu bir dünyaya aittir. Önde gelen erkek şahıslardan bazıları mağdur durumda olanlar bazıları da güçlü bir kişiliğe sahip olanlardır. Mağdur durumda olan şahısların ortak özelliği para ve işsizliktir. Güçlü kişiliğe sahip kişiler ise ağa, muhtar gibi pes etmeyen ve kendine güvenen insanlardır.

Rıza Bey Aile Evi'ndeki Hulûsi ön plandaki şahıstır. Romanda işsiz sıfatıyla okuyucunun karşısına çıkar. İlk başlarda mağdur durumda iken daha sonra kumar işine girmiş, kazandıkça daha da çok oynamış, işsizlik sıkıntısından kurtulmuş ve maddi rahatlığa kavuşmuştur. Romanda ayrıca dostluk ilişkisinin güçlü örneğidir. Bunun en güzel kanıtı arkadaşı Kemal'in Bahriyeli Cemal tarafından vurulmasını engelleyip, kendini arkadaşı için silahın önüne atarak ölmesidir.

Kurşun Ata Ata Biter'deki Üzer ön plandaki şahıstır. Kaçakçılık işi dolayısıyla daima sorunlarla karşılaşmıştır. Ancak yaşadığı sıkıntılara rağmen hiçbir zaman çalışmaktan vazgeçmemiş, uğradığı haksızlıklarda kendini

savunmayı bilmiştir. Ayrıca dostluk hissinin vermiş olduğu etkiyle bacağına kaybeden Cevahir için elinden geleni yapmış, onu tekrar hayata bağlamak için bir dükkân bile açmıştır.

İnsan Kurdu'nda Ali adlı şahıs romanın ana karakteridir. Annesi yoktur babasını ise köyde bırakıp şehre gelmiştir. İbrahim Usta'nın yanında inşaatta çalışmaktadır. Romanda Ali'nin dikkat çeken en önemli özelliği sevdiği uğruna her zorluğu göze alması ve tutkularının peşinden gitmek için büyük bir çaba sarf etmesidir.

Sabah Olmasın'da Kemal ön plandaki şahıstır. Maddi durumu çok iyi değildir, nakliyat ambarında çalışmaktadır. Nevin ile evlilik dışı ilişkilerinden çocukları olunca evlenmişler, Nevin'in babasının isteği üzerine ayrı bir eve taşınmışlardır. Sonra da kendilerine mahalleliyle birlikte gecekonduyu yapmışlar ve romanın sonunda da fabrika tarafından bu gecekonduyu yıkılmıştır. Romanda sevdiği kadına sahip çıkması, pes etmemesi ve güçlü bir kişiliğe sahip olmasıyla ön plana çıkmıştır.

Kopuk Takımı'nda Hasan ön plandaki şahıstır. Hasan ve ailesi kasap dükkânının geliriyle geçinirler. Hasan hesap kitap işlerinden anlayan, zeki ve çalışkan bir kişidir. Bundan dolayı Hasan'ın babası dükkânı küçük oğlu Yılmaz'a değil de Hasan'a devretmek ister.

Denizin Kanı'nda, Şaban Reis ön plandaki şahıstır. Sünger avcılığında ustadır ve kasabada sözü geçen ve sözü dinlenen bir kişidir. Canları pahasına denizden aldıklarıyla geçinen sünger emekçilerine, denizden daha acımasız davranan, emeği, can kavgasını hiçe sayan çıkarıcı deniz ağalarına karşı halkta toplumsal bir direniş oluşturur. Hacı Ağa'nın halka yaptığı haksızlığı ve çıkarıcılığı fark edip, milleti bu konuda ayaklandırmış ve Hacı Ağa'ya karşı örgütlemiştir. Ancak yaptığı girişimcilik sonucunda başarısız olmuş ve kalp krizinden ölmüştür.

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? romanı iki kişinin diyalogundan oluştuğu için ön planda diğer romanlardan farklı olarak ilk defa bir kadın ve ismi verilmeyen bir erkek vardır. Roman kadının rastgele bir numarayı çevirmesiyle başlar ve telefon görüşmeleri süreklilik arz eder.

Gün Döndü romanında, Güner Anday, Hamza Ergün, Kerim Akarsu, Rıza Akkuş, İbrahim Göğen, Selim Akarsu ve Necla Ataş eylemci yönleriyle ön plana çıkmışlardır.

Alçaktan Uçan Güvercin'de, Fahri Ergün, Menekşe'nin tecavüz dosyasıyla ilgilenmesi nedeniyle ön plana çıkmıştır.

Kutup romanında önde gelen kişi ismi verilmeyen anlatıcı şahıs yani yazardır. Romanda iç dünyasını duygu ve düşüncelerini dışarı yansıtmasıyla ön plana çıkmış, iç yalnızlığını okuyucuyla paylaşarak kişisel dünyasından çıkmaya çalışmasıyla dikkat çekmiştir.

İyi Geceler Dünyaromanında Myria'nın babası Simov, evlerinin direği olması ve sözünü dinletebilmesi yönüyle ön plandadır. "Annem, 'Nereye, hangi gurbete?' diye sormamıştı. Kocasıydı babam! Evinin direği, erkeği, çocuklarının babasıydı. O ne derse o olurdu evde. 'Gidiyoruz!' demişti, gidilecekti" (Kakınç, 1986, s. 51).

3.1.3. Ahlakî Zaafları Olan Kadınlar

Tarik Dursun Kakınç'ın hemen her romanında cinsel açıdan tutkularına yenilmiş bir kadınlar vardır. Genellikle kadınlar evli değildir, başka erkeklerle birlikte. Kadınların düzenli bir hayatı ve ilişkisi yoktur. Köylü kadınlarının uzun bir birlikteliği pek görülmez, genellikle ahlâki zaaflarına yenik düşerler. Elleri geçen ilk fırsatta herhangi bir erkekle birlikte olurlar. Kadınların genel özellikleri bazıları genelevlerinde çalışan kadınlar, bazıları paraya sahip olabilmek için kendilerini pazarlayan kadınlar ve bazıları da evli olmadığı halde kendilerini evliymiş gibi hisseden kadınlardır.

Rıza Bey Aile Evi'nde Fatma genelev kadınıdır. Romanda birçok kişiyle beraber olmuştur. Bahriyeli Cemal ile evli olmadığı halde onunla birlikte yaşar. Bahriyeli Cemal karısı gibi görür Fatma'yı. Bahriyeli Cemal'in yakın dostu Kemal ile Fatma birlikte olmuş ve Fatma Cemal'i aldatmıştır.

Kurşun Ata Ata Biter'de Gazel isimli kadında yine bekârdır. Üzer ile beraber yaşamaktadır. Gazel ile Üzer evli olmadıkları halde adeta evliymiş gibi yaşarlar. Birbirlerine karı-koca gibi bağlıdırlar. Gazel Üzer'in karısı gibi onunla birlikte olur.

İnsan Kurdu'nda, Gülizar isimli kadın kasabanın en meşhur kadınıdır. Zeynep adlı bir kızı vardır. Kasabanın en gözde kadını yani erkeklerle sürekli bir arada olan bir kadındır. Ancak Zeynep ile Ali'nin evliliği vasıtasıyla genelev kadınlığını bırakmış, kapısına gelen erkekleri geri göndermiştir.

Sabah Olmasın'da, Nevin romanın başlarında evli değildir. Kemal ile görüşüp buluşmaktadır. Evlilik dışı hamile kalmış ve ardından Kemal ile evlenmişlerdir. Kemal dışında başka bir erkek ile beraber olmamıştır. Romanda tutumlu olması, ev hanımlığını iyi idare etmesi gibi özellikleriyle dikkat çeker.

Kopuk Takımı'nda, Günay adlı şahıs evli değildir. Hasan ile kısa bir ilişki olmuştur. Erkek canlısı, para uğruna namusunu hiçe sayan bir özelliğe sahip kadındır. Hasan uzak dursa da Hasan'ı sürekli kendine yakın tutmaya çalışır. Romanda hayat kadını olarak nitelendirilmiştir. Ahlaki zaafı olan diğer bir kadın da Aleksandra adlı yaşlı bir kadındır. Hasan, Aleksandra'nın her türlü zevk ihtiyacını karşılamak için para karşılığı kiralanmıştır. Aleksandra, sürekli Hasan'ın yanında olmasını ister, onunla tatile çıkar, otellerde kalır ve her türlü cinsel isteklerini yerine getirtirir.

Denizin Kanı'nda, Lütfiye adlı şahıs evli olmayan ve ahlaki yönü düşük olan bir kadındır. Hacı Ağa, kâtabi İsmail'e diye almış ancak canı istediği zaman Lütfiye ile eşiymiş gibi bir hayat yaşamıştır. Sonra da Ankaralı Recai ile kaçmış daha sonra Hacı Ağa'ya tekrar geri dönmüştür. Hacı da bu kaçmanın hıncını Lütfiye'yi erkeklere satarak çıkarmıştır.

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? romanında Harika Hanımın evlilik dışı ilişkiden hamile kalması ve pek çok erkekle beraber olması ahlâki zaafının olduğunu göstermektedir.

İyi Geceler Dünya romanında Myria adlı kadının ilk başlarda Selim ile arkadaşken romanın sonlarına doğru Selim ile yakınlaşması, ahlâki zaafının olduğunu göstermektedir.

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında, başkahraman olan tiyatro aktörünün metresi olan Gönül Hanım, ahlaki yönden zayıftır. Çünkü sık sık başkahraman ile yakınlaşır.

3.1.4.Pasif Kalan Şahıslar

Tarik Dursun Kakinç'ın romanlarında ön plana çıkan şahıslar olduğu kadar pasif kalan şahıslarda vardır. Bu şahıslar başkalarının öncülüğünde bir işe girerler, sessizdirler ve çabuk pes eden tiplerdir.

Rıza Bey Aile Evi'nde, Doktor Salih Bey pasif şahıs olarak ele alınabilir. Romanda Fatma ile olan ilişkisinden başka adı geçmemektedir.

Kurşun Ata Ata Biter'de Cevahir diğer şahıslara göre biraz daha pasiftir. Cevahir daima Üzer'in yanında çalışmakta Üzer ne derse ona uymaktadır. Bacağını kaybetmesiyle de hayata küsmüştür. Yine onu hayata döndüren ve iş sahibi yapan Üzer'dir. Hep başkalarından destek alarak hayatını idare etmiştir. Yine Hediye'ye olan aşkını yıllarca içinde tutmuş, bu aşk da Gazel ve Üzer aracılığıyla gün yüzüne çıkmıştır.

Sabah Olmasın'da Nevin'in annesine diğer şahıslara göre çok fazla değinilmemiştir. Romanın başlarında Nevin ile Kemal'in evlenip, onların yanından ayrılma sürecinde Nevin'in annesinin ağlaması yine romanın sonunda Nevin ile Kemal'in geri dönüşlerinde annesinin yardım etmesi dışında adı geçmemektedir.

Kopuk Takımı'nda, Hasan'ın babası kişilik itibariyle diğer karakterlere göre pasif konumdadır. Çünkü Hasan'ın babası Mustafa sessiz, sakin ve konuşmayı sevmeyen bir yapıya sahiptir. Hasan babasını aşağıda verilen örnekte şu şekilde tanımlar: “Babam çokluk konuşmaz, susar. İzzet amcam ise tersinedir. Babam dinler. Anlar mı, aklı yatar mı? Belli değildir. Hep dinler” (Kakinç, 2014b, s. 35).

Denizin Kanı'nda pasif kalan şahıslara, Aşır Reis ve Mustafa'nın eşi Iraz örnek verilebilir. Aşır Reis, Şaban Reis'in toplumu Hacı Ağa'ya karşı ayaklandırmasına karşın sessiz kalmış ve böyle bir durumun onların hayatını daha da zorlaştıracağını dile getirerek, aynı yaşayış tarzının devam ettirilmesinin daha mantıklı olduğunu vurgulamıştır. Iraz ise hayatını hep başkalarının yönlendirmesiyle devam ettirmiş olup Murat'ın vurgun yemesiyle sessizliğini korumuş, bu durumu kabullenmiş ve isyan etmemiştir. Yine Hacı Ağa'nın ona yakınlaşmasını, hediyeler göndermesini eşi Mustafa'ya söylemeyerek sessizliğini korumuştur.

3.2.ROMANLARINDA MEKÂNLAR

“Mekân, temel niteliği itibariyle kapsamlı bir kavramdır ve içinde toplumsallaşmanın temel değerlerini barındırır. En geniş anlamıyla mekân, uygarlığın ve uygarlaşmanın vitrinidir” (Tekin, 2018, s. 139). Tarık Dursun K. genel olarak yaşadığı şehir İzmir’i ele almış ancak romanlarında farklı şehirlerin de var olduğu görülmektedir. Yazar, romanlarında gidip gördüğü yerleri mekân olarak seçmiş bu da eserlerine zenginlik katmıştır.

“Romancı mekân unsurunu:

- a) Olayların cereyan ettiği çevreyi tanımak
- b) Roman kahramanlarını çizmek
- c) Toplumu yansıtmak
- d) Atmosfer yaratmak” (Tekin, 2018, s. 137) amacıyla kullanır.

Romanda mekân kavramı, olayların somut bir nitelik kazanmasını sağlayarak, okuyucunun kafasında bir netlik oluşturur. Tarık Dursun K.’nin reel mekânları çeşitlik gösterse de iç, dış ve dar mekânlar genel itibariyle aynı yerlerdir.

3.2.1.İç-Dış Mekân

Rıza Bey Aile Evi’nde, mekân olarak daha çok halkın ortak kullandığı yerler göze çarpmaktadır. En çok geçen iç mekânlar ise şunlardır: “Şişman’ın Kahvesi, Bakkal Mustafa Efendi’nin Doğruluk Bakkalisesi, Ali’nin Bisiklet Evi, Güzel İbrahim’in Berber Dükkanı, Doktor Zibil’in Muayenehanesi, Avram’ın Balıkçı Dükkanı”dır.

Kurşun Ata Ata Biter’de ve *Denizin Kanı*’nda dış mekânlar “deniz, göl, kapı, bahçe, çeşme başı” gibi mekânlardır. Ayrıca *Denizin Kanı*’nda dış mekân olarak Velidağı da verilmiştir.

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? romanında mekân olarak daha çok iç mekânlar ele alınmıştır. Çünkü telefon görüşmeleri genel olarak evde gerçekleşmiştir.

Kopuk Takımı’nda iç mekânlar: “Pepe’nin kahvesi, İplik fabrikası, Tahtacı Köyü, Atlanta garajı”dır.

İnsan Kurdu'nda, “kahve, han, dükkân, İzmir nakliyat” iç mekâna örnek verilirken, Delidağlar ve istasyon ise dış mekâna örnek verilir.

Sabah Olmasın'da iç mekân olarak da “Zeytinburnu, gecekodu” gibi mekânlar yer almıştır.

Gün Döndü, Rıza Bey Aile Evi, Alçaktan Uçan Güvercin, Ağaçlar Gibi Ayakta ve *Sabah Olmasın*'da dış mekânlar, “sokak, köy, kasaba, şehir, cami” olarak geçmektedir.

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, dış mekân olarak Kayabaşı kullanılmıştır. İç mekân olarak da “bakkal, cumhuriyet kıraathanesi, fabrika” yer almıştır.

Kutup romanında “Mezarlıkbaşı” adı verilen yer dış mekân olarak ele alınırken “ev, hastane, oda” gibi mekânlar iç mekân olarak karşımıza çıkar.

3.2.2.Reel-Kurmaca Mekân

Rıza Bey Aile Evi'nde olayın geçtiği İzmir şehri ve İzmir'deki mekânlar reel mekân olarak ele alınabilir. Yine gerçek mekân Tahsin'in kısa süreliğine kaçtığı, İstanbul şehridir. Kurmaca mekânlar ise adı tam olarak belirtilmeyen mekânlardır. “Boş boşuna şehirde dolandım”(Kakınç, 2008, s. 29).

Kurşun Ata Ata Biter'de reel mekân Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Yine kaçakçılık için kısa süreliğine gidilen İstanbul, Antep ve İskenderun da gerçek mekâna örnek verilebilir. Ayrıca Gazel'in İstanbul'a gitme hayali İstanbul'un kurmaca mekân olarak ele alınmasını sağlamıştır. “İstanbul'a gidince” dedi (Kakınç, 2018c, s. 28).“Gideceğim! Bankadaki paramla doğru varacağım Küçükçekmece'ye”(Kakınç, 2018c, s.29). “Kasım Ağa'ma ilden bir kız geldi” (Kakınç, 2018c, s. 45).

Denizin Kanı'nda gerçek mekân, Ege Denizinde küçük bir kasabadır. Halk geçimini sünger avcılığından sağladığı için mekân olarak daha çok karadan çok deniz ele alınmıştır.

Kopuk Takımı'nda gerçek mekân, olarak İzmir ve İstanbul verilmiştir.

İnsan Kurdu'nda, Ali'nin denize ulaşma çabası, denizi kurmaca mekân yapmıştır.

Kutup romanında, romanın kahramanın yaşadığı şehir olan İzmir, reel bir mekândır. Aynı zamanda anlatıcı şahsın gidip geldiği yerler(İskenderun, Kosova, Eminönü, Galata, Kadıköy, Üsküp) de reel mekân olarak ele alınabilir.

İyi Geceler Dünya romanında reel mekânlar, Almanya, Berlin ve Türkiye'dir.

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında reel mekânlar, İzmir ve İstanbul'dur.

3.2.3.Köy-Kasaba-Şehir

Tarik Dursun K.'nin romanlarında köy-kasaba-şehir kavramlarında sınırların tam olarak çizilmediği görülür. Toplumun hayatını yansıtan romanlarında mekânlar genel olarak köyde başlayıp daha sonra şehre doğru kaymaların olduğu gözlenmiştir. Ancak genel anlamda romanlarının ana mekânı yazarın yaşadığı şehir olan İzmir'dir.

Rıza Bey Aile Evi'nde olaylar İzmir şehrinde gerçekleşmektedir. Ancak farklı şehirlere kısa veya uzun süreliğine gidişler romanda farklı şehirlerin mekân olarak kullanıldığını gözler önüne sermektedir. *Rıza Bey Aile Evi*'nde, Tahsin'in İstanbul'a kaçması, İstanbul şehrinin mekân olarak ele alınmasını sağlamıştır.

Kurşun Ata Ata Biter'de yaşanan olaylar, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde geçmektedir. Aynı zamanda kaçakçılık için kısa süreliğine gidilen İstanbul, Antep ve İskenderun şehirleri romanda mekânın çeşitlenmesini sağlamıştır. Arap-Ermeni köyü, Osmaneli ilçesi, Narlı mahallesi şehir kavramı dışında kalan mekânlardır.

Denizin Kanı'nda yaşanan olaylar, Ege denizinde küçük bir kasabada geçmektedir.

Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? adlı romanda mekân olarak "İzmir, Eskişehir ..." gibi iller ele alınmıştır. Harika Hanım ve erkek geçmişlerini, gidip geldiği şehirleri, şehirlerde yaşadıklarını birbirlerine anlatmışlardır.

Kopuk Takımı'nda olaylar İzmir ve İstanbul'da gerçekleşmiştir.

İnsan Kurdu'nda olaylar bir kasabada gerçekleşmiştir. Yaylak köyü de romanın ana mekânlarındanadır.

Sabah Olmasın'da olaylar, İzmir ve İstanbul'da gerçekleşmiştir.

Gün Döndü'de olaylar Amerika Bilecik, Eskişehir ve İstanbul'da gerçekleşmiştir.

Alçaktan Uçan Güvercin'de İstanbul, Adapazarı, Paris, Aksaray, Eskişehir mekân olarak kullanılmıştır. Haydarbey Köyü de romanda mekân olarak kullanılan yerdir.

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, olaylar ve ses kayıtları Kayabaşı mekânıyla ilgilidir. Ayrıca romanda Münih'ten ve Kirchen diye küçük bir kasabadan da bahsedilmiştir.

İyi Geceler Dünya romanında olaylar Berlin şehrinde geçmektedir.

3.2.4.Dar Mekânlar

Rıza Bey Aile Evi'nde, *Rıza Bey Aile Evi*'nin kiralanan odaları, yatak, hamamlık, meyhane gibi mekânlar dar mekâna örnek gösterilebilir.

Kurşun Ata Ata Biter'de, *Denizin Kanı*'nda, *Alo, Harika Hanım Nasılsınız?* romanlarında dar mekanlar; “Mutfak, otel, ev, dükkan, garaj, abdesthane, gusülhane” gibi mekanlardır.

İnsan Kurdu'nda, “bağ evleri, mutfak, şantiye, ahır” gibi mekânlar dar mekâna örnek verilebilir.

Sabah Olmasın'da “ev, kahve, oda, küçük oda, fabrika” gibi dar mekânlar kullanılmıştır.

Gün Döndü, Ağaçlar Gibi Ayakta, Alçaktan Uçan Güvercin ve *İyi Geceler Dünya*'da “ev, oda, yatak, koridor” gibi mekânlar en çok kullanılan dar mekânlardır.

3.3.ROMANLARINDA ZAMAN

Zaman kavramı, her sanat dalı için gerekli bir unsurdur. Her sanatçı ortaya koyduğu eserinde zaman ifade eden unsurlara yer verir.

Olayların yazar tarafından sunulması sırasında kronolojik sıraya uyup uymama zorunluluğu aranmaz, aranmamalıdır. Sunuş sırasında yazar, şimdiki zaman kipini kullandığı gibi geçmiş zaman kipini de kullanabilir. Hatta bir yazar geçmiş-şimdi-gelecek kiplerine aynı metin düzeyinde yer verebilir. Bu durum yazarın bakış açısıyla, olayları yorumlayışıyla, hatta olayların seyriyle bağlantılıdır (Tekin, 2018, s. 130).

Tarik Dursun K.'nın romanları zaman kavramı açısından sınırları tam olarak çizilmemiştir. Genel olarak mevsimler, geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman diye bahsedilmiştir.

3.3.1.Takvim Zamanı

Romanlarda genel olarak, “Pazar günü, kış mevsimi, sonbahar, ilkbahar” gibi takvim bildiren zamanlar yer tutmuştur.

Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? romanında zaman kavramı farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Genellikle zaman, takvim zamanı olarak yer almıştır romanda. Çünkü roman telefon görüşmelerinin günü gününe yapıldığı tarihlerden ibarettir. Roman 10 Haziran Çarşamba günü başlar, 10 Kasım Salı günü sona erer ve telefon bir daha çalmaz. Yine takvim zamanı olarak şu örnek yer almaktadır. “Günler değil, haftalar değil, aylar...” (Kakıncı, 2019, s. 97)

Gün Döndü’de olayların gerçekleşme zamanı 1969 ve 1971 yıllarıdır.

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, takvimzamanı olarak şu cümle örnek verilebilir: “Avrupalardan geldiler, günlerle, aylarla dünya bizi konuştuydu”(Kakıncı, 1995, s. 9).Yine takvim zamanı olarak “Yıllar yılı, yüzyıllar yılı” (Kakıncı, 1995, s. 15) cümlesi kullanılmıştır.

3.3.2.Belirsiz Zaman

Tarik Dursun K. romanlarının hemen hemen hepsinde belirsiz zamana yer vermiştir. Onun romanlarında zaman açısından tam bir netlik bulunmamaktadır.

“O gün, bir mevsim, bir gün” gibi kesinlik bildirmeyen zamanlar romanların hepsinde yer almaktadır.

Kurşun Ata Ata Biter'de belirsiz zaman örneği bulunmaktadır. "Yani o bir zamanlardı diyeceksin, şimdiki zamana bakacaksın" (Kakınç, 2018c, s. 73).

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? romanında belirsiz zamana örnek olarak şu cümleyi verebiliriz. "Belki yıllar ve yıllarca..."(Kakınç, 2019, s. 53)

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında, belirsiz zamanı ifade eden kelimelere sıkça rastlanmaktadır. "Zamanla" (Kakınç, 1995, s. 8). "O zamanın parasıyla..."(Kakınç, 1995, s. 69) "bir gün" (Kakınç, 1995, s. 117) "çok uzun yıllar geçti" (Kakınç, 1995, s. 140). "Geçmiş gün işte..." (Kakınç, 1995, s. 85). "Zaman geçti"(Kakınç, 1995, s.71). "Bir mevsim" (Kakınç, 1995, s. 24).

Kutup romanında belirsiz zamana çokça yer verilmiştir. "Bir zamanlar, bir gün, çok zaman" gibi belirsiz mekânlara sıkça rastlanmaktadır.

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında belirsiz zaman örneklerine rastlanmaktadır. "Gece miydi acaba, yoksa gündüz müydü?" (Kakınç, 1990, s. 8)

3.3.3.Geriye Dönüş Tekniği

Rıza Bey Aile Evi'nin "Aldı Hulûsi" adlı bölümünde yazar geçmişe dönerek Hulûsi ile Kemal'in nasıl arkadaş olduklarını Hulûsi'nin ağzından kısaca okuyucuya bahseder. Yine "Aldı Bahriyeli" adlı bölümde yazar geçmişe dönüş yaparak Hulûsi'nin Bahriyeli'den kumar oynamayı öğrenme sürecini, oyunu öğrendikten sonra Bahriyeli'den bile öne çıkmasını Cemal'in ağzından okuyucuya aktarır.

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? romanında, çok sık geriye dönüş tekniği kullanılmıştır. Kadın ve erkek telefon görüşmelerinde birbirlerine geçmişte yaşadıkları durumları anlatarak, geçmiş zamana dönüşler tekrarlanmıştır.

Kutup romanında anlatıcı şahıs sık sık geçmişe dönüşler yapmıştır. "Ah, annem sağdı elbet, bir zamanlar demek istiyorum, Ninem de sağdı" (Kakınç, 2003, s. 10). Üç gün önce düşümde yine annemi gördüm (Kakınç, 2003, s. 239).

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında geriye dönüş tekniği sıkça kullanılmıştır. "Bir anneler gününde gittiler. Yanında Ayla vardı. Mayıstı ve yaz ansızın bastırmişti" (Kakınç, 1990, s. 73). "Eskiden çok ama çok eskiden onun geleceği günler sabahtan duş alırdı. Duş alır ve kuaförüne giderdi" (Kakınç, 1990, s.

62).“Fahrettin’le yürüye yürüye Bostanlıköy’den Tomaza’daki demir köprüye kuş avlamaya giderdik. Çocukken” (Kakıncı, 1990, s. 32).

3.3.4.Uzun-Kısa Zaman

Rıza Bey Aile Evi’nde, Sabah Olmasın’da, Gün Döndü ve Alçaktan Uçan Güvercin’de daha çok “Bir gece, sabah, akşam, iki gün, 3 saat, saat sekiz ” gibi kısa zamanlar ele alınmıştır.

Kurşun Ata Ata Biter’de zaman bazen uzun bazen kısa olarak ele alınmıştır. Kaçakçılığı daha çok gece yaptıkları için ‘gece’ en fazla kullanılan zaman çeşididir. Bazen bir iki gece bazen bir ay ve daha uzun süren kaçakçılık işleri yapılmaktadır.

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? adlı romanda, kısa zaman kavramı adı altında pek çok örnek yer almaktadır. “Bir saat kadar önce, sekiz buçuk, dokuz, sabah, akşam” gibi kısa zaman aralıkları kullanılmıştır. Yine romanda mevsim zamanı da yer alır.

İnsan Kurdu’nda zaman aralıkları olarak genel anlamda günün bölümleri olan kısa zamanlar seçilmiştir. Bunlar: “Sabah, akşam, pazartesi sabahı, pazartesi öğlesi, akşam süresi”dir.

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü, Ağaçlar Gibi Ayakta ve İyi Geceler Dünya romanlarında hem kısa hem de uzun zamana örnekler vardır. “Bugün, yarın, sabah, akşam” gibi kısa zamanlar “yıllar yılı, yüzyıl” gibi ifadeler de uzun zamana örnek olarak verilebilir.

Kutup romanında daha çok kısa zamanı bildiren “akşam, her gün, sabah, bugün” gibi ifadeler kullanılmıştır.

3.4.ROMANLARINDA DİL VE USLÛP

Tarık Dursun K. toplumcu gerçekçi eğilimli olduğu için daha çok günlük konuşma diline yakın cümleler kullanmıştır. Yazarın dili ve kullanmış olduğu cümleler oldukça sade, akıcı ve diyaloglarla yüklüdür.

3.4.1.Toplumsal Dil

Tarık Dursun K. ,neredeyse her romanında toplumsal bir dil kullanarak, konuşma ağzını yazı diline aktarmada oldukça başarılı olmuştur. Bunun en güzel

örneği ise, yazarın istisnasız her romanında sigara kavramını“cigara” şeklinde kullanmasıdır. Ayrıca yazar deprem kelimesine de “zelzele” olarak yer vermiştir.

Rıza Bey Aile Evi’nde toplumsal dile şunlar örnek verilebilir: “Merhaba kardaş...” (Kakıncı, 2008, s. 36) “N’olacaktı, n’oluyor?” (Kakıncı, 2008, s. 77)“Ka’ve”(Kakıncı, 2008, s. 20).Yine romanda argo kelimelerde mevcuttur. “Seni köpoğlus...” (Kakıncı, 2008, s.94) “O namussuz it”(Kakıncı, 2008, s. 157).

Denizin Kanı’nda “N’olacak, n’oldu?”(Kakıncı, 1973, s.182)‘fıkara’(Kakıncı, 1967, s.165).

Kopuk Takımı’nda toplumsal dile örnek verilebilecek kelimeler: “O da sevin sin fıkara” (Kakıncı, 2014b, s. 295). “Karı dedi yengeme. Hep ‘karı’ diye çağırırdı” (Kakıncı, 2014b, s. 79). “De lan!” (Kakıncı, 2014b, s.73)Argo barındıran kelimeler de mevcuttur. “Bu bok dünyada bir türlü yendiği yok” (Kakıncı, 2014b, s.143).

Kurşun Ata Ata Biter’de “N’apacağını bilmiyor” (Kakıncı, 2018c, s. 151). Yüzünü yıkamak yerine “Üzer mutfakta yüzünü çimmiş geldi”(Kakıncı, 2018c, s. 59) şeklinde kullanım mevcuttur. *Kurşun Ata Ata Biter*’de argo kelimeler; “Sövdürme bu saatine”(Kakıncı, 2018c, s.38).

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? romanının dili sade olmakla birlikte toplumsal dile örnek verilebilecek kelimelere rastlanmamaktadır.

İnsan Kurdu romanının dili oldukça sadedir. Bu nedenle toplumsal dili yansıtan kelimelere de rastlanmaktadır. “N’apacaksınız” (Kakıncı, 2014a, s. 8). n’aber (Kakıncı, 2014a, s. 73). “karı” (Kakıncı, 2014a, s. 62).

Sabah Olmasın’da, yine diğer romanlarda olduğu gibi toplumsal dile örnek olarak: “N’oldu (Kakıncı, 1967, s. 13). N’aptınız (Kakıncı, 1967, s. 139). Karı (Kakıncı, 1967, s. 15). Pakize’anım” gibi kelimeler verilmiştir.

Gün Döndü’de, “n’olacak (Kakıncı, 1974, s. 92) ne’bleyim, n’apsın(Kakıncı, 1974, s. 21) gibi ifadeler yer almaktadır.

Alçaktan Uçan Güvercin’de “fıkara, n’olacak, n’oldu” gibi ifadeler toplumsal dile örnektir.

Kayabaşı Uygarlığın Çöküşü ve Birdenbire Yükselişi romanında toplumsal dile örnek olabilecek kelimeler mevcuttur. “Mer’aba” (Kakıncı, 1995, s.

10).“Alaman” (Kakınç, 1995, s. 8). “ka’ve”(Kakınç, 1995, s. 51). “Ana” (Kakınç, 1995, s. 27). “N’aparmış” (Kakınç, 1995, s.17). Romanda toplumsal kelimeler dışında Almanca kelimelere de rastlanmaktadır. “Kayabaşı Kaufhof” (Kakınç, 1995, s. 91). “Deutschland’sGrosseBierhalle” (Kakınç, 1995, s. 75).

Kutup romanı bireyselliği ele aldığı için toplumsal dile örnek verilebilecek çok fazla kelime bulunmamaktadır. Her romanda olduğu gibi bu romanda da sigara kelimesi “cigara” şekliyle kullanılmıştır. İç konuşmalar yoğun bir şekilde yer almıştır. “Ağlamakta ne buluyorlardı da seviyorlardı? (Kakınç, 2003, s. 86) Niçin yazlar daha sıcak, kışlar daha soğuk geliyor bana?(Kakınç, 2003, s. 91) Uykum vardı, var mıydı? Öyle sandım belki de (Kakınç, 2003, s. 102). Evet ben bir zavallıyım. Peki, ya o?(Kakınç, 2003, s. 186)

İyi Geceler Dünya romanında toplumsal dili ifade eden kelimeler “cigara ve zelzele”dir. Olaylar Almanya’da gerçekleştiği için Almanca kelimelere de sıklıkla rastlanmaktadır.*Ağaçlar Gibi Ayakta* romanında toplumsal dili örneklendirecek çok fazla kelime yer almamaktadır.

3.4.2.Kısa Cümleler

Rıza Bey Aile Evi’nde, “Kıştı”(Kakınç, 2008,s. 11). “Yok” “Işığı yaktım” “Zor işsizlik”(Kakınç, 2008, s.11).

Kurşun Ata Ata Biter’de hem uzun hem de kısa cümleler kullanılmış olup, uzun cümleler kısa cümlelere göre daha fazladır.

Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? romanı diyaloglardan oluştuğu için kısa cümleler uzun cümlelere göre daha fazladır.

“Gülmüyorum” (Kakınç, 2019, s. 14).

“Yazdırdı” (Kakınç, 2019, s.16).

“Öylece. Hareketsiz” (Kakınç, 2019, s. 23).

İnsan Kurdu romanı, konunun ana yapısını verecek şekilde kısa kısa başlıklar halinde verilmiştir. “Çolak, Tanışma, Ali yalnız, Yolda, Plan”gibi başlıklar halinde oluşturulmuştur.

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında kısa cümleler daha fazla kullanılmıştır. “Açlığı yoktu. Ağzı palı. Dili ağır” (Kakınç, 1990, s. 13). Ağlamaya başladı.

Gizligizli” (Kakıncı, 1990, s. 156).“Seni çok özledim. Seni, üzdüm anne. Seni üzdüler” (Kakıncı, 1990, s. 194).

3.4.3.Uzun Cümleler

Gün Döndü adlı romanda hem uzun hem de kısa cümleler kullanılmış olup, uzun cümleler kısa cümlelere oranla daha fazladır.

Kamu ve özel sektöre ait iş yerleri ile hastane, eczane, fırın, su, havagazı, elektrik idareleri, trafo merkezleriyle PTT hizmetleri gibi günün her saatinde kamu hizmetleri gören müesseseler hizmetlerini devamlı şekilde yürütecek tarzda her türlü tedbirlerini önceden alacaklardır” (Kakıncı, 1974, s. 129).

Bir örgütün kurulduğu ve bir fikir birliğine varıldığı, bu örgütün birçok komisyonlardan teşekkül ettiği, gerek hazırlık döneminde ve gerekse başarılmasından sonra ulusal bir niteliğin şart olduğu, daha sonra yepyeni bir yönetimin empoze edileceği ve bu komite ile birlikte birçok etkili ve yetkili kişilerle de çalışıldığı konuları görüşülmüştür (Kakıncı, 1974, s. 117).

Kerim Akarsu'nun 26 Nisan 196. Günü, İstiklal Caddesindeki Sakarya Muhallebicisi'nde, daha önce tanıdığı ve dostluk kurduğu Necla Atas'la buluştuğu; aynı gün, 16.30 seansına Lale Sinemasına gittikleri, oradan çıkışlarında, saat 18. 20 sularında Beyoğlu, Ahududu Sokak 11/5' deki 'Özen Konser Bürosu'na uğradıkları, Kerim Akarsu'nun içeri girmeyip caddede beklediği, kısa bir süre sonra Necla Atas'ın geldiği ve birlikte Taksim'deki CafeBoulevard'a gidip oturdukları, burada birer kahve içtikleri; daha sonra Taksim Meydanı'ndaki 'Otağ Restoran'da yemek yedikleri, ardından 21 matinesine Beyoğlu Dünya Sinemasına gittikleri; sinema çıkışında Kerim Akarsu'nun Necla Atas'ı Tarlabası, Kilise Sokak 4/ 1'deki evine götürüp bıraktığı ve yalnız başına ve yürüyerek Şişhane- Unkapanı- Saraçhane yoluyla Aksaray'a evine döndüğü...(Kakıncı, 1974, s. 120)

Kopuk Takımı'nda geçen en uzun cümle ise şudur:“Ben İzzet Aksu, kardeşim Mustafa Aksu ile ortaklaşa açtığımız kasap dükkânı; İstasyon Caddesi numara 6 ile mandıra ve ağıl üzerindeki bütün haklarımı kardeşim Mustafa Aksu'ya sattım ve paramı bir tamam aldım” (Kakıncı, 2014b, s. 87).

Alçaktan Uçan Güvercin'de uzun cümlelere daha çok rastlanmaktadır.

Olay tarihinde sanıklardan Ali Bozkaya ve Ekber Kocakurt'un zarar görenin dağdaki çadırında bulunduğu sırada ve anne ile babasının yanından ayrılması nedeni ile bulunmadıkları anda gelip zarar göreni çadırından alıp zorla ilçeyi il'e bağlayan Haydarbey köyü yolu kavşağında özel otosu ile beklemekte olan sanık Mehmet Öngay'a fuhuş yapmak amacıyla teslim ettikleri bu suretle iki sanığın zarar göreni kaçırap başkalarıyla fuhuş yaptırmak için teslim ettikleri, ırzına geçilmesini sağladıktan sonra sanık Nizamettin İleri'nin tehditle ildeki otele geceleyin getirdiği ve otele birlikte alıkoyarak zarar görenin tehdit altında ve manevi cebirle ırzına geçtikleri ayrıca sanık Mehmet Öngay'ın daha önce gölün plaj kıyısında tabanca tehditi ile zarar göreni alıkoyup... (Kakıncı, 2012, s.171)

Kutup romanında yer alan en uzun cümle şudur:

Bir bulutun geçişini söz temsili, uzaklarda bir yerde söylenen içli bir şarkının notalarıyla sözlerinin birer birer havada uçtuklarını, bir körfez vapurunun burnu önünden kaçışan kanal kefallerini, Hisarönü’ndeki cami kuşlarının kurşun kubbe saçaklarında yanyana ve bilgece durup için için demlenmelerini, Kızılçullu’daki padoklarda hırçnlığını henüz üzerinden atamamış al bir yarış atının ön ayaklarıyla toprakta eşindiğini...henüz memeden kesilmemiş minicik bir kız çocuğunun meme emerken ki gürültülü yudumlamasını, bir kadınla bir erkeğin öpüşmelerinin yumuşak sesinden oluşan ve seven kadınlarla seven erkeklerin duyabilecekleri, duyup baktıklarında havadaki elektriklenmede kaçışan küçük yıldırımcıkları... görürsünüz ve ağzınıza götürdüğünüz cigarayı belli bir aralıkta tutar, dururuz (Kakınç, 2003, s. 151-152).

İyi Geceler Dünya romanında uzun cümlelere rastlanmaktadır.

Bütün öbür kokular; evlerin kokusu, ağaçların, yaprakların, köklerin, çiçeklerin, arı kovanlarının, damların, kiremitlerin; yağmur yağdı mı nasıl kokar kırmızı kiremitler, bilemezsin sen; evin özel kişilikli kokusunu yayar havaya, hiçbir öbürünü tutmaz kokuları bakımından; sonra yağmur sularının aktığı gizliye gizliye içleri yosun bağlamış çinko boruların, saçakların, pencere pervazlarının tahtaları güneşten kurumuştur, yağmuru yedi mi genişler, kendini öyle bir koyverir ki...(Kakınç, 1986, s. 188)

3.4.4.Diyaloglar

Rıza Bey Aile Evi’nde, Kurşun Ata Ata Biter’de, Denizin Kanı’nda, Kopuk Takımı’nda diyalog cümlelerine rastlanmaktadır. Ancak Alo Harika Hanım Nasılsınız ve Gün Döndü diyalogların en fazla yer aldığı romanlardır. Alo, Harika Hanım, Nasılsınız? adlı romanın dili diyaloglara dayalı olarak biraz daha şiirsel yapıya doğru kaymıştır. Devrik, kurallı, tamamlanmamış cümleler ve soru cümlelerine sıkça yer verilmiştir.

Alo, Harika Hanım Nasılsınız? romanında diyaloglar daha ilk sayfadan itibaren kendini göstermiştir.

“Cigara mı içiyorsunuz?”

“Evet! Yeni yaktım.”

“Çok içer misiniz?”(Kakınç, 2019, s.9)

Gün Döndü adlı romanda diyaloglara sıklıkla yer verilmiştir.

“Kim daha çok suyun altında kaldı?

Ben

Hayır ben!

Sen on bire kadar zor dayadın.

Sen peki

On beşe kadar durdum” (Kakınç, 1974, s. 14).

“Bak zavallının ayağını da bağlamışın!

Ama uçuyor.

Uçmaz

Ya kaçarsa sonra

Kaçmaz” (Kakınç, 1974, s. 36).

“Yoruldun mu?

Yoruldum

Bırak sen de...

Hoşuma gidiyor ama...” (Kakınç, 1974, s. 49)

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanı ses kayıtlarından oluşan bir romandır. 144 ve 152 sayfaları tamamen diyaloglardan oluşmaktadır. Diğer sayfalarda çok fazla diyaloglara rastlanmamaktadır.

3.4.5.Soru Cümleleri

Yazarın her romanında soru cümlelerine yer verilmiştir. Ancak *Kutup* romanı bireyin iç dünyasını ele aldığı için daha çok sorgulayıcı ifadelerle rastlanmaktadır.

“Çalınmayan telefonlarla mı, hiç kimseye ait değilmiş duygusunu uyandıran eski telefon numaralarıyla mı? İçilmeyen bardaktaki cin-toniklerle mi? Yağmurlarla, karlarla, ürpertici kış ayazlarıyla ve vitraylardan oturma odasına vuran kimi yaz güneşinin alaca renkleriyle mi?” (Kakınç, 2003, s. 145)“Gelecek miydi sahiden?”(Kakınç, 2003, s. 146)“İsviçre’de bulundunuz mu?”(Kakınç, 2003, s. 147)“Evde miydiniz? Arasaydım keşke. Hangi saatler miydi o saatler?” (Kakınç, 2003, s. 163)“Berlin’e hiç gittiniz mi?” (Kakınç, 2003, s. 173)

3.4.6.Tekrarlayan Cümleler

Yazar neredeyse bütün romanlarında tekrarlayan cümlelere sıkça yer vermiştir. *Rıza Bey Aile Evi*’nde:“N’olmuş, n’olmuş”, “N’olsun daha n’olsun?(Kakınç, 2008, s. 107) “Küt küt. Şiş şiş” (Kakınç, 2008, s.118).

Kurşun Ata Ata Biter’de,

“Bu Cevahir için

“Bu da Cevahir için!”

“Bu da Cevahir için!” (Kakınç, 2018c, s. 257)

“İyice” dedi Üzer. “İyice, iyice...”

“Hiç unutmadım ki...”(Kakınç, 2018c, s.127-130) Hediye adlı şahıs tarafından on dört kez tekrar edilmiştir.

Alo Harika Hanım Nasılsınız?’ de tekrar eden cümle ve kelimelere sıkça rastlanmaktadır.

“Her gün ve her gün” (Kakınç, 2019, s. 23).

“Belki bir gün...”

“Belki bir gün, evet...” (Kakınç, 2019, s. 35)

“Hüsniyusuf!”

“Hüsniyusuf!” (Kakınç, 2019, s. 53)

Gün Döndü adlı romanda diğer romanlara oranla çok fazla tekrarlayan cümleye yer verilmiştir. “Söyle arkadaşların kim senin? Söyle, söyle, söyle, söyle, söyle söyle!” (Kakınç, 197, s. 32)

“Bilmiyorum, bilmiyorum, bilmiyorum” (Kakınç, 1974, s. 33).

“Kızların sıralarına bakın bir kere; nasıl tertemiz, nasıl pırıl pırıl! Ya sizinkiler? Elinize bir çakı, bir cilet geçirdiniz mi, başlıyorsunuz adınızı, sanınızı yazmaya...” (Kakınç, 1974, s. 59-60)

“Tanımıyorum, dedim: Tanımıyorum, tanımiyorum, tanımiyorum, tanımiyorum!” “Hayır, hayır, hayır, hayır, hayır!” (Kakınç, 1974, s. 90)

“Hay Allah” dedi Güner. “Hay Allah, hay Allah!” , “Niye ama, niye, niye, niye?” (Kakınç, 1974, s. 132)

Yorganı açıyor, yataktan çıkmana yardım ediyor. Sevecen gözlerle bakıyor: “Oğlum benim, oğlum, oğlum!” (Kakınç, 1974, s. 144)

“Seni seviyorum! Bunu herkes bilsin istiyorum, iyi mi? Herkes bilsin; Necla, Kerim’i seviyor, Necla, Kerim’i seviyor, Necla, Kerim’i seviyor!” (Kakınç, 1974, s. 148)

“Seni seviyorum! Bunu herkes bilsin istiyorum. Seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum!” (Kakınç, 1974, s. 148)

“Niçin bitsin istiyorsun, niçin, niçin, niçin, niçin?” (Kakınç, 1974, s. 152)

“Balmumlanmış, rengi sapsarı sarartılmış bir ip lazımdı. İp. Balmumu. Balmumu. İp. İp. İp. İp” (Kakınç, 1974, s. 154).

“Necla yok. Necla yok. Necla yok” (Kakınç, 1974, s. 181).

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında tekrarlanmış cümlelerden bazıları şunlardır. “Anlatırız, anlatırız” (Kakınç, 1995, s.9). “Yok, yok” (Kakınç, 1995, s. 9). “Anlatacağım, anlatacağım” (Kakınç, 1995, s. 13). “Ulan Kayabaşı, ulan Kayabaşı, ulan Kayabaşı, ulan Kayabaşı, ulan Kay...!”(Kakınç, 1995, s.124)

Kutup romanında da tekrarlayan cümle ve kelimelere rastlanmaktadır. “Yürü, yürü, yürü! (Kakınç, 2003, s. 41) Hep bekledim, Hep bekledim (Kakınç, 2003, s. 86). “Belki bir dün onlar da açarlar, hanımelleri gibi.” “belki onlar da bir gün açarlardı hanımelleri gibi”(Kakınç, 2003, s. 110). “Onu hep sev, onu hep sev!” (Kakınç, 2003, s. 136) “Kimlikleriniz! Kimlikleriniz! Sizin kimliğiniz, sizin, sizin, sizin, sizin!” (Kakınç, 2003, s. 206)

İyi Geceler Dünya romanında da tekrarlayan cümlelere sıklıkla rastlanmaktadır. “Oğlum benim, oğlum, oğlum, oğlum!” (Kakınç, 1986, s. 41) “Söyle, söyle, söyle, söyle! (Kakınç, 1986, s. 73) “Seni seviyorum. Seni hep sevmek istiyorum. Ben seni seviyorum. Seni ben seviyorum. Seviyorum. Ben...Seni...Seni...Ben...Seviyorum” (Kakınç, 1986, s. 106). “Niçin, niçin, niçin?” (Kakınç, 1986, s. 111) Günler geçecekti. Geçecekti. Geçecekti. Geçecekti. Geçecekti. Geçecekti” (Kakınç, 1986, s. 183). Biliyordum; buydu işte, buydu işte, buydu işte” (Kakınç, 1986, s. 250).

Ağaçlar Gibi Ayakta, romanında da tekrarlayan cümlelere sıklıkla rastlanmaktadır. “Kafan işlemiyor, cahilsin demektir” (Kakınç, 1990, s. 20). Cümlesi romanın yirminci sayfasında beş kez tekrar edilmiştir. “Tanrıya karşı gelmek olur bu. Yüreğini ve aklını...” cümlesi romanın farklı sayfalarında birçok kez tekrar edilmiştir (Kakınç, 1990, s. 49-50). “Oysa seni seviyorum, seni seviyorum, seni seviyorum. Onu seviyor, onu seviyor, onu seviyor. Hayır, beni sevmiyor. Beni sevmiyor, beni sevmiyor. Onu sevmiyor. Onu. Onu” (Kakınç,

1990, s. 61). “İyiyim anne. İyiyim. Anne, iyiyim. Ben iyiyim. İyiyim anne” (Kakıncı, 1990, s. 137).

3.4.7. Ünlem Cümleleri

Yazarın her romanında ünlem cümleleri yer almaktadır. Ancak, “*Alo Harika Hanım Nasılsınız?*” romanı diyaloglara dayalı olduğu için ünlem cümleleri diğer romanlara göre daha çok kullanılmıştır.

“Lütfen!”

“Bir dakika...Alo, alo!” (Kakıncı, 2019, s. 15)

“A, evet, Tanrım! Saat kaç olmuş!” (Kakıncı, 2019, s. 26)

“Hayır!” (Kakıncı, 2019, s. 35)

Gün Döndü romanında da ünlem cümlelerine sıkça rastlanmaktadır.

“Anne!” (Kakıncı, 1974, s. 21) dedim.

“Alo! Alo!” (Kakıncı, 1974, s. 22)

“Kerim!” (Kakıncı, 1974, s. 52)

“Kapat şunu be!” (Kakıncı, 1974, s. 68)

“Batsın!” (Kakıncı, 1974, s. 69)

3.4.8. Tasvirler

Denizin Kanı 'nda tasvir cümleleri geniş yer tutmaktadır. “Çevrede her şey uyuyordu: “Dağ, taş, evler, sokaklar, deniz, mandalinalar, portakallar, acı-ekşi turunçlar; kırmızı kanatlı karıncalar, gece gece dellenmiş saksı çiçekleri, küpeler, pembe aslanağızları...”(Kakıncı, 1973, s.34)

“Ortalığı incecik bir yalaza almaya başladı. Dağın tepesinde küçücük parlamalar dönüştü: Yoz, soğuksu, bıçak ağzı gibi çakıl çakıldı”(Kakıncı, 1974, s. 72).

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında tasvir cümlelerine rastlanmaktadır. “Naylon bir perdeyle ayrılmış mutfak gibi bir yerde çay kaynıyordu”(Kakıncı, 1995, s.37).

Kutup romanında, betimleme cümlelerine rastlanmaktadır. “Düşleyin lütfen, benim gibi yapın, düşleyin; başınızın üstünde eski çınarlar yapraklarını esen

rüzgarda usul usul dalgalandırırken deniz ya da akarsu; göz kapaklarınızın altında kamaşmaz mı acaba?” (Kakınç, 2003, s. 92)“Havadaki kokuyu unutmam. Hala yazdı sanki, güller sokağı doldurup taşıyordu ve gecikmiş bahçe ayvaları pembe çiçekleriyle duvarlardan sarkmışlardı” (Kakınç, 2003, s. 140). “Bunu hatırlayacaktım. Soğuk kış gecelerini, yanmayan kaloriferi, pencereye bazı günler vurup camların buğusunda terleyerek yol yol inen yağmurları, balkonun tentesinin eteklerine toplanan küçük kar yığıntılarını...” (Kakınç, 2003, s. 141)

İyi Geceler Dünya romanında da tasvirli cümlelere rastlanmıştır. “Çiçekler dipdiridir geceleri, çimenler canlı, yemyeşil” (Kakınç, 1986, s. 188).

“Saçları kıvrıkcıktı, alnını örtmüştü; burnu biraz uzun muydu, ucu biraz fazla yuvarlak mıydı? Altdudağında yadırgatıcı bir düzlük vardı, tam orta yerindeydi. Düzlükten sonra kırmızı, incecik derinin altındaki et yanlara doğru giderek yayılıyor, kalınlaşıyordu. Dişleri tertemizdi, boynu uzundu, kırışksızdı” (Kakınç, 1986, s. 214).

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında da tasvir cümleleri yer almaktadır. “Duvara sırtını vermiş, bakıyordu. Kraliçeliğini perde iner inmez sahnede bırakmıştı. Yüzü makyajsızdı, dümdüz ve beyaz. Gözlerinin altındaki halkalar siyaha dönüşmüşlerdi” (Kakınç, 1990, s. 24).

3.4.9.Türkü- Şiir-Şarkı

Denizin Kanı 'nda türkü örneklerine rastlanmaktadır.

“Şu dağın ardında bir kuşum kaldı

Gergefler üstünde nakışım kaldı

Bacısı güzelden bir eşim kaldı

Ağlama kız gelin yazın bu imiş” (Kakınç, 1973, s.97).

“Bağa gittim üzüme

Çırpı değdi gözüme

Ben ne dedim o yâre

Yar darıldı sözüme”(Kakınç, 1973, s.98).

Sabah Olmasın 'da şarkı örneği yer almaktadır.

“Küçücükten eğlenmeyi

Severim ben raks etmeyi

Bana derler fındık kurdu

Çok aşıklar hapı yuttu...”(Kakınç, 1967, s.113)

Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü romanında “Dağ Başını Duman Almış” marşından kısa bir kesit yer almaktadır. “Dağ Başını Duman Almış, Gümüş Dere Durmaz Akar...”(Kakınç, 1995, s.53)

Kutup romanında şarkından küçük bir kesit yer almıştır.

“Bir gönül deyip geçmeyin,

Neler açtı başıma” (Kakınç, 2003, s. 154).

İyi Geceler Dünya romanında şarkı yer almaktadır. Çingene İbrahim’den duyduğum bir şarkıyı soğuktan acılarımdan inleyerek söylüyordum: “Benim güzel beyaz güvercinim/ Gün gelir bana kanat açarsın/ Ben hep burdayım, seni bekliyorum/ Ah, gün gelir benim dalıma da konarsın” (Kakınç, 1986, s. 49).

Ağaçlar Gibi Ayakta romanında kısa bir şekilde şarkı yer almıştır. “Radyoteypte Orhan Gencebay söylüyordu: Aşkımız ikimize haram, bu dünya bizim olmadıkça...” (Kakınç, 1990, s. 131)

SONUÇ

1950 kuşağının önemli isimlerinden biri olan Tarık Dursun Kakinç, edebiyat dünyasıyla erken yaşlarda tanışmıştır. İlk olarak edebi hayatına şiirle başlamış, şiirle edindiği tecrübelerinden hareketle hikâye ve romana yönelerek birçok eser kaleme almıştır.

Toplumcu gerçekçi sanat anlayışıyla eserler kaleme alan Tarık Dursun K. , genel anlamıyla kaleme aldığı eserleri içinde bulunduğu toplumdan soyutlamamıştır. Dolayısıyla, bir toplumun yaşantı biçimi, ekonomisi ve kültürel hayatı gibi pek çok sosyal unsuru eserlerinin içerisinde görebilmekteyiz. Bu düşünceden hareketle Tarık Dursun K., eserlerinde yazıldığı dönemin sosyal yapısını da okuyucuya yansıtarak, geçmiş dönemlere de ışık tutmayı başarmıştır.

“Tarık Dursun Kakinç’in Romanlarında Sosyal Unsurlar” başlıklı bu çalışmamızda yazarın on dört romanı ele alınmıştır. Çalışmamızın ana konusu olan ‘sosyal unsurlar’ incelenerek tasnif yapılmıştır. Sosyal unsurlar belirlenirken de yazarın ve toplumun bakış açısı hedef alınmıştır. Yazarın toplumsal konulu romanlarında sosyal unsurlar sıkça yer almıştır. Bu çalışmada on yedi toplumsal unsura yer verilmiştir. Para ve sigara her romanda yer alan iki toplumsal unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kaçakçılık sadece *Kurşun Ata Ata Biter*’de yer alan sosyal unsur iken süngercilik ise sadece *Denizin Kanı*’nda yer almıştır. Siyaset kavramına yer veren romanlar ise *Alçaktan Uçan Güvercin* (1970’li yıllar), *Sabah Olmasın* (1960’lı yıllar), *Denizin Kanı* (1946’lı yıllar), *Gün Döndü* (1970’li yıllar) ve *Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü* (1960’lı yıllar) romanlarıdır. Ölüm ve kader de hemen her romanda yer alan sosyal unsurlardır.

Yazar, romanlarında genel anlamıyla kent ve kasabalarda yaşayan halkın emeklerinin sömürülüşünü, köylü-ağa çatışmasını, namus uğruna işlenen cinayetleri, kadının aşağılanması, deniz işçilerini, esnaf ve küçük memur sınıfının hayat mücadelelerini konu edinmiştir. Tarık Dursun K.’nin romanlarında insanların genel olarak mücadelelerinin temelinde parasal nedenler yatmaktadır. Aslında herkes bulunduğu durumdan kurtulmak, yaşam standartlarını yükseltebilmek için çaba gösterir.

Yazar, ilk romanı olan *Rıza Bey Aile Evi*’nden başlayarak *Sabah Olmasın*, *İnsan Kurdu*, *Denizin Kanı*, *Kurşun Ata Ata Biter* gibi romanlarında emekçilerin

yaşayışları, geçim sıkıntıları ve işsizlik üzerinde durmuştur. Parasızlık ve işsizlik romanlarda halkın ekonomik yaşantısını olduğu kadar sosyal yaşantısını da derinden etkilemektedir. *Alçaktan Uçan Güvercin* romanında da 1970’li yılları ve 17 yaşında Menekşe Çalık adlı bir genç kızın başından geçen olayları ele almıştır. *Kopuk Takımı, Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü* romanlarında ise Almanya’ya başlayan göçü konu edinmiştir. Yazar sadece dört romanında bireysel konuları temel almıştır. *Alo, Harika Hanım Nasılsınız? Kutup, Bağışla Onları* ve *Ağaçlar Gibi Ayakta* romanları bireyselliğin ön planda olduğu romanlardır. *Bağışla Onları* ve *Ağaçlar Gibi Ayakta* romanlarında toplumsal konulardan ziyade tiyatro sanatçılarının yaşayışını ele alarak, bireysel temalara yönelmiştir. Dolayısıyla bu iki romanın biyografi tarzında yazılmış romanlar olduğunu söyleyebiliriz. Bunların dışında *Alo, Harika Hanım Nasılsınız? Ve Kutup* romanında da bireyin yalnızlığını konu edinmiştir.

Yazar romanlarında zaman unsurunu kesin çizgilerle belirtmemiş olmakla birlikte genel itibariyle belirsiz zaman, takvim zamanı, kısa ve uzun zaman türlerini kullanmayı tercih etmiştir. Aynı zamanda yer yer geriye dönüş tekniğinden de faydalandığı görülmektedir.

Romalarda yer alan mekân unsuru genellikle aynıdır. Daha çok mekân olarak yaşadığı şehri İzmir’i seçmiştir. *Rıza Bey Aile Evi, Denizın Kanı, Sabah Olmasın, İnsan Kurdu*’nda olaylar İzmir’de geçmektedir. Diğer romanlarda mekân çeşitlidir. Yazarın seçtiği mekânlar herhangi bir amaçla gittiği mekânlardır.

Tarık Dursun K.’nın romanlarının dili toplumcu gerçekçi olmasının etkisiyle oldukça sade ve akıcıdır. Yazar her romanında toplumsal dile örnek olabilecek kelimelere yer vermiştir. Ayrıca konuşma dilini yazıya aktarmıştır. Bunun en güzel örneği ise sigara kelimesini ‘cigara’, deprem kelimesini ‘zelzele’ olarak kullanmasıdır. Her ne kadar yazar sade bir dil kullansa da bazı romanlarında az da olsa yabancı kelimelere rastlanmaktadır. (*Kopuk Takımı, İyi Geceler Dünya*) Hemen hemen her romanında kadını aşağılayan kelimelere ve argo anlamı taşıyan kelimelere de rastlanmaktadır. Erkeği aşağılayan kelimeler çok azdır çünkü erkek şahıslar romanda ön plana çıkarılmıştır.

Sonuç olarak romanlar hakkında genel bir değerlendirme yapıldığında yazarın on dört romanı içerisinde sadece dört romanı bireysel konu ağırlıktadır. Yazar, içinde bulunduğumuz toplumu ele alarak, toplumun sorunlarını sosyal unsurlar aracılığıyla ortaya koymuştur. Bu çalışmada yazarın romanlarının sosyal yönleri üzerinde durularak toplumun sorunlarına romanlarda nasıl çözümler üretildiği gözler önüne serilmiştir. Romanda dikkat çekilen ve üzerinde ısrarla durulan sosyal ve toplumsal problemler ve çözüm yollarına, öne çıkan değerlendirmelere ve tespitlere yer verilmiştir. Tezin bundan sonra yapılacak tezlere kaynaklık etmesini temenni ederiz. Bu bağlamda öneri olarak yazarın adı geçen romanları ve diğer çalışmaları sosyoloji, edebiyat-sosyolojisi ve psikoloji başta olmak üzere başka açılardan da incelenebilir olduğunu belirtebiliriz.

KAYNAKÇA

- Kakıncı, T. D.(1967). *Sabah Olmasın*. İstanbul: Set Kitabevi.
- Kakıncı, T. D.(1973). *Denizin Kanı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Kakıncı, T. D.(1974). *Gün Döndü*. İstanbul: Köprü Yayınları.
- Kakıncı, T. D.(1986). *İyi Geceler Dünya*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kakıncı, T.D.(1990).*Ağaçlar Gibi Ayakta*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kakıncı,T.D.(1995). *Kayabaşı Uygarlığın Yükselişi ve Birdenbire Çöküşü*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kakıncı, T. D.(2003). *Kutup*. İstanbul: Bulut Yayınları.
- Kakıncı, T. D.(2008). *Rıza Bey Aile Evi*. İstanbul: Cumhuriyet Kitapları.
- Kakıncı, T. D.(2012). *Alçaktan Uçan Güvercin*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Kakıncı, T. D.(2014a). *İnsan Kurdu*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Kakıncı, T. D.(2014b). *Kopuk Takımı*. İzmir: Pagoda Yayınları.
- Kakıncı, T. D.(2018c). *Kurşun Ata Ata Biter*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Kakıncı, T.D. (2018d). *Bağışla Onları*. İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Kakıncı, T.D.(2019). *Alo, Harika Hanım Nasılsınız?* İstanbul: Yapı kredi Yayınları.
- Brecht, B. (1980). *Sosyalist Gerçekçilik ve Toplum*. Çev. Ahmet Cemal, Kayahan Güven, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Cömert,S. (2013). *1946-1954 Dönemi Türk Romanlarında Toplumcu Gerçekçilik* . (Yayımlanmamış Yüksek Lisans tezi). Erciyes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü,Kayseri.<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=iTkOhwevEenJZ3onUvs52vJYyxwEq866xmlSeFKspe5tvLlceyMNYfFdkpOIVRsr>.
- Çetişli, İ. (2001). *Batı Edebiyatında Edebi Akımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Fedai, Ö.(2008). *Tarık Dursun K*. İzmir: Karşıyaka Belediyesi Kültür Yayınları.
- Fedai, Ö.(2006). *Tarık Dursun K(akıncı) 'nın Hayatı, Hikâye ve Romanları Üzerine Bir İnceleme*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Kalsın, B. (2015). 12 Mart 1971 Muhtırası'na Gidilen Süreçte Türk Asını: Kanlı Pazar ve 15-16 Haziran Olayları,*Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(18),231,http://www.asosjournal.com/Makaleler/802496038_861%20Berri%20KALSIN.pdf. (13.05.2019).

- Kakıncı, T. D. (1993). *Yüz Filimde Başlangıcından Günümüze Ganster Filmleri*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kakıncı, T. D. (2001). *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Kakıncı, T. D. (2004). *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*. Ankara Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Kantarcioglu, S. (1993). *Edebiyat Akımları ve Temel Metinler*. Ankara: Paradigma Yayıncılık.
- Nebioğlu Osman. *Kim Kimdir Ansiklopedisi*. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi.
- Necatigil, B. (2000). *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Metin, S. (2018). *Tarık Dursun K. 'nın Romanlarında Toplumsal Cinsiyet Rollerini*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>.
- Oktay, A. (1986). *Toplumcu Gerçekçiliğin Kaynakları*. İstanbul: Bilim Felsefe Sanat Yayınları.
- Önertoy, O. (1964). *Cumhuriyet Dönemi Türk Roman ve Öyküsü*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özdemir, E. (1981). Gerçekçilik Üzerine Yargılar. *Türk Dili Dergisi*, Yayın Akımları Özel Sayısı.
- Özyürekli, T. (2000). *Duygu Yüklü Mekânlarda Gezinen Hikâye Kahramanları*. Evrensel Kültür.
- Platon (1995). *Devlet*, Çev. Sebahattin Eyüboğlu- Mehmet Ali Cimcoz, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tunalı, İ. (1993). *Marksist Estetik*. İstanbul: Altın Kitaplar Basımevi.
- Wellek, R. ve Warren, A. (2005). *Edebiyat Teorisi*. (Çev. Ömer Faruk Hıyuc Güzel). İzmir: Akademi Kitabevi.
- <https://www.tdk.gov.tr/> (12.04.2019).
- Yıldız, İ. (2011). *1980 Yılında Yayımlanan Türk Romanlarında Toplumcu Gerçekçilik*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=zD1B0cW7zVr3VcnZjitVXjL59afm6OJvif4FWYjsH9fZWNB1nYrnSQqLxHifDpc_.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	CANAN DEMİR
Doğum Yeri-Tarihi	AKKUŞ-1992
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	ORDU ÜNİVERSİTESİ/FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ/TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
Yüksek Lisans	ORDU ÜNİVERSİTESİ/TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
Bildiği Yabancı Diller (varsa)	
Bilimsel Faaliyetleri (varsa)	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	AKKUŞ-SALMAN ORTAOKULU
İletişim	
E-Posta Adresi	canan_demir92@hotmail.com
Tarih	